

KÁRTÉRÍTÉSI ÉS BIZTOSÍTÁSI JOG

Az AIDA Biztosítási Jogi Egyesület elektronikus folyóirata

I.évfolyam/ 1.szám – 2019. szeptember

Lectori salutem

Beköszöntő

Tanulmányok

Kovács Zsolt: A belvízi hajózással összefüggő felelősség korlátozása

Pataky Tibor: A forgalomban való részvétel fogalma a gépjármű-biztosítási irányelvekben

Szemelvények az ítélkezési gyakorlatból

Máshol nem publikált határozatok

Publikált határozatok

Hírek, események

Rövid hírek

Néhány szó a goslári konferenciáról

Válogatás az utóbbi bő másfél évben megjelent kártérítési témájú cikkekből, tanulmányokból

Válogatás a Kúria Sajtótitkársága által 2019 első félévében közzétett tájékoztatókból

Impresszum

Lectori salutem

Az események – a kártérítési jogban: a kár bekövetkezéséhez vezető események – bár a világ törvényszerűségei szerint, mégis, az ember számára előre kiszámíthatatlanul kapcsolódnak össze és válnak együttesen jogilag releváns okfolyamattá, további események eredőjévé; a polgári jog ingerküszöbét elérő találkozások a káreseményben valósul meg. Majd a következmény maga is okká válik, szálai szétválnak, szerteágaznak és további következmények végtelen sorozatát indítják el. Mind az események eredete, mind pedig a következmények teljes hálózata olyannyira összetett, hogy emberi eszközökkel a maga teljességében valószínűleg felmérhetetlen.

A kártérítési jog mégis éppen a fenti, valójában két létkérdésre keresi a választ. Egyrészt azt vizsgálja, hogy a múlt mely eseményeit, e történések mely összekapcsolódásait, kombinációit tekinthetjük jogi okozatosságnak, okozatossági értelemben vett beszámításnak. Másrészt, mely következményeket tekinthetünk még a káresemény részének, kompenzálendő következményének, vagyis hogyan alakítja ki a jogrend a megtérítendő kár fogalmát, hol húzza meg határait.

A kártérítési jog e két kérdés megválaszolására irányuló törekvéseivel a lehetetlenre tesz kísérletet: az eredeti állapot helyreállításával, megközelítésével bizonyos értelemben vissza kívánja fordítani az idő kerekét, meg nem történtté kíván tenni megtörtént eseményeket.

A kártérítési jog egyszersmind „kíméletlenül gyakorlatias” jogterület, amelyet nem hagynak érintetlenül a digitális forradalom (avagy negyedik ipari forradalom) és a posztmodern társadalom, gazdaság egyéb kihívásai sem. A mesterséges intelligenciához, pl. az önvezető járművek fejlesztéséhez és majdani forgalomba állásához kapcsolódó felelősségi-kártérítési kérdések a kártérítési jog, azon belül a felelősségi szemlélet határait feszegetik. Ha pl. nem is oly sok idő múlva, egy magas fokban automatizált önvezető jármű megfelelő számú és eredményes tesztelést követően, az emberi vezetőnél nagyságrendekkel alacsonyabb hibakockázattal, az előzetesen meghatározott és megfelelő legitimációval bíró testület által elfogadott etikai elveknek megfelelően programozott szoftverrel forgalomba áll, miután az ehhez szükséges valamennyi közjogi engedélyt megadta a kompetens hatóság, majd e jármű rendeltetésszerű működése mellett mégis kárt okoz, egy kártérítési-felelősségi modellben vajon tetten érhető volna-e még a felelősség valamennyi célja, különösen a prevenció, s vajon nem erősítik-e fel ezek a tendenciák azt a korábbi megközelítést, miszerint általánosságban, avagy bizonyos területeken biztosítási alapú modelleknek kell felváltaniuk a kártérítési felelősséget? Vajon mi motiválta a döntéshozót Québecben, amikor a közúti balesetben okozott és elszenvedett károk rendezését egy az egyben biztosítási alapra helyezte át, kikapcsolván a felelősségi szempontot? Vajon mi motiválta az új-zélandi jogalkotót, amikor az élet szinte minden területén, bármely módon elszenvedett károk tekintetében egy általános biztosítási modellt vezetett be a kártérítési felelősség helyett? Vajon az itt felhalmozódott tapasztalat segítheti-e más országok jogalkotóit és jogalkalmazóit? Nem is beszélve a kutatókról, akik újra megvizsgálhatják és szükség szerint újradefiniálhatják a felelősség (kártérítés) és a biztosítás viszonyát.

E potenciális jövőképen túl a múlt és a jelen tapasztalatai is azt mutatják, hogy a kártérítési és a biztosítási jog szorosan összefügg, s nemcsak azért, mert mindkét mechanizmus egy közös genus proximum alá rendezhető: kárelosztási rendszerek, modellek. Hol a biztosítási jog épül a kártérítési jogra, hol alternatívái egymásnak, hol pedig elgondolkodtató kapcsolódási pontokat mutatnak. E két terület ma már aligha művelhető egymásra tekintet nélkül, legyen szó akár elméleti kutatásokról avagy a mindennapok gyakorlati jogalkalmazásáról. A kártérítési jog és a biztosítási jog integrált szemlélete és közös bemutatása – akár egy

szakfolyóirat keretében – több és más mintha pusztán egymás mellé helyeznénk e két területről nyert ismereteinket. Éppen ezért érthető és üdvözlendő, hogy a szerkesztők e címmel és megközelítésben bocsátják útjára e „lapot”, amely követve az idők szavát, elektronikus formában hozzáférhetőként jelenik meg.

E sorok írója örömmel „veszi majd kézbe” az egyes lapszámokat; köszöni, hogy a kiváló szakemberekből verbuvált szerkesztőség folyamatosan figyelemmel kíséri a kártérítési és a biztosítási jog hazai és nemzetközi történéseit, fórumot biztosít színvonalas szakmai vitákhoz, s ezáltal egy olyan szakfolyóiratot állít elő, amely forrásként, figyelemfelhívásként és további kutatások inspirációjaként is szolgálhat. Mindazon gyakorló jogász kollégák számára pedig, akik akár a biztosító szemszögéből szemlélik e két jogterületet, akár a károsultaknak nyújtanak jogi segítséget, úgy véljük, mellőzhetetlen forrás és tájékozódási pont lesz. S mivel a szerkesztőség várja és szívesen fogadja a színvonalas írásokat, ezért bátran köszönhetem az olvasót azzal, hogy ne csak olvassuk, hanem írjuk is együtt e lapot.

Fuglinszky Ádám *

* A szerző egyetemi tanár.

Beköszöntő

Tisztelt Olvasók, tisztelt Kollégák!

E folyóirat útjára bocsájtásával reményeink szerint a magyar szaksajtó egy hiányosságát pótoljuk. Noha a kártérítési és vele összefüggésben a biztosítási jog a magán- és közjog sokakat érintő és foglalkoztató területe, a jogásztársadalomnak eddig nélkülöznie kellett egy, a gyakorlatra fókuszáló, de elméletileg is igényes, rendszeresen megjelenő kiadványt. Nem gondoljuk, hogy a folyóirat beindításával a témát túlértékelnénk, hiszen ezeknek a kérdéseknek szerte a világon hatalmas irodalma van, kutatásukra intézeteket hoztak létre, kiadványok és konferenciák sorozatát szentelik a témának.

A negyedévente megjelenő folyóirat célja, hogy a kártérítési jog és a biztosítási jog területén megújult kódexeinkre és a gyakran változó jogszabályi környezetre, valamint az uniós jogi fejleményekre tekintettel fórumot biztosítson a szakmai vitának. A Szerkesztőbizottság arra biztatja mind a jogalkalmazókat, mind a tudomány képviselőit, hogy kezdeményezzenek vitát, fejtsék ki szakmai álláspontjukat és osszák meg saját gyakorlati tapasztalatukat.

Jelentős segítség lenne a Szerkesztőbizottság számára minden olyan, az olvasóinktól érkező információ is, amely a kártérítési jog és a biztosítási jog területét érintő érdekes ítéletekre, fejleményekre, eseményekre hívja fel a figyelmet.

A szerkesztőbizottság tagjai:

Dr. Bárdos Péter ügyvéd, az ELTE ÁJK tiszteletbeli tanára, főszerkesztő

Dr. Kiss Ferenc Kálmán ügyvéd, főszerkesztő-helyettes

Dr. Boronkay Miklós ügyvéd, választottbíró

Dr. Csöndes Mónika PhD egyetemi adjunktus (BCE GTK)

Dr. Molnár István ügyvéd, szerkesztő

Dr. Pataky Tibor PhD ügyvéd, biztosítási szakjogász

Dr. Takáts Péter CSc. c. egyetemi tanár

Dr. Tókey Balázs PhD egyetemi adjunktus (ELTE ÁJK)

Kiss László Tibor olvasószerkesztő

Csurgóné Somodi Ildikó webszerkesztő

Tudományos tanácsadó: Prof. Dr. Fuglinszky Ádám LL.M. (Heidelberg) PhD

(Hamburg), egyetemi tanár, választottbíró

A folyóirat rovatait és azok tartalmát a joggyakorlatot középpontba állító jelleg határozza meg.

A „**Tanulmányok**” rovatban a kártérítési jog és a biztosítási jog területére fókuszáló, gyakorlati kérdéseket középpontba állító, tudományos igényű, teljes és pontos hivatkozásokkal, érvekkel alátámasztott, megállapításokat és következtetéseket tartalmazó írások jelennek meg. Az írások elvárt minimális terjedelme 3-5 oldal. A folyóirat hosszabb írásokat is közöl, ha azok tárgya a joggyakorlat nagyobb terjedelmet kívánó

elemzése. Az írások tárgya lehet egy-egy figyelemreméltó bírósági ítélet elemzése is. A kártérítési és biztosítási jogi témában megjelent tudományos közleményekről, könyvekről írt recenziókat is itt közöljük.

A **„Szemelvények az ítélkezési gyakorlatból”** című rovat egyrészt **„Máshol nem publikált határozatok”** címszó alatt a megelőző időszakban keletkezett – máshol szerkesztetten még nem közölt – figyelemre méltó jogerős döntésekből válogat. Az egyes döntések ismertetése a tényállás bemutatásával és az ítélet alapjául szolgáló jogi érvelés lényegének összegzésével, valamint a hivatkozott jogszabályhelyek felsorolásával és kulcsszavak hozzárendelésével történik. **„Válogatás publikált határozatokból”** cím alatt felsorolva jelennek meg az előző negyedévből a kártérítési jog és a biztosítási jog területének EBH-ként, BH-ként, IH-ként, BDT-ként már közzétett, kiválogatott eseti döntései, valamint az Európai Unió Bíróságának, az Emberi Jogok Európai Bíróságának, az Alkotmánybíróságnak e jogterületeket érintő döntései.

A **„Hírek, események”** rovatban felhívjuk az olvasók figyelmét a kártérítési jog és a biztosítási jog területét érintő jogalkotási fejleményekre, új könyvekre, konferenciákra, stb., lehetőségeinkhez mérten esetlegesen más államok jogalkotását és joggyakorlatát érintően is.

A **„Fórum”**-ban a Szerkesztőbizottság az olvasók a folyóirat korábbi számában megjelent írásokkal kapcsolatos szakmai hozzászólását, észrevételét közli a befogadást követően.

TANULMÁNYOK

Kovács Zsolt*: A belvízi hajózással összefüggő felelősség korlátozása

A felelősségnek a belvízi hajózásban való korlátozásáról szóló strasbourgi egyezmény kihirdetéséről szóló 2017. évi CVII. törvény („CLNI” vagy „Egyezmény”) idén július 1-én lépett hatályba. Az Egyezmény célja, hogy a jelenleg korlátlan felelősséget viselő belvízi árufuvarozást vagy személyszállítást végző vállalkozások olyan – magas, de belátható mértékű – kártérítési felelősségre térhessenek át, amely a biztosítás terén már kalkulálható kockázatot jelent a biztosítók számára, így ez a biztosítási díjak csökkenéséhez vezethet.¹ Az olcsóbb biztosítás végső soron több biztosítást is jelent, így az Egyezmény implicite növeli annak az esélyét, hogy a károsultak hozzájussanak a pénzükhöz.

A fenti célok elérését azonban nehezíti, hogy jelenleg csak Luxembourg, Hollandia, Szerbia és Magyarország (külön-külön „Részes Állam”, illetve együtt „Részes Államok”) fogadta el magára nézve kötelezőnek az Egyezményt.

A CLNI hatálya

Az Egyezmény kimondja, hogy ha a károkozó esemény valamely Részes Állam területéhez tartozó vízi úton következett be, a hajótársaság² a felelősségét az Egyezményben felsorolt követelések tekintetében egy meghatározott összegre korlátozhatja, kivéve, ha a kárt szándékos, illetve súlyosan gondatlan magatartással idézte elő³.

A követelés származhat akár szerződésszegéssel, akár szerződésen kívül okozott kárból.⁴ Nem tartoznak azonban a CLNI hatálya alá például a közös hajókárral kapcsolatos elszámolásokra vonatkozó követelések, de a személyzet által támasztott követelések sem, ha a munkaszerződést szabályozó jog alapján nincs lehetőség a felelősség korlátozására.⁵

A felelősségkorlátozás nem az egyes követelések összegét maximálja, hanem az egy adott káreseménnyel kapcsolatban felmerülő valamennyi igény után fizetendő teljes összeget. A CLNI egy általános és két speciális felelősségkorlátot határoz meg. Speciális felelősségkorlát alkalmazandó az utasok életének elvesztéséből vagy személyi sérülésből fakadó követelésekre, illetve a veszélyes áruk szállításából eredő károkkal kapcsolatos követelésekre. Minden más követelésre az általános felelősségkorlát irányadó.

A felelősségkorlátozás módja

A felelősségkorlátozás az Egyezményben meghatározott felelősségkorlátok összegére létrehozott alappal,⁶ de akár alap létrehozás nélkül is történhet⁷. A felelősségkorlátozási eljárásra vonatkozó szabályokat a nemzeti jogok tartalmazzák. Az ismert eljárások minden esetben bíróság által elrendelt felszámoláshoz hasonlítanak.⁸ Az alábbiakban röviden összefoglaljuk az eljárások közös jellemzőit.

¹ T/17308. számú törvényjavaslat indokolása, Általános Indokolás.

² CLNI 1. cikk alapján jogosult személynek minősül a kereskedelmi célra használt hajó tulajdonosa (beleértve a bérlőt és az üzemeltetőt is) illetve hajómentő.

³ CLNI 4. cikk.

⁴ CLNI 2. cikk.

⁵ CLNI 3. cikk.

⁶ CLNI 12. cikk.

⁷ CLNI 11. cikk.

⁸ Cécile Tournaye: Adoption of the CLNI 2012 - what has changed compared with CLNI 1988?, TransportRecht, Vol. 6, 2013, p. 213-220., p. 217.

A fedezeti alap létrehozására vonatkozó nemzeti eljárások közös jellemzői

A felelősségkorlátozásra vonatkozó eljárás azzal indul, hogy a hajótulajdonos a bíróságtól egy vagy több fedezeti alap létrehozásának elrendelését kéri. A kérelem tartalmazza a lehetséges felperesek (károsultak) listáját, a követelésük jogalapjával és összegével, illetve az alap(ok) felelősségkorlátját. Ezt követően a bíróság elrendeli az eljárás megindítását, meghatározza a felpereseket, és kirendeli a vagyombiztost, akinek az a feladata, hogy az alapon elhelyezett összeget szétossza a felperesek között. A felperesek az értesítést követően jogosultak vitatni a hajótulajdonos felelősségének korlátozhatóságát, ahogy a hajótulajdonos is jogosult vitatni a saját felelősségét, tekintettel arra, hogy az alap létrehozásának kezdeményezésével a tulajdonos nem ismeri el a felelősségét⁹. Az alap létrehozásának elrendelése tehát egy feltételes intézkedés. Ha az eljárás végén a bíróság megállapítja a tulajdonos felelősségének hiányát vagy, hogy a felelőssége nem korlátozható, akkor az alap felszámolásra kerül.¹⁰

Joghatósági kérdések

Az alap létrehozásának jelentősége nem csak a felelősség mértékének korlátozásában áll. A hajótulajdonos ugyanis már azt megelőzően is kérelmezheti az alap létrehozását, hogy bárki eljárást indított volna vele szemben. Ebben az esetben az a bíróság, amelynél a hajótulajdonos benyújtja ezt a kérelmet, kizárólagos jogosultsággal fog rendelkezni valamennyi érintett igény tekintetében. A CLNI ugyanis kimondja, hogy ha egy alap létrejött, az alappal szemben követeléssel fellépő személyek számára tilos e követelés érvényesítése az alapot létrehozó személy egyéb vagyonával szemben.¹¹ Ennek a rendelkezésnek a hiányában a károsultak az általános joghatósági szabályokkal összhangban olyan országban is igényt tudnának érvényesíteni, ahol ilyen alap felállítására nem került sor, illetve ahol adott esetben arra nem is kerülhet sor a nemzeti jog alapján. Ez gyakorlatilag ellehetetlenítené az érintett vállalkozás felelősségének korlátozását.

Az Egyezmény joghatósági szabálya azonban csak a Részes Államokat köti. Tekintettel a Részes Államok alacsony számára, felmerül a kérdés, hogy a felelősségkorlátozás hogyan tud érvényesülni. Az alábbiakban azt vizsgáljuk, hogy az uniós joghatósági szabályok hogyan járulnak hozzá a CLNI felelősségkorlátozásának érvényesüléséhez.

Az uniós joghatósági szabályok szerint, ha különböző tagállamok bíróságai előtt összefüggő eljárások vannak folyamatban, a később felhívott bíróság felfüggesztheti az eljárást.¹² Amennyiben az eljárás első fokon van folyamatban az elsőként felhívott bíróság előtt, minden egyéb bíróság valamely fél kérelmére joghatóságának hiányát is megállapíthatja, amennyiben a peres eljárásra az elsőként felhívott bíróság rendelkezik joghatósággal, és joga az eljárások egyesítését lehetővé teszi.¹³

Az Európai Unió Bírósága („EUB”) egy előzetes döntéshozatali eljárásában már megállapította, hogy az érintett vállalkozás által fedezeti alap létrehozására indított eljárás, illetve a károsult által utóbb másik tagállamban az alappal szembeni igény érvényesítése érdekében indított eljárás összefüggő eljárásoknak minősülnek.¹⁴ Elmondható tehát, hogy a nem Részes Állam uniós tagállamok esetében az uniós jog biztosít alapot az utóbb indult kártérítési eljárás felfüggesztésére, illetve — ha annak feltételei fennállnak — megszüntetésére.

⁹ CLNI 1. cikk 6. bek.

¹⁰ Cécile Tournaye: Adoption of the CLNI 2012 - what has changed compared with CLNI 1988?, *TransportRecht*, Vol. 6, 2013, p. 213-220., p. 217.

¹¹ CLNI 14. cikk 1. bek.

¹² 1215/2012/EU rendelethez 30. cikk (1) bek.

¹³ 1215/2012/EU rendelethez 30. cikk (2) bek.

¹⁴ C-39/02. sz. ügy, *Maersk Olie & Gas A/S kontra Firma M. de Haan en W. de Boer*, EUB ítélet 2004. október 14., 40. bek.

Egy vagy több fedezeti alap preventív jelleggel történő létrehozása mellett szól az is, hogy, ha az alap létrejött, ki kell adni az alappal szembeni követelések érvényesítése céljából lefoglalt vagyontárgyakat, ideértve a hajót is.¹⁵

Az Egyezményt végrehajtó magyar szabályozás

A magyar felelősségkorlátozási szabályok hiánya

Annak ellenére, hogy a magyar jogban nincs a fentiekhez hasonló felelősségkorlátozási eljárás, annak szabályozására az Egyezmény végrehajtása keretében sem került sor. Ez azt jelenti, hogy az Egyezmény korlátozottan alkalmazható Magyarországon.

Ha a károkozó esemény Magyarország területéhez tartozó vízi úton következik be, a vállalkozás jogosult lesz felelősségének korlátozására, azonban Magyarországon nem fogja tudni fedezeti alapot létrehozásával a felelősségét korlátozni.

A CLNI kimondja, hogy „Bármely állítólagos felelősséget viselő személy létesíthet egy vagy több alapot azon Részes Állam illetékes bíróságán vagy bármely más illetékes hatóságánál, amely államban a korlátozás hatálya alá eső követelés kapcsán a jogi eljárás megindult, illetve, amennyiben nem indult jogi eljárás, akkor azon Részes Állam illetékes bíróságán, vagy bármely más illetékes hatóságánál, amely államban a korlátozás hatálya alá eső követelés esetében jogi eljárás indítható.”¹⁶

Véleményünk szerint ez azt jelenti, hogy ha Magyarországon eljárást indítottak az érintett vállalkozással szemben, akkor a vállalkozás az eljárásban hivatkozni tud az Egyezményben foglalt felelősségkorlátra, annak ellenére, hogy nincs belső szabály felelősségkorlátozó alap létrehozására, tekintettel arra, hogy Magyarország Részes Állam. Ha azonban még nem indítottak eljárást a társasággal szemben, Magyarországon nincs lehetőség arra, hogy az érintett vállalkozás alap létrehozásával előre korlátozza a felelősségét. Ebben az esetben azt kell vizsgálni, hogy van-e olyan, az adott követelések tekintetében joghatósággal rendelkező állam, amely a CLNI-ben foglaltaknak megfelelő felelősségkorlátozó eljárást vezetett be. Ha nincs, akkor a vállalkozás preventív jelleggel sem fogja tudni korlátozni a felelősségét, ha pedig van, felmerül a kérdés, hogy a többletköltségek mellett is megéri-e a felelősségkorlátozás kezdeményezése. Példának okáért, ha az érintett vállalkozás egy magyar hajótársaság és Hollandiában lenne lehetőség felelősségkorlátozó alap létrehozására, nem biztos, hogy a Hollandiában folytatott pereskedés költségei mellett is megérné a felelősségkorlátozó alap létrehozása.

A kötelező felelősségbiztosítás bevezetése

Az Egyezmény kizárólag a teljes kártérítés mértékét korlátozza. Nem szabályozza a kárfelelősség megállapításának kérdéseit, és nem ír elő kötelező felelősségbiztosítást sem. Ugyanakkor, ahogy arra a bevezetőben is utaltunk, a szabályozás implicite azt célozza, hogy a kockázatok kiszámíthatóbbá válásával csökkenjenek a biztosítási díjak, és így egyre többen kössenek biztosítást ebben a szektorban is.

Bár a magyar jogalkotó felelősségkorlátozó alap létrehozására vonatkozó szabályokat nem fogadott el – nehezítve ezáltal a magyar hajózási vállalkozások és biztosítók helyzetét – az Egyezményre tekintettel kötelező felelősségbiztosítást vezet be, de csak a szerződésen kívüli károk tekintetében (Módosítás).¹⁷ A

¹⁵ CLNI 14. cikk 2. bek.

¹⁶ CLNI 12. cikk 1. bek.

¹⁷ A víziközlekedésről szóló 2000. évi XLII. törvény („Vkt.”) 24. § (1) bek.

Módosítás 2019. július 1-jén lépett hatályba,¹⁸ azzal, hogy a 2019. június 30-án érvényes felelősségbiztosítási szerződéseknek 2019. november 1-jét követően kell megfelelnie a Módosításban foglaltaknak.¹⁹

A Módosításhoz fűzött indokolás szerint a hajó-felelősségbiztosítási szerződésekkel kapcsolatos részletszabályokról a pénzügyminiszter fog rendelkezni. A Módosítás azt viszont előírja, hogy „A károsult a biztosítási szerződés keretei között jogosult igényét közvetlenül a biztosítóval szemben érvényesíteni.”²⁰ A magyar jog a biztosítóval szembeni közvetlen igényérvényesíthetőség lehetőségét eddig kizárólag a kötelező gépjármű felelősségbiztosítás esetén szabályozta.

A 864/2007/EK rendelet (Róma II.) 18. cikke kimondja, hogy „A kárt elszenvedő személy követelését közvetlenül érvényesítheti a kártérítésért felelős személy biztosítója ellen, amennyiben a szerződésen kívüli kötelmi viszonyra alkalmazandó jog vagy a biztosítási szerződésre alkalmazandó jog így rendelkezik.” Az EUB álláspontja szerint ezt a rendelkezést úgy kell értelmezni, hogy az lehetővé teszi a károsult személy számára a kártérítésért felelős személy biztosítójával szembeni közvetlen keresetindítást, amikor az ilyen keresetindítást a szerződésen kívüli kötelmi viszonyra alkalmazandó jog előírja, függetlenül attól, amit a biztosítási szerződésre alkalmazandó, e szerződés felei által választott jog előír.²¹

A fentiek alapján, ha a biztosított hajótársaság által okozott szerződésen kívüli károkozásra a magyar jog alkalmazandó, a károsult annak ellenére is jogosult lesz közvetlenül keresetet indítani a biztosítóval szemben, ha a biztosításra irányadó szerződés ettől eltérően rendelkezik. Erre tekintettel különös jelentőséggel bír, hogy a jogalkotó külön nem rendezi azt a kérdést, hogy a közvetlen igényérvényesítést lehetővé tevő rendelkezés irányadó-e a hatályba lépését megelőzően kötött biztosítási szerződésekre. A hatályba léptető norma ugyanakkor általánosan úgy fogalmaz, hogy „Belföldi forgalomban személyhajó és áruszállító hajó, továbbá komp és gazdasági célból üzemeltetett egyéb vízi jármű **2019. június 30-án érvényes hajó-felelősségbiztosítási szerződésének 2019. november 1-jét követően kell megfelelnie** a [Vkt.] meghatározott, a szerződésen kívüli kárra érvényes hajó-felelősségbiztosítási szerződésre vonatkozó feltételeknek”. Ebből akár arra is lehet következtetni, hogy a károsult közvetlen igényérvényesítését lehetővé tevő rendelkezés a korábban kötött szerződések tekintetében is alkalmazandó lesz.

*A szerző ügyvéd

¹⁸ Egyezmény 4. §.

¹⁹ A hajózási tevékenység folytatásának egyes feltételeiről szóló 16/2019. (VI. 28.) ITM rendelet 1. §.

²⁰ Vkt. 25. § 4) bek.

²¹ Az EUB gyakorlathoz lásd korábbi írásunkat a témában: <https://gmtlegal.hu/hir/a-biztositok-kozvetlen-perlesenek-uj-fejlemenyei-az-eu-birosaganak-a-gyakorlataban.php>

Pataky Tibor*: A forgalomban való részvétel fogalma a gépjármű-biztosítási irányelvekben

1. Bevezetés

Noha a gépjármű-biztosítási irányelvekben a gépjármű forgalomban való részvétele fogalmának jelenleg nem található meghatározása, e fogalomnak az értelmezésével az utóbbi években az Európai Unió Bírósága több, nagy jelentőségű ügyben foglalkozott előzetes döntéshozatali eljárás keretében, mely ügyek ismertetése és elemzése a mindennapi gyakorlat számára is fontos.

Ugyan jelenleg a gépjármű-felelősségbiztosításról és a biztosítási kötelezettség ellenőrzéséről szóló, 2009. szeptember 16-i 2009/103/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (a továbbiakban: konszolidált irányelv)²² van hatályban, azonban az ismertetésre kerülő egyes bírósági ügyekben még a korábbi, a tagállamok gépjármű-felelősségbiztosításra és a biztosítási kötelezettség ellenőrzésére vonatkozó jogszabályainak közelítéséről szóló, 1972. április 24-i 72/166/EGK tanácsi irányelv (a továbbiakban: első gépjármű-biztosítási irányelv) szabályait kellett alkalmazni.

2. Az irányelv rendelkezése

2.1. Az irányelvi szabály tartalma

A korábban hatályban volt első gépjármű-biztosítási irányelv 3. cikk (1) bekezdése kimondta: „A 4. cikk értelmében minden tagállam időben megteszi a szükséges intézkedéseket, hogy a saját területén nyilvántartásba vett gépjárművek rendelkezzenek gépjármű-felelősségbiztosítással. A fedezett felelősség mértékét és a fedezet feltételeit ezen intézkedések alapján kell meghatározni.”

Míg a jelenleg hatályos konszolidált irányelv 3. cikk első mondata rögzíti: „Az 5. cikkre is figyelemmel minden tagállam időben megteszi a szükséges intézkedéseket annak biztosítására, hogy a saját területén szokásosan üzemben tartott gépjárművek rendelkezzenek gépjármű-felelősségbiztosítással.”

Az irányelvi rendelkezés tehát érdemben nem változott, pusztán a konszolidált irányelvben némileg módosított fordítás olvasható.²³ Ugyanakkor megállapítható, hogy a magyar változatban a forgalomban való részvétele fogalma szó szerint nem jelenik meg. Az egyes nyelvi változatokkal a következő pontban foglalkozom.

Az is leszögezendő, hogy a konszolidált irányelv nem határozza meg a forgalomban való részvétel fogalmát.

2.2. A nyelvi változatok eltérése

²² A szakirodalomban helyenként a hatodik gépjármű-biztosítási irányelv kifejezéssel is lehet találkozni, azonban talán a konszolidált irányelv elnevezés pontosabbnak tűnik, hiszen ez az irányelv a korábbiakhoz képest új szabályt nem tartalmaz, hanem csak a korábbi gépjármű-biztosítási irányelveket foglalta egységes szerkezetbe.

²³ Megjegyzem, hogy az első gépjármű-biztosítási irányelv 3. cikk (1) bekezdése első mondatának angol változata és a konszolidált irányelv 3. cikk első mondatának angol változata – leszámítva a hivatkozott cikk számozásának a módosítását – nem változott, pusztán némileg eltérően fordították a két változatot magyarra.

Az első gépjármű-biztosítási irányelv 3. cikk (1) bekezdése első mondatának angol változata a következő: „Each Member State shall, subject to Article 4, take all appropriate measures to ensure that civil liability in respect of the use of vehicles normally based in its territory is covered by insurance.” Ezzel – a hivatkozott cikk számának a változását figyelmen kívül hagyva – a konszolidált irányelv 3. cikk első mondata szó szerint megegyezik.

Az első gépjármű-biztosítási irányelv francia változata a következő szabályt tartalmazza: „Chaque État membre prend toutes les mesures utiles, sous réserve de l'application de l'article 4, pour que la responsabilité civile relative à la circulation des véhicules ayant leur stationnement habituel sur son territoire soit couverte par une assurance.” A konszolidált irányelvben – a hivatkozott cikk számának a változását figyelmen kívül hagyva – „utile” jelző helyett az „approprié” szó szerepel, ezen túlmenően nincs eltérés a két változat között.

Míg az első gépjármű-biztosítási irányelv német változata szerint e rendelkezés a következőképpen hangzik: „Jeder Mitgliedstaat trifft vorbehaltlich der Anwendung des Artikels 4 alle zweckdienlichen Maßnahmen, um sicherzustellen, daß die Haftpflicht bei Fahrzeugen mit gewöhnlichem Standort im Inland durch eine Versicherung gedeckt ist.” A konszolidált irányelvben – a hivatkozott cikk számának a változását figyelmen kívül hagyva – a „zweckdienlich” szó helyett a „geeignet” szó szerepel²⁴, egyébként a két változat megfogalmazása azonos.

Ezek alapján megállapítható, hogy az angol verzióban a „use of vehicles” kifejezés szerepel, ami szó szerint a (gép)járművek használatát jelenti, míg a francia változatban a „circulation des véhicules” megfogalmazás olvasható, ami a gépjárművek forgalomban való részvételének fordítható. Ezzel szemben a német és a magyar változat általánosabb megfogalmazású.

Az Európai Unió Bíróságának a gyakorlata egyértelmű, hogy az uniós jogszabályok „nyelvi változatai közötti eltérés esetén a szóban forgó rendelkezést azon szabályozás általános rendszerére és céljára tekintettel kell értelmezni, amelynek az a részét képezi.”²⁵ Ez azt jelenti, hogy a gépjármű forgalomban való részvétel fogalmát egységesen kell értelmezni minden tagállamban, függetlenül attól, hogy az egyes nyelvi változatokban e fogalom megjelenik-e.²⁶

3. Az Európai Unió Bíróságának határozatai

3.1. C-162/13. számú ügy

Az ügy tényállása

Az alapügy tényállása szerint 2007. augusztus 13-án szénabáláknak egy csűr padlására történő betárolása közben egy pótkocsis traktor, amely a farm udvarára tolatott be, hogy a pótkocsival beálljon a csűrbe, felborította azt a létrát, amelyen D. Vnuk állt, amelyről az említett személy ennek következtében leesett. D. Vnuk nem vagyoni kára megtérítése címén keresetet nyújtott be a Triglavval biztosítótársasággal szemben – amelynél a traktor tulajdonosa a gépjárművére kötelező biztosítást kötött –. Az elsőfokú bíróság

²⁴ A francia változat esetében is hasonló módosítást történt.

²⁵ Lásd többek között: Bizottság kontra Spanyolország ítélet, C-189/11, [EU:C:2013:587](#), 56. pont és Vnuk-ítélet, C-162/13, [EU:C:2014:2146](#), 46. pont.

²⁶ E problémakörhöz lásd még: Blutman László: Az Európai Unió joga a gyakorlatban, HVG-ORAC, Budapest, 2010, 406. o.

elutasította a károsult keresetét. A másodfokú bíróság elutasította a D. Vnuk által a fent hivatkozott ítélettel szemben benyújtott fellebbezést arra hivatkozva, hogy a kötelező gépjármű-felelősségbiztosítási kötvény fedezetet nyújt azokra a károkra, amelyet a traktor közlekedési eszközként történő használatával okoztak, azonban nem terjed ki azokra a károkra, amelyek a traktor munkagépként vagy vontatóként történő használata során keletkeztek. A károsult felülvizsgálati kérelmet terjesztett elő a szlovén Legfelsőbb Bírósághoz, mely bíróság az Európai Bíróságnál előzetes döntéshozatali eljárás lefolytatását kezdeményezte azt a kérdést feltéve, hogy az első gépjármű-biztosítási irányelv 3. cikk (1) bekezdésében szereplő a gépjármű forgalomban való részvételének a fogalma akként értelmezendő-e, hogy az a gépjárművel nem közúti fogalomban okozott balesetekre is kiterjed.

A főtanácsnok indítványa²⁷

Paolo Mengozzi főtanácsnok 2014. február 26-i indítványában akként érvelt nyelvtani és teleologikus értelmezés alapján, hogy a „gépjármű forgalomban való részvétele” fogalmát tágan kell értelmezni, amiből az következik, hogy az előzetes döntéshozatali eljárás alapját képező ügy tényállása szerinti esetben megállapítható, hogy az a „gépjármű forgalomban való részvétele” fogalma alá tartozik.

A bírósági döntés²⁸

Az Európai Bíróság 2014. szeptember 4-én meghozott ítéletében kimondta – összhangban a főtanácsnoki indítvánnyal –, hogy az első gépjármű-biztosítási irányelv 3. cikk (1) bekezdését úgy kell értelmezni, „hogy az abban szereplő »gépjármű forgalomban való részvétele« fogalmának hatálya alá tartozik a gépjárművek minden olyan használata, amely összeegyeztethető e gépjárművek szokásos funkciójával. Az alapügybelihez hasonló, traktorral valamely tanya udvarán végrehajtott olyan manőver, amellyel e traktor a pótkocsijával egy pajtába betolat, szintén a fent hivatkozott fogalom hatálya alá tartozhat.”

Az ítélet gyakorlati hatása

Ezen ítéletével az Európai Bíróság egyértelművé tette, hogy a gépjármű forgalomban való részvételének fogalma igen tágan értelmezendő, melybe minden olyan eset beletartozik, ami a gépjármű szokásos használatával áll összefüggésben.²⁹ Ebből következően a kötelező gépjármű-felelősségbiztosításról szóló 2009. évi LXII. törvény (a továbbiakban: Gfbt.) 4. § (1) bekezdésében³⁰ található „gépjármű üzemeltetése során okozott károk” fogalmát tágan kell értelmezni, míg igen szűken értelmezendő a Gfbt. 15. § f) pontjában³¹ található kivétel.

Angol jogászok rámutattak arra, hogy az angol szabályozás ellentétben áll a hivatkozott európai bírósági döntéssel, ugyanis a Road Traffic Act 1988 alapján a biztosítási fedezet sokkal szűkebbre szabott e tekintetben, mint amilyen következtetés levonható az Európai Bíróság ítéletéből.³²

²⁷ EU:C:2014:106

²⁸ EU:C:2014:2146

²⁹ Lásd még: Martin Metzler: Das Nationale Versicherungsbüro Schweiz und der Nationale Garantiefonds Schweiz: Geschäftsbericht 2015–2016. In: René Schaffhauser (szerk.): Jahrbuch zum Strassenverkehrsrecht 2016, Stämpfli Verlag, Bern, 2016, 145-146. o.

³⁰ Minden magyarországi telephelyű gépjármű üzemben tartója köteles – a külön jogszabály alapján mentesített gépjárművek kivételével – az e törvény szerinti biztosítóval a gépjármű üzemeltetése során okozott károk fedezetére, az e törvényben meghatározott feltételek szerinti biztosítási szerződést kötni, és azt díjfizetéssel hatályban tartani (biztosítási kötelezettség).

³¹ A biztosítás nem terjed ki arra a kárra, amely a gépjármű – forgalomban való részvétele nélkül – munkagépként való használata során keletkezett.

³² Mike Dobson et al.: Briefing Note - Vnuk v Zavarovalnica Triglav d.d. [2014] CJEU C-162/13, 2015. április; forrás: <http://www.blmlaw.com/1955/pages/publications.html>, letöltve: 2015. november 26.

3.2. C-334/16. számú ügy

Az ügy tényállása

2012. június 28-án J. L. Núñez Torreiro, a spanyol hadsereg főhadnagya hadgyakorlaton vett részt egy spanyolországi katonai gyakorlótéren, amikor a hadsereg kötelező felelősségbiztosítással rendelkező szárazföldi gépjárműve, amelyben utasként utazott, felborult, és az érintettnek különböző sérüléseket okozott. Az érintett gépjármű nem a kerékekkel rendelkező gépjárművek, hanem a lánctalpas katonai járművek számára kijelölt övezetben haladt. J. L. Núñez Torreiro az érintett gépjármű kötelező gépjármű-felelősségbiztosítójával szemben érvényesített kártérítési igényt, mely biztosító elutasította a kártérítési igényt. A baleset időpontjában hatályos spanyol szabályozás szerint a biztosítási fedezet többek között a közlekedésre alkalmatlan, de közhasználatban lévő utakon vagy területeken történő, gépjárművezetés által előidézett kockázatokra terjedt ki. A biztosító azért utasította el a kártérítési igényt, mert álláspontja szerint a baleset közlekedésre alkalmatlan és nem közhasználatban lévő területen történt. Erre tekintettel a károsult keresetet indított a károkozó felelősségbiztosítójával szemben. Az elsőfokú spanyol bíróság a keresetet elutasította, mivel a felelősségbiztosító álláspontjával értett egyet. Ezen ítélet ellen a károsult élt fellebbezéssel, hivatkozva a Vnuk-ügyben meghozott európai bírósági ítéletre. A másodfokú spanyol bíróságnak kétségei támadtak a tekintetben, hogy a spanyol jog hivatkozott rendelkezése összhangban van-e a konszolidált gépjármű-biztosítási irányelvvel.

A főtanácsnoki indítvány³³

Yves Bot főtanácsnok 2017. június 14-i indítványában akként érvelt, hogy a jelen ügy alapját képező esetben a szokásos funkciónak megfelelő használatról van szó, ami nem értékelhető azon terület alapján, amelyen a gépjármű közlekedett, vagyis a főtanácsnok arra az álláspontra helyezkedett, hogy a perbeli esetre alkalmazandó konszolidált irányelv hatálya kiterjed.

A Bíróság ítélete³⁴

Az Európai Bíróság 2017. december 20-án meghozott ítéletében egyértelművé tette, hogy a konszolidált irányelv 3. cikk (1) bekezdését, vagyis a gépjármű forgalomban való részvételének a fogalmát – még akkor is, ha nem mindegyik nyelvi változatban jelenik meg teljesen pontosan ez a fogalom – „úgy kell értelmezni, hogy azzal ellentétes az olyan nemzeti szabályozás, mint az alapügyben szereplő szabályozás, amely lehetővé teszi a kötelező biztosítási fedezet kizárását »közlekedésre alkalmatlan« utakon és területeken történő gépjárművezetés során bekövetkező károk esetén, azon utak és területek kivételével, amelyek közlekedésre alkalmatlanok, mégis »közhasználatban lévő«”.

Az ítélet gyakorlati hatása

Az Európai Bíróság – fenntartva a Vnuk-ügyben kifejtett álláspontját – megerősítette, hogy a gépjármű forgalomban való részvételének a fogalma tágan értelmezendő. E körben érdemes megemlíteni a BH 2018. 251. szám alatt közzétett ítéletet, mely ügyben a Kúria kimondta, hatályon kívül helyezve az I. fokú ítéletet helybenhagyó jogerős II. fokú ítéletet: „Forgalomban való részvételnek minősül a mezőgazdasági vontató gépi meghajtóerővel történő helyváltoztató mozgása az érintett útszakasz jogi jellegétől függetlenül, ha erre

³³ EU:C:2017:455

³⁴ EU:C:2017:1007

szállítási eszközként betöltött szokásos funkciójában kerül sor”. Figyelemmel arra, hogy az I. és II. fokú bíróság eltérő álláspontra helyezkedett, mint a Kúria, a magyar bíróságok számára sem könnyű feladat az, hog a forgalomban való részvétel fogalmát helyesen értelmezzék.

3.3. C-514/16. számú ügy

Az ügy tényállása

Az alapügy tényállása szerint a Rodrigues de Andrade házaspár, akik mezőgazdasági birtokot üzemeltetnek Portugáliában, J. M. Proença Salvador házastársát, Maria Alvest részmunkaidős mezőgazdasági munkavállalóként foglalkoztatta. 2006. március 18-án M. Alves egy lejtős és teraszos kialakítású földterületen növényvédő szert permetezett a Rodrigues de Andrade házaspár szőlőültetvényén található szőlőtőkékre. A növényvédő szer egy mezőgazdasági traktor hátsó részéhez rögzített permetezőtartályban volt. A traktor egy sík földúton mozdulatlanul állt, de a motorja járt a növényvédő szer permetezésére szolgáló szivattyú működtetése érdekében. A traktor súlyának, a motorja és a permetezőgép kimeneti szivattyúja rezgésének, illetve a permetezőtartályból kiinduló szórócsöveknek a többek között M. Alves általi mozgatásának betudhatóan, az e napra jellemző erős esőzések hatására földcsuszamlás történt, mely az említett traktort elsodorta. A traktor M. Alvesre esett, melynek következtében M. Alves életét veszítette. Ezt a traktort J. Oliveira Pinto házastársa, Nair Morais da Silva Pinto nevéen vették nyilvántartásba. J. Oliveira Pinto a Rodrigues de Andrade házaspár intézője volt, és így M. Alves felettese. A traktorra egy portugál biztosítónál kötöttek kötelező gépjármű-felelősségbiztosítási szerződést. A Rodrigues de Andrade házaspár egy másik biztosítótársasággal a munkahelyi balesetektől származó felelősségét fedező szerződést is kötött. E biztosítótársaság M. Alves özvegye, J. M. Proença Salvador részére kártérítést fizetett a M. Alves halálát okozó balesetből származó anyagi károkra vonatkozóan. J. M. Proença Salvador ezenfelül pert indított a nem vagyoni kárai megtérítése iránt olyképpen, hogy a Rodrigues de Andrade házaspárt, J. Oliveira Pintót és N. Morais da Silva Pintót egyetemlegesen, vagy amennyiben az ilyen káreseményt a portugál felelősségbiztosítónak kell fedeznie, a portugál felelősségbiztosítót kötelezzék a balesetből származó nem vagyoni kár megtérítésére. Az elsőfokú portugál bíróság a keresetet részben alaposnak találta és J. Oliveira Pintót és a Rodrigues de Andrade házaspárt egyetemlegesen marasztalta, azonban a portugál kötelező gépjármű-felelősségbiztosítóval szemben a keresetet elutasította, mivel a baleset a traktornak a mezőgazdasági munka keretében történő működése során következett be, vagyis a traktort nem közlekedésre használták. Az alperesek ezen ítélet ellen fellebbezéssel éltek azt állítva, hogy ezen balesetre a kötelező gépjármű-felelősségbiztosítási szerződés fedezetet nyújt. A másodfokú spanyol bíróságnak felmerült az a kérdése, hogy a gépjármű forgalomban való részvételének a fogalmába beletartozik-e az az eset, amikor arról van szó, hogy a gépjárművet csak hajtóerőt biztosító gépként használják.

A bírósági döntés³⁵

Az Európai Bíróság 2017. november 28-án meghozott ítéletében – a főtanácsnok meghallgatása után, de főtanácsnoki indítvány nélkül – kimondta, hogy az első gépjármű-biztosítási irányelv 3. cikk (1) bekezdését akként „kell értelmezni, hogy a »gépjárművek forgalomban való részvételének« az e rendelkezés értelmében vett fogalma nem foglalja magában az olyan helyzetet, amelyben egy mezőgazdasági traktor balesetben volt érintett, és e baleset bekövetkezésének pillanatában az elsődleges funkciója nem a szállítási eszközként való

³⁵ EU:C:2017:908

alkalmazás volt, hanem az, hogy munkagépként biztosítsa egy növényvédőszer-permetező szivattyújának a működtetéséhez szükséges hajtóerőt.”

Gyakorlati következmények

Az Európai Bíróság ezen ítéletében határt szabott a gépjármű forgalomban való részvétele fogalmának, ugyanis a napi gyakorlatban kérdésessé vált a Vnuk-ügyben hozott döntést követően, hogy a munkagépek esetében meddig terjed az egyébként tágan értelmezett gépjármű forgalomban való részvételének a fogalma. Az Európai Bíróság ítélete ennek a határnak a meghúzásához nyújt segítséget.

3.4. C-648/17. számú ügy

Az ügy tényállása

2008-ban egy áruházi parkolóban álló gépjármű utasa, a gépjármű jobb hátsó ajtajának kinyitásával kárt okozott a mellette parkoló gépjármű bal hátsó oldalában. A baleset helyszínén a károsult gépjármű tulajdonosa és a károkozó gépjármű vezetője kitöltötték a baleseti bejelentőt, amelyben az első gépjármű vezetője elismerte a felelősségét, és jelezte, hogy az első gépjármű utasa volt az, aki a gépjármű hátsó ajtajának kinyitásával kárt okozott a szomszédos gépjárműben. A „BTA Insurance Company” AS (a továbbiakban: BTA) korábban önkéntes biztosítási szerződést, vagyis casco biztosítási szerződést kötött a károsult gépjármű tulajdonosával. A károkozó gépjárműnek a „Baltijas apdrošināšanas Nams” AS nevű biztosítónál (a továbbiakban: BAN) volt gépjármű-felelősségbiztosítása. A BTA a károsult jármű tulajdonosa részére a biztosítási szerződés alapján biztosítási szolgáltatási összeget fizetett. A BTA ezt követően a BAN-nel szemben megtérítési igényt érvényesített. A BAN arra hivatkozva tagadta meg az igény teljesítését, hogy két álló helyzetben lévő gépjármű között bekövetkezett baleset a kötelező biztosításról szóló törvény értelmében nem tekinthető „biztosítási eseménynek”. A hatályon kívül helyezés miatt megismételt eljárás során a rigai regionális bíróság „a 2014. május 20-i ítéletével elutasította a BTA keresetét, azzal az indokolással, hogy közlekedési balesetről csak akkor lehet beszélni, ha az érintett járművek közül legalább egy mozgásban van, ebből következően a jelen esetben a BAN-nál biztosított biztosítási esemény nem valósult meg. E bíróság ezenkívül azt állapította meg, hogy a második járműben keletkezett károkért nem az első jármű vezetője, hanem annak utasa tartozik polgári jogi felelősséggel.” A BTA ezen ítélettel ellen felülvizsgálati kérelmet terjesztett elő a lett Legfelsőbb Bírósághoz. A lett Legfelsőbb Bíróságnak kételye támadt a jelen ügyben még alkalmazandó első gépjármű-biztosítási irányelv 3. cikk (1) bekezdésének értelmezésével kapcsolatban, ezért előzetes döntéshozatal iránti kérelemmel fordult az Európai Bírósághoz, melyben arra a kérdésre kereste a választ, hogy a parkoló gépjármű ajtajának kinyitása a gépjármű forgalomban való részvételének a fogalmába beletartozik-e.

A bírósági döntés³⁶

Az Európai Unió Bírósága – főtanácsnok meghallgatását követően, de a főtanácsnok indítványa nélkül – 2018. november 15. napján meghozott ítéletében rögzítette: Az első gépjármű-biztosítási irányelv „3. cikkének (1) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy a forgalomban való, az e rendelkezésben foglalt »gépjármű-felelősségbiztosítás« által feltételezett részvétel fogalma azt a helyzetet is magában foglalja,

³⁶ EU:C:2018:917

amikor a parkolóban álló gépjármű utasa a gépjármű ajtaját, annak kinyitása során, nekiütötte a mellette álló gépjárműnek, és abban kárt okozott.”

Az ítélet gyakorlati hatása

Az Európai Bíróság egyértelművé tette, hogy a kötelező gépjármű-felelősségbiztosítás fedezete kiterjed arra az esetre is, amikor az álló gépjármű ajtajának kinyitásával okoznak kárt. Ebből a szempontból nem lényeges körülmény az, hogy a vezető vagy az utas nyitotta ki az ajtót.

3.5. C-100/18. számú ügy

Az ügy tényállása

2013. augusztus 19-én leparkolt az üzembentartó új gépkocsijával egy lakóingatlan magángarázsában. A rákövetkező napon beindította gépkocsiját anélkül, hogy megmozdította volna, mivel meg akarta mutatni azt egy szomszédjának. 2013. augusztus 20-ról 21-re virradó éjjel az említett gépkocsi, amelyet több mint 24 órája nem vezetett, kigyulladt, és tüzet okozott a lakóingatlanában, mely lakóingatlanban kár keletkezett. A tűz e gépkocsi áramkörében keletkezett. A károsult a lakásbiztosítása alapján a biztosítójától kérte a károk megtérítését, mely biztosító ezen bizonyítási esemény miatt a károsultnak biztosítási szolgáltatást teljesített. E biztosító ezek után a gépjármű károkori kötelező gépjármű-felelősségbiztosítójával szemben megtérítési igényt érvényesített. Az elsőfokú spanyol bíróság a keresetet elutasította, mivel az ügy alapját képező tüzeset a spanyol jog alapján nem minősül „közlekedési eseménynek”, míg a felperes fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság a keresetnek megfelelően marasztalta az alperes biztosítótársaságot, mert a „közlekedési esemény” fogalma tágan értelmezendő. Az alperes biztosítótársaság a spanyol Legfelsőbb Bírósághoz felülvizsgálati kérelmet nyújtott be, mely bíróságnak kétségei támadtak a tekintetben, hogy jelen eset a gépjármű forgalomban való részvétele fogalma alá tartozik-e, s emiatt előzetes döntéshozatali eljárás lefolytatás érdekében kérdéseivel az Európai Bírósághoz fordult.

A főtanácsnok indítványa³⁷

Yves Bot főtanácsnok 2019. február 28-i indítványában olyképpen foglalt állást, hogy a jelen ügy alapját képező eset a forgalomban való részvétel fogalmába tartozik, s nem releváns az, a tüzeset egy önálló magángarázsban valósult-e meg, vagy hogy az a gépjármű hosszabb időn át tartó leállítása miatt következett-e be.

A bírósági döntés³⁸

Az Európai Unió Bírósága 2019. június 20. napján meghozott ítéletében kimondta – egyetértve a főtanácsnoki indítvánnyal –, hogy a perbeli tüzeset a konszolidált irányelv 3. cikke szerinti forgalomban való részvétel fogalma alá tartozik.

Az ítélet gyakorlati hatása

Az Európai Bíróság ismét megerősítette, hogy a forgalomban való részvétel fogalma igen tágan értelmezendő. Az előző ügyben meghozott ítélet alapján egyértelmű, hogy a parkoló gépjárművel okozott károkra a forgalomban való részvétel fogalma kiterjed, azonban e döntésében ezt az esetkört az Európai

³⁷ EU:C:2019:152

³⁸ EU:C:2019:517

Bíróság tovább bővítette. Véleményem szerint egyre több ügyre lehet számítani a jövőben a forgalomban való részvétel meghatározásával kapcsolatban.

4. Az Európai Bizottság javaslata

Az Európai Bizottság 2018. május 24-én közzétette a javaslatát a gépjármű-felelősségbiztosításról és a biztosítási kötelezettség ellenőrzéséről szóló, 2009. szeptember 16-i 2009/103/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv módosításáról.^{39,40} E javaslatban – hivatkozva az Európai Bíróság ezen témakörben született döntéseire – az Európai Bizottság szükségesnek tartja azt, hogy az irányelvben meghatározásra kerüljön a forgalomban való részvétel fogalma a jogbiztonság és az egyértelműség érdekében.⁴¹

A Bizottság tehát a következőképpen javasolja definiálni a forgalomban való részvétel fogalmát, kiegészítve a konszolidált irányelv 1. cikket 1a. ponttal: „1a. »gépjárműhasználat«: a rendeltetése szerint rendszeresen szállítási eszközként használandó gépjármű minden olyan használata, amely összeegyeztethető e gépjármű szokásos funkciójával, függetlenül a gépjármű jellemzőitől és attól, hogy a gépjárművet milyen úton használják, valamint attól, hogy az álló helyzetben van-e vagy mozog.”⁴²

A Bizottság javaslata lényegében az Európai Bíróság eddigi döntéseinek az elvi tartalmát figyelembe véve határozta meg a forgalomban való részvétel fogalmát. E körben azonban arra rá kell világítani, hogy a bizottsági javaslat magyar fordításában a gépjárműhasználat szó szerepel. Angolból való fordítás esetén ugyan a fordítás helyes, ugyanakkor az a véleményem, hogy hasznosabb lenne a bizottsági javaslatban, s majd az elfogadandó irányelvben a „gépjármű forgalomban való részvétele” elnevezést használni, mivel az Európai Bíróság döntéseinek magyar fordításában a „gépjármű forgalomban való részvétele” szerepel. Az egységes fordítás is az egyértelműség célját szolgálná. Talán a fordítás eltérése abból is adódhat, hogy az Európai Bíróságnál francia nyelvből fordítják magyarra a bírósági anyagokat, míg az Európai Bizottságnál az angol változathoz készült a magyar fordítás.

5. Az Európai Parlament módosítási javaslatai

Az Európai Parlament rendes jogalkotási eljárás keretében első olvasatban 2019. február 13-i határozatában számos módosítást⁴³ fűzött az Európai Bizottság javaslatához. A jelen tanulmány témáját érintően is több ponton kíván változtatást elérni az Európai Parlament. A parlamenti módosítási javaslat szerint a gépjárműhasználat fogalma a következőképpen alakulna: „a **gépjármű forgalomban történő használata, amely összeegyeztethető a gépjármű rendeltetése szerinti közlekedési eszközként való használatával a baleset idején**, függetlenül a gépjármű jellemzőitől és attól, hogy a gépjárművet milyen **terepen** használják, valamint attól, hogy álló helyzetben van-e vagy mozog”^{44,45}

Ezen túlmenően az Európai Parlament a konszolidált irányelv 2. cikkének a következő rendelkezésekkel való kiegészítésére is javaslatot tett:

„Ezen irányelv kizárólag az (EU) 2018/858 rendelet, a 167/2013/EU rendelet, vagy a 168/2013/EU rendelet hatálya alá tartozó járművekre alkalmazandó.

³⁹ Forrás: https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/initiatives/ares-2017-3714481_en#pe-2018-3261, letöltve: 2019. május 27.

⁴⁰ COM(2018) 336 final

⁴¹ A javaslat 4. oldala.

⁴² A javaslat 16. oldala.

⁴³ Forrás: http://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-8-2019-0110_HU.html, letöltve: 2019. május 27.

⁴⁴ A parlamenti javaslat 14. oldala.

⁴⁵ A kiemelések az eredeti szövegben is ekként találhatók meg.

Ezen irányelv nem vonatkozik azokra a járművekre, amelyeket kizárólag versenysportban vagy azzal kapcsolatos sporttevékenységekben való részvétel keretében, zárt területen történő használatra szántak.^{46,47}

Ez a kiegészítés azt jelenti, hogy az elektromos kerékpárok, Segway és ehhez hasonló eszközök nem tartoznak a konszolidált irányelv hatálya alá, vagyis ezekre a kötelező gépjármű-felelősségbiztosítás nem terjed ki. Talán ez a kiegészítés túlzott óvatosságot mutat az Európai Parlament részéről, ugyanis ezen eszközök nem gépjárművek. Az azonban felvetődhet, hogy az egyes nyelvi változatokban inkább a jármű szó, mintsem a gépjármű szerepel, s ez lehet az indoka a módosítási javaslatnak.

Továbbá a zárt területen történő autóversenyekre sem terjed ki az irányelv hatálya. Ez utóbbi kérdés talán nem okozott eddig sem gyakorlati problémát, hiszen ezekre külön biztosítási fedezet vonatkozik.

Az Európai Parlament e határozatában visszautalta az illetékes bizottsághoz intézményközi tárgyalások céljából ezt az ügyet, vagyis még hosszú idő fog eltelni, míg a konszolidált irányelv módosítását elfogadják és az hatályba lép.

6. Összefoglalás

Jelen tanulmányban a vonatkozó európai bírósági döntések, valamint az európai bizottsági és európai parlamenti javaslatok ismertetésével és rövid elemzésével azt kívántam bemutatni, hogy a gépjármű-felelősségbiztosítás területén a forgalomban való részvétel fogalma igen nagy jelentőséggel bír, ugyanis minden fél számára fontos az, hogy mire terjed ki a biztosítás. Ahogy jelen tanulmányban rámutattam, a fogalom értelmezése jelentős kihívást jelent, ezért egyetértek azzal, hogy a konszolidált gépjármű-biztosítási irányelv módosítása révén a jogalkotó definiálja ezt a fogalmat annak érdekében, hogy a jogalkalmazók számára egyértelműbb helyzetet teremtsen. Ugyanakkor arra számítok, hogy ennek ellenére is még számos ügy kerülhet az Európai Bíróság elé, míg ki nem alakul e tekintetben egységes joggyakorlat.

Kulcsszavak: Gépjárműbiztosítás, forgalomban való részvétel, gépjárműhasználat, biztosítási irányelv

*A szerző ügyvéd, biztosítási szakjogász

⁴⁶ A parlamenti javaslat 14. oldala.

⁴⁷ A kiemelések az eredeti szövegben is ekként találhatók meg.

SZEMELVÉNYEK AZ ÍTÉLKEZÉSI GYAKORLATBÓL

Máshol nem publikált határozatok

2019/I/1

A kárrendezési megbízott nem perelhető, ezért a bíróság az alkalmazandó jog kérdésével sem foglalkozhat.

Kgfbtv. 28. § (1), 37. § (4), rPp. 164. § (1)

Az 1. rendű felperes lánya és a II. rendű felperes fia 2012. július 27. napján idegen hibás közlekedési baleset következtében az Egyesült Királyságban életét vesztette. Az angol forgalmi rendszámú károkozó gépjármű angol vezetője egy angol biztosítótársaságnál rendelkezett kötelező gépjármű-felelősségbiztosítással. Az alperes a károkozó gépjármű kötelező felelősségbiztosítójának magyarországi kárrendezési megbízottja.

A felperesek szokásos tartózkodási helye Magyarország.

A felperesek nem vagyoni kártérítésre kérték kötelezni az alperest a keresetükben.

Arra hivatkoztak, hogy a Gfbt 37. § (4) bekezdése alapján a károkozó gépjármű-felelősségbiztosítója által Magyarországra kijelölt kárrendezési megbízotthoz is benyújtható a kárigény. Az Európai Parlament és Tanács 2000/26/EK irányelv (15) pontja azt a célt fogalmazza meg, hogy a kárrendezési megbízottnak elegendő jogkörrel kell rendelkezni ahhoz, hogy képviselje a biztosító intézetet a károsulttal szemben.

Az alperes ellenkérelmében a kereset elutasítását kérte. Előadta, hogy a Gfbt. 37. § (4) bekezdése alapján a felperes kizárólag a károkozó vagy annak felelősségbiztosítójával szemben érvényesítheti peres úton az igényét. Az alperes azonban nem volt a károkozó felelősségbiztosítója és csak a felelősségbiztosító kárrendezési megbízottjának minősül, ennél fogva nem tartozik közvetlenül helytállni a károkozó felelősségbiztosítója helyett. Az alperes a károkozó felelősségbiztosítójának törvényes képviselőjét elláthatja. A rPp. 130. § (1) bekezdés g) pontjára és a rPp. 157. § a) pontjára hivatkozással kérte a per megszüntetését.

Az elsőfokú bíróság az Nmjtvr. 54. § (1) bekezdése szerint megállapította a joghatóságát, mivel a felperesek a magyarországi székhellyel rendelkező jogi személy alperessel szemben terjesztették elő a keresetet.

Az elsőfokú bíróság mellőzte a per megszüntetését, és e körben kifejtette, hogy a rPp. 130. § (1) bekezdés g) pontja olyan esetekben alkalmazható, amikor a törvény kifejezetten és egyértelműen megjelöli valamelyik fél perbeli pozícióját, akinek a perben állása nélkül az adott alanyi jog vonatkozásában a bíróság nem dönthet. Ezzel szemben a Kgfbtv. 37. § (4) bekezdése választási lehetőséget ad a felperesnek, hogy – akár egymástól függetlenül – a károkozót vagy a kötelező gépjármű-felelősségbiztosítót perelje.

A rPp. 164. § (1) bekezdése alapján – figyelemmel a Kgfbtv. 37. § (4) bekezdésében foglaltakra – a felpereseknek azt kellett bizonyítaniuk, hogy az alperessel szemben érvényesíthetik a követelést, tehát rendelkeznek kereshetőségi joggal. A felperesek a Kgfbtv. 37. § (4) bekezdése szerint az alperes közvetlen perelhetőségét állították, míg az alperes arra hivatkozott, hogy a károkozóval szerződéses jogviszonyban nem állt, ezért a károkozásért közvetlenül nem köteles helytállni.

A kereshetőségi jog a peres felek közötti közvetlen anyagi jogi kapcsolat, melyre tekintettel lefolytatott bizonyítás során állapítja meg a bíróság, hogy a felperest megilleti-e az érvényesíteni kívánt alanyi jog. Az európai uniós jogi normákkal összhangban a Kgfbtv. 28. § (1) bekezdése alapján van mód a kötelező

gépjármű-felelősségbiztosító, valamint a kártalanítási számla közvetlen perelhetőségére, tehát a gépjármű-felelősségbiztosító és a károsult közötti anyagi jogi kapcsolatot a fent említett jogszabályhely keletkezteti. Ezzel szemben a törvény 37. § (4) bekezdés első fordulata a peren kívüli kárrendezésre irányadó szabályokat tartalmazza akként, hogy a felelősségbiztosító törvényes képviselőjének jelöli a kárrendezési megbízottat, így biztosítva a könnyebb és gyorsabb peren kívüli kárrendezést. A Kgfbtv. 37. § (4) bekezdés második fordulata azonban úgy rendelkezik, hogy a peres igény érvényesítése esetén a keresetet a károkozón kívül akkor is a gépjármű-felelősségbiztosítójával szemben közvetlenül kell érvényesíteni, ha a gépjármű-felelősségbiztosító külföldi székhelyű. Mindezekből következően a keresetet az angol gépjármű-felelősségbiztosítóval mint alperessel szemben kellett volna előterjeszteni, a törvényes képviselőjére jogosult kárrendezési megbízott székhelye szerint illetékes bíróság előtt.

Az elsőfokú bíróság hangsúlyozta, hogy amennyiben elfogadta volna a felperesek érvelését, úgy az alperest olyan kötelezettséggel terhelné, mely vonatkozásában kötelező gépjármű-felelősségbiztosítási szerződést nem kötött, tehát kockázatot nem vállalt. Ez esetben az elsőfokú bíróság az angol gépjármű-felelősségbiztosítási szerződés szerint pénzszolgáltatásra vonatkozó kötelezettséget telepítené az alperesre. Mindezekre tekintettel a keresetet a keresetösségi jog hiányában elutasította.

Az elsőfokú bíróság ítélete ellen az alperes fellebbezést terjesztett elő, melyben az ítélet indokolásának megváltoztatását és az alkalmazandó jog meghatározására vonatkozó rész mellőzését kérte.

Kifejtette, hogy az elsőfokú bíróság a jogszabályoknak megfelelően utasította el a felperesek keresetét a keresetösségi jog hiányára tekintettel. Az ítélete indokolásában azonban az elsőfokú bíróság szükségtelenül foglalkozott azzal, hogy a felperesek követelésére a Róma II. rendelet vagy a Nmjtvr. alkalmazandó-e.

A felperesek fellebbezési ellenkérelmükben az elsőfokú bíróság ítéletének helybenhagyását kérték. Nem vitatták az elsőfokú bíróságnak a keresetösségi jog hiányára alapított elutasító döntését.

A fellebbezés alapos.

Az elsőfokú bíróság indokolásával a másodfokú bíróság nem értett egyet teljes körűen, ezért az elsőfokú ítélet fellebbezett rendelkezését megváltoztatta, és az alkalmazandó jog meghatározására vonatkozó részt az indokolásból mellőzte.

A másodfokú bíróság álláspontja szerint az alperes a fellebbezésében alappal sérelmezte, hogy az elsőfokú bíróság a perbeli nemzetközi magánjogi tényállás anyagi jogi megítélése vonatkozásában állást foglalt.

Mivel a jogvita külföldi elemet is tartalmazott, az elsőfokú bíróságnak elsősorban azt kellett megállapítania, hogy elbírálna-e az adott nemzetközi magánjogi tényállást, azaz rendelkezik-e joghatósággal. A Nmjtvr. 54. § (1) bekezdése értelmében – figyelemmel az 1. §-ban foglaltakra is – helyesen jutott arra a következtetésre, hogy az alperes székhelyére tekintettel van joghatósága az ügy elbírálására.

A Nmjtvr. 63. §-a alapján a magyar bíróság eljárására – ha a törvényerejű rendelet másként nem rendelkezik – a magyar jog az irányadó. Ennélfogva az elsőfokú bíróság a magyar polgári eljárásjog alkalmazásával járt el, és – a Kgfbtv. 37. § (4) bekezdésére figyelemmel – megállapította a felperesek keresetösségi jogának hiányát, és a keresetet elutasította.

Figyelemmel arra, hogy a felperesek a követelésüket az alperessel szemben nem érvényesíthetik, az elsőfokú bíróságnak azt már nem kellett vizsgálnia, hogy a jogvita eldöntésére mely állam anyagi jogszabályai az irányadóak. Az eljáró bíróság joghatóságának és az alkalmazandó jognak a megállapítása egymástól elkülönülő kérdések, és a joghatóság megléte esetén a fórum nemzetközi kollíziós magánjogi normái döntenek.

el az alkalmazandó jogot. Az irányadó anyagi jog meghatározásának szükségessége kizárólag a károkozó gépjármű-felelősségbiztosítója elleni esetleges perben merül fel.

Pesti Központi Kerületi Bíróság 18.P.86.536/2015/7., Fővárosi Törvényszék 48.Pf.637.953/2015/8.

Közli: dr. Kiss Ferenc Kálmán ügyvéd
kfk@t-online.hu

2019/I/2

Ha biztosító úgy dönt, hogy mellőzi a gépjármű szemléjét, nem hivatkozhat alappal arra, hogy a casco biztosítási szerződés megkötésekor a biztosított által okozott, vagy felismert tévedésben volt.

rPtk. 205. § (3) és (4), rPtk. 207. § (1), rPtk. 318. §, rPtk. 339. §, rPtk. 210. § (1), rPtk. 536. §, Ptk. 540. § (1) és (3), rPtk. 553. § (1), rPtk. 556. §, rPp. 206. § (1), r. Bit. 46. §

A felperes személygépkocsijára 2013. februárban casco biztosítási szerződést kötött az alperesi biztosítóval. A biztosítási ajánlatot a felperes képviselőjében eljáró alkusz, az I. rendű felperesi beavatkozó közvetítette, aki a biztosítási ajánlaton a biztosított gépjármű adatai között 0 kilométeróra-állást tüntetett fel, a biztosítási ajánlat egyéb pontjánál pedig úgy nyilatkozott, hogy a gépjármű szemleköteles.

A biztosított gépjárművet ismeretlen tettesek 2013. július 21-én eltulajdonították.

A kárrendezési eljárás során fény derült arra, hogy a biztosítási szerződés megkötésekor a gépjármű valós futásteljesítménye az ajánlaton feltüntetettél szemben 4312 km volt.

Az alperes a biztosítási szolgáltatás iránti kérelmet elutasította arra hivatkozással, hogy a szerződés megkötésekor a felperes 0 kilométeróra-állást közölt, azonban a valós kilométeróra-állás 4312 volt, emiatt kockázatvállalási szemle lett volna szükséges, melyre nem került sor.

A felperes elsődlegesen a rPtk. 536. § (1) bekezdésére, másodlagosan a rPtk. 318. §-ára, rPtk. 339. §-ára alapított keresetében 10.769.600 forint és törvényes mértékű késedelmi kamata megfizetésére kérte kötelezni az alperest.

Álláspontja szerint nincs jelentősége annak, hogy a kockázatvállalási belső szabályzat és a biztosítási gyakorlat alapján használt gépjárművek esetén nélkülözhetetlen a szemle. A felek közötti szerződés tekintetében a biztosítási szabályzat rendelkezései az irányadóak, a tarifakönyv belső szabályzat, ezért nem képezte a szerződés részét. A biztosító általános és különös feltételei nem zárták ki, és nem is tették terheesebbé a szerződéskötést a nem 0 kilométeróra-állású gépjárművek esetében. A biztosítás díja a gépjármű típusa, évjárata és felszereltsége alapján került meghatározásra.

A biztosítási ajánlat tartalma szerint a kilométeróra állása valóban 0 km-ben lett megjelölve, azonban a casco biztosítás adatai rovatban a jármű szemleköteles szövegrész igen megjelöléssel szerepelt, amely ellentmondást a rPtk. 205. § (3) és (4) bekezdésében foglalt együttműködési kötelezettsége keretében a biztosítónak észlelnie kellett volna és a helyzet tisztázása érdekében meg kellett volna tennie a szükséges lépéseket. Amennyiben erre sor került volna, vagy az alperes éppen a biztosítási ajánlat szerint intézkedett volna a szemle megtartásáról, úgy nyilvánvalóan kiderült volna a valós kilométeróra-állás. Az alperes azonban nem tett eleget együttműködési kötelezettségének, így a rPtk. 318. §-a és rPtk. 339. § (1) bekezdése

alapján helytállni tartozik. A lopáskár mint biztosítási esemény megvalósulása tekintetében irreleváns a gépkocsi kilométeróra-állása, ezért az alperes a rPtk. 540. § (1) és (3) bekezdésére alappal nem hivatkozhat. A rPtk. 326. § (4) bekezdésére tekintettel az alperes megtámadási joga megszűnt, mivel 2013. november 25-én a szerződés megszűnéséről igazolást állított ki, amely tartalmazza, hogy a kockázatviselés kezdetének napja 2013. február 21., utolsó napja 2013. július 22. A szemléhez egyébként csak olyan következmények kapcsolhatók, melyeket a biztosítási feltételek tartalmaznak. Az alperest terheli annak bizonyítása, hogy a téves tájékoztatás olyan lényeges körülményre vonatkozott, melynek ismeretében a szerződést nem kötötte volna meg.

Az alperes ellenkérelmében a kereset elutasítását kérte. Állította, hogy a felperes a biztosítási ajánlat megtételekor a gépjármű használatával kapcsolatosan megtévesztette, ezért a biztosítási szerződés a rPtk. 210. § (1)–(4) bekezdése alapján érvénytelen. A megtámadás jogát kifogás útján érvényesítette. Kiemelte, hogy a valós kilométeróra-állás alapján a jármű szemleköteles volt. A szemle célja a gépjármű és okmányai azonosítása, ellenőrzése, dokumentálása, a gépjármű állapotának, korábbi és jelenlegi sérüléseinek vizsgálata. Az utóbbi körében szerepe van a gépjármű lopás elleni védelmi eszközei azonosításának, működőképességük ellenőrzésének, az összes kulcs gépjárműhöz illeszthetőségének, a záruk, kulcsok együttes működőképessége vizsgálatának. A szemle megállapításai alapján dönt a biztosító az adott gépjármű teljes körű vagy akár csak részleges fedezetbe vonásáról, illetve a kockázatvállalás megtagadásáról. A felperes által elhallgatott körülmény a biztosítási esemény bekövetkezésében annyiban játszhatott szerepet, hogy az alperes nem tudott meggyőződni arról, működött-e a jármű lopásgátló rendszere a gyári szabványnak megfelelően.

A perbe a felperes érdekében beavatkozott a biztosításközvetítő, valamint annak felelősségbiztosítója és az alperest a keresettel egyezően helytállásra kérte kötelezni.

Az elsőfokú bíróság ítéletével kötelezte az alperest, hogy fizessen meg a felperesnek 9.697.500 forintot. Indokolásában kifejtettek szerint a felperes elismerte, hogy a megbízott alkusz helyette és nevében megtett biztosítási ajánlatában tévesen jelölte meg a gépjármű kilométeróra-állását. A biztosítási ajánlaton azonban feltüntette, hogy a jármű szemleköteles, mely bejegyzést utóbb az alperes nevében eljáró ügyintéző áthúzta és kézzel azt tüntette fel, hogy nem. A Ptk. 205. § (3) és (4) bekezdésében foglalt együttműködési kötelezettség körében az alperestől elvárható volt, hogy az ellentmondás észlelését követően a felperes megbízottját nyilatkozattételre hívja fel, amely során fény derült volna arra, hogy a gépjármű nem 0 kilométeres, ezért került rögzítésre az ajánlaton „a szemleköteles: igen” szövegrész. Ezt követően pedig az alperes intézkedhetett volna a szemle megtartásáról. A kockázatvállalási szemlét az alperes magatartása hiúsította meg.

Az ajánlat megtételét követően az alperesnek nem volt tudomása a jármű valós teljesítményéről, tévedését azonban nem kizárólag a felperes okozta, a szerződés megkötésekor ugyanis mindkét felet terheli az együttműködési kötelezettség, és e körben az alperes sem úgy járt el, ahogy az az adott helyzetben elvárható.

A Ptk. 210. § (1) bekezdésére alapított megtámadási kifogás elbírálása során abban a kérdésben kellett állást foglalni, hogy a gépjármű előéletére vonatkozó téves tájékoztatás a szerződéskötés lényeges körülményének tekinthető-e, az elhallgatott körülmény ismeretében a biztosító a szerződést megkötötte volna-e, vagy pedig lényegesen eltérő feltételekkel kötötte volna meg. Az alperes az utóbbiakat nem igazolta, ezért arra a megállapításra kellett jutni, hogy az elhallgatott körülmény a szerződéskötést, illetve a szerződés tartalmát nem befolyásolta.

A biztosítási ajánlatban szereplő kérdések a biztosítás elvállalása szempontjából általában lényeges körülményeknek tekintendők, vonatkozik rájuk a Ptk. 540. § (1) és (2) bekezdéseiben meghatározott közlésre, illetőleg változásbejelentésre irányuló kötelezettség. A közlési kötelezettség megsértése esetén is azonban a biztosító a helytállási kötelezettsége alól csak akkor mentesül a Ptk. 540. § (3) bekezdése értelmében, ha bizonyítást nyer, hogy a be nem jelentett körülményt a szerződéskötéskor ismerte vagy az nem hatott közre a biztosítási esemény bekövetkeztében. A bizonyítékok mérlegelésével azt kellett megállapítani, hogy a lopáskár biztosítási esemény bekövetkeztében nyilvánvalóan nem hatott közre az a körülmény, hogy a jármű 4312 kilométert futott.

Nem volt tehát megállapítható sem a szerződés érvénytelensége, sem az alperes mentesülése, így a Ptk. 553. § (1) bekezdése alapján a perbeli káreseményből származó biztosítási szolgáltatás teljesítéséért helytállási kötelezettség terheli.

Az alperes fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét helyben hagyta.

Az ítélet indokolása szerint a fellebbezésben arra helyesen hivatkozott az alperes, hogy a megbízási szerződés teljesítése során az alkusznak professzionális tevékenységet kell nyújtania, amely egyrészt abban nyilvánul meg, hogy a biztosítási ajánlaton helyes adatokat tölt ki, másrészt abban, hogy a közölt adatok az adott biztosító szerződési feltételeivel összhangban állnak. Mindez azonban még inkább alátámasztja azt az elsőfokú bíróság által megállapított tényt, hogy a perbeli biztosítási ajánlat esetében indokolt lett volna az adatok közötti ellentmondás feloldása, hiszen a tevékenységét a Bit. 46. §-ának megfelelően végző alkusz – aki tudja, hogy a használt gépjárművet valamennyi biztosító megismeri – bejelölte, hogy a gépjármű szemleköteles. Az alperes akkor járt volna el helyesen, ha az ellentmondás feloldását megkísérelte volna. E magatartás elmaradása hiúsította meg a szemle megtartását, nem pedig a felperes megbízásából eljáró alkusz ellentmondásos adatközlése.

A megtámadási kifogás és a mentesülés vizsgálata körében nem a kilométeróra állásának, hanem a gépjármű új vagy használt állapotának volt jelentősége. Az elsőfokú bíróság az érvénytelenség és a mentesülés kérdését ennek figyelembevételével vizsgálta. A megtámadás körében helyesen utalt arra az egységes bírói gyakorlatra, mely szerint a tarifakönyv, a belső utasítás, szabályzat az alperes titkos fenntartásának minősül [Ptk. 207. § (1) bekezdés], nem része a szerződésnek, így tartalma a szerződés érvénytelenségének vizsgálata körében nem releváns. Megalapozottan állapította meg az elsőfokú bíróság azt is, hogy a szerződő/biztosított számára megismerhető általános és különös szerződési feltételek nem tartalmaznak olyan kitétel, mely szerint használt gépjárműre az alperes ne kötné, vagy lényegesen eltérő tartalommal kötné casco biztosítási szerződést.

A Ptk. 540. § (1) és (3) bekezdésének felhívása mellett helyesen mutatott rá az elsőfokú bíróság, hogy az elhallgatott körülmény (a valós kilométeróra-állás), illetve a gépjármű használt állapota nyilvánvalóan nem hatott közre a lopáskár biztosítási esemény bekövetkeztében.

Az alperes felülvizsgálati kérelmében a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését és az elsőfokú ítélet megváltoztatásával a kereset teljes elutasítását kérte.

Álláspontja szerint a helyesen feltárt jogi összefüggések ellenére a másodfokú bíróság helytelen és téves jogi következtetésre jutott.

A Bit. 46. §-ában foglaltak szerint az alkusz a jogszabályban nevesített szakmai tudással, engedéllyel rendelkezik, megbízója érdekében fel kell tárnia és elemeznie kell a magyar biztosítási piacot és ezt követően kell kiválasztania a megbízója érdekeit leginkább képviselő szerződést. Elvárható az alkusztól, hogy olyan ajánlatot közvetítsen a biztosító felé, amely egyrészt a biztosítandó vagyontárgyról helyes adatokat közöl, másrészt megfelel a biztosító szerződési feltételeinek. Az alperes munkatársa helyesen járt el, amikor a

biztosítási ajánlaton feltüntetett futásteljesítményre tekintettel mellőzte a szemlekötelezettséget, ugyanis biztos lehetett abban, hogy az autózsalonból éppen megvásárolt gépjármű a gyári biztonságtechnikai paraméterekkel rendelkezik és azok működésképesek. A perbeli gépjármű a futásteljesítése okán szemleköteles volt. A szemle a felperes érdekkörében felmerült téves adatközlés miatt maradt el. A szemle során a biztosító a kockázat elbírálása szempontjából lényeges valamennyi feltételt megvizsgálja, így azt is, hogy működnek-e a gépjármű biztonságtechnikai elemei. Ez az a fontos tény, melyet az eljáró bíróságok nem értékelték, mindössze annyit állapítottak meg, hogy a lopáskár biztosítási esemény bekövetkezésében nem hatott közre a kilométeróra állása. Az alperes álláspontja szerint az, hogy működnek-e a védelmi berendezések, igenis közrehatott a lopáskár bekövetkezésében. Bevett biztosítói gyakorlat a lopás kockázatának kizárása a kulcsok, zárok, lopás-/rablásgátló berendezések vagy a távfelügyelet hiányosságai, működésképtelensége miatt.

A felperes felülvizsgálati ellenkérelme a jogerős ítélet hatályában fenntartására irányult.

Kiemelte, hogy a felülvizsgálati eljárásban érvényesül a felülmérlegelés tilalma. A jelen esetben nem történt kirívóan okszerűtlen vagy a logika szabályaival ellentétes mérlegelés, így nem állapítható meg a rPp. 206. § (1) bekezdésében foglaltak megsértése. Az elsőfokú bíróság a bizonyítási eljárást teljes körben lefolytatta, és ennek alapján okszerűen mérlegelte a bizonyítékokat.

A téves adatközlés önmagában nem alapozza meg a szerződés érvénytelenségét. Nem lehetett megállapítani, hogy a használt gépjármű vonatkozásában az alperes nem kötötte volna meg a szerződést. Helyesen mutatott rá a másodfokú bíróság arra, hogy a gépjármű használt voltát az elsőfokú bíróság megfelelően értékelte a mentesülés körében is.

Nem állította az alperes, hogy a valós futásteljesítmény ismeretében a perbeli szerződést nem kötötte volna meg, vagy lényegesen eltérő feltételekkel szerződött volna, mindössze arra hivatkozott, hogy nem volt lehetősége szemlét foganatosítani. A szemlét illetően viszont nem lehetett biztos abban, hogy melyik adat a jó és melyik a rossz. Ellentmondó adatok esetén elutasíthatta volna az ajánlatot vagy hiánypótlásra hívhatta volna fel a felperest. Megállapítható ezért, hogy az alperes tévedését nem a felperes okozta, az együttműködési kötelezettségét megsértve az alperes nem úgy járt el, ahogy az az adott helyzetben általában elvárható.

Az alperes a rendkívüli perorvoslatát megalapozó jogsértést abban határozta meg, hogy az eljáró bíróságok nem tulajdonítottak kellő jelentőséget a szemlének, melyet azért nem tartott, mert bízhatott az alkusz szakértelmében és az adatközlése alapján arra következtetett, hogy a gépjármű el van látva működésképes gyári védelmi berendezéssel [Pp. 272. § (2) bekezdés]. A Kúria a Pp. 275. § (2) bekezdésében foglaltakra tekintettel a jogerős ítéletet ebben a keretben vizsgálta felül.

A felülvizsgálati kérelem nem alapos.

A Pp. 206. § (1) bekezdésében foglaltak megsértése kivételesen és csak az esetben állapítható meg, akkor szolgálhat kellő alapul a felülvizsgálathoz, ha a bíróság iratellenes, ellentmondó, a per adataiból okszerűen nem következő megállapítást tett, vagy a bizonyítási eljárás lefolytatására vonatkozó előírások megsértésével helytelen következtetésre jutott. A jelen esetben a Kúria nem látott okot a felülmérlegelésre, mert a másodfokú bíróság a rendelkezésre álló bizonyítékokat nem értékelte nyilvánvalóan okszerűtlenül.

A felülvizsgálati kérelmében az alperes azt hangsúlyozta, hogy a biztosítási szerződés megkötése és tartalma

szempontjából számára a szemle lényeges körülmény és tévedett, amikor az alkusz által közölt adatokra figyelemmel a gépjármű szemlét szakszerűtlennek tartotta. A másodfokú bíróság helytállóan állapította meg, hogy az alperes tévedését nem a felperes okozta, a megbízásából eljáró alkusz ugyanis a 0 kilométeróra-állás feltüntetésével együtt azt is jelezte a biztosítási ajánlatban, hogy a gépjármű szemleköteles. Az alperes az alkuszra joggal tekinthetett úgy, mint aki kellő szakértelemmel rendelkezik, éppen ezért a szemlekötelezettségre vonatkozó nyilatkozatát nem hagyhatta volna minden további nélkül figyelmen kívül, különös tekintettel arra, hogy a lopás kockázatának vállalása, valamint a biztosítási esemény bekövetkezésének megállapítása szempontjából valóban lényeges körülménynek minősül a gépjármű védelmi berendezéseinek megléte, működőképessége. Az alkusz adatközlése, mivel ellentmondásos volt, nem a szemle mellőzése, hanem a megtartása mellett szólt. A felismert bizonytalan helyzetben az alperes önkéntes elhatározásán alapuló magatartása volt a szemle mellőzése, ezért nem hivatkozhat alappal arra, hogy a biztosítási szerződés megkötésekor a felperes által okozott, vagy felismert tévedésben volt.

A gépjármű szemléjének elmaradása és a biztosítási esemény (lopás) bekövetkezése között nincs közvetlen okozati összefüggés. A biztosítási esemény (lopás) a védelmi berendezések hiányával, működésképtelenségével állhat okozati összefüggésben, melynek az alperes perbeli védekezésén kívül eső mentesülés (Ptk. 556. §) szempontjából lehet relevanciája.

A Kúria megállapította, hogy a jogerős ítélet az alperes által hivatkozott okból nem jogszabálysértő, ezért azt hatályában fenntartotta.

Kúria Pfv. V. 20.794/2017/7., Fővárosi Törvényszék 41.Pf.638.140/2016/7., Budai Központi Kerületi Bíróság 19.P.XII.21.216/2014/52.

Közli: dr. Kiss Ferenc Kálmán ügyvéd
kfk@t-online.hu

2019/I/3

A vagyonszerzési feltételek nyelvtani értelmezése alapján nem minősül árvízbiztosítási eseménynek, ha a homokzsákokból kiállított ideiglenes védmű a biztosított ingatlant a közvetlen elöntéstől megvédte, az alatta átszivárgó és fakadó vizek, valamint a talaj telítődése miatti víz abban mégis kárt okozott, de az nem a biztosított vagyontárgyak elöntésével történt, a folyó kiáradása ellen pedig árvízvédelmi védművekkel, nem csupán árvízvédelmi építménnyel, ideiglenes gáttal volt védelem.

(rPtk. 207. § , rPtk. 536. § (1), rPtk. 553. § (1), rPtk. 555. § (1))

Pesti Központi Kerületi Bíróság 18.P.86.536/2015/7., Fővárosi Törvényszék 48.Pf.637.953/2015/8.

A felperes ingatlanára vagyonszerzési szerződést kötött 2012. április 4. napján az alperessel. Az EASY I. módozatú Általános Háztartási Biztosítás alapján a kockázatviselés kezdete 2012. április 14. napja volt. A szerződés a biztosítási összeg erejéig többek között fedezetet nyújtott az épületkárokra, a háztartási ingókra. A felperesi ingatlan ... térségében található. 2013 júniusában az adott szelvényben a Duna vízállása a 114,60 m Bf szintet érte el és a magas vízszint miatt a hatóságok a felperes ingatlan körül homokzsákokból ideiglenes védművet állítottak ki, amellyel sikerült a közvetlen elöntéstől az ingatlant megvédeni. A védmű alatt átszivárgó és fakadó vizek, valamint a talaj telítődése miatti víz azonban az épületben az ingóságokban

– az udvaron tárolt tűzifában, illetőleg a lakóépületben lévő kazánban és beépített konyhabútorban, valamint laminált padlóban – kárt okozott.

Az általános háztartási biztosítás különös feltételeinek 4.9.1. pontja szerinti árvíz biztosítási esemény fogalma az árvízvédelmi védművekkel (ár- vagy belvízvédelmi gáttal, töltéssel) ellátott állandó vagy időszakos jellegű természetes vagy mesterséges vízfolyások, tavak, víztározók olyan kiáradása, amelynek során a víz árvízvédelmi szempontból védettnek minősített területeken a biztosított vagyontárgyak elöntésével kárt okoz. A 4.9.2. d) pont szerint ez nem minősül biztosítási eseménynek, és a biztosító nem téríti meg a nem mentett árterületen, nyílt ártéren vagy hullámtéren bekövetkezett károkat.

A felperes módosított keresetében az alperes kötelezését kérte a bekövetkezett árvíz biztosítási eseményre, hivatkozással a rPtk. 536. § (1) bekezdése, a vagyontárgybiztosítási szerződés általános szerződési feltételei különös részének 4.9.1., 4.9.2., 4.9.2. d), valamint 12.6. fa) pontja alapján.

Az alperes ellenkérelmében a felperesi kereset elutasítását kérte elsődlegesen a jogalap hiányára tekintettel, a követelést összecszerűségében is vitatva. Hivatkozott arra, hogy a biztosítási szerződés alapján biztosítási esemény nem következett be, ugyanis a hivatkozott szerződési feltételek 4.9.1. pont alatti árvíz biztosítási esemény fogalmának a felperesi ingatlant ért káresemény nem felel meg, a biztosító helytállási kötelezettsége a biztosítási szerződés alapján nem állt be. Hivatkozott arra is, hogy a biztosítási esemény bekövetkezése esetén a 4.9.2. d) pont szerint kizárt kockázat esete áll fenn, így helytállási kötelezettsége nem állapítható meg.

Az első fokú bíróság a kár megfizetésére kötelezte az alperest.

Ítéletének indokolásában kifejtette, hogy az általános háztartási biztosítás különös feltételei 4.9.2. d) pontjának értelmezésével a felperesi ingatlan a káresemény bekövetkeztéig nem veszélyeztetett területen – az addig előfordult legnagyobb vízszint felett mintegy 38 cm-rel kiemelkedő alapozáson – helyezkedett el, ekként a kár nem nyílt ártéren, hullámtéren következett be, mivel a káreseményt előidéző rendkívüli vízszint ellen a lakóház árvízvédelmi építménnyel – ideiglenes gáttal – védett volt, a felperesi lakóház mentett árterületen található, ezért az alperesi biztosító a helytállási kötelezettség alól nem mentesülhet.

Az alperes fellebbezésében a kereset elutasítását kérte

A másodfokú bíróság az elsőfokú ítéletet megváltoztatta és a felperes keresetét elutasította.

Ítéletének indokolásában kifejtette, hogy az alperes fellebbezését alaposnak találta. A vagyontárgybiztosítási szerződés különös feltételeinek 4.9.1. pontja szerint biztosítási eseménynek minősül az árvízvédelmi védművekkel (ár- vagy belvízvédelmi gáttal, töltéssel) ellátott állandó vagy időszakos jellegű természetes vagy mesterséges vízfolyások, tavak, víztározók olyan kiáradása, amelynek során a víz árvízvédelmi szempontból védettnek minősített területeken a biztosított vagyontárgyak elöntésével kárt okoz.

A fenti fogalom meghatározás nyelvtani értelmezése alapján a másodfokú bíróság arra az álláspontra helyezkedett, hogy a fenti kitételben három feltétel együttes megvalósulása szükséges az árvíz biztosítási eseménynek minősüléséhez. A feltételek közül azonban hiányzik az elöntés megvalósulása, mivel a víz nem a biztosított vagyontárgyak elöntésével okozott kárt. Így a bekövetkezett káresemény nem felel meg az alperesi biztosítási feltételekben rögzített árvíz biztosítási esemény fogalomnak, ezért az alperest helytállási kötelezettség nem terheli. Ugyancsak hiányzik az árvíz biztosítási esemény másik feltétele is, mégpedig az, hogy a kiáradó folyó árvízvédelmi védművekkel legyen ellátva. Miután a Duna folyó a felperesi ingatlan fekvése szerinti területen nem minősült árvízvédelmi védművel ellátott vízfolyásnak, a felperesi ingatlan a

káreseményt előidéző rendkívüli vízszint ellen csupán árvízvédelmi építménnyel, ideiglenes gáttal védett volt. A fenti feltételek hiányában a biztosítási esemény a szerződési feltételek fogalom meghatározása szerint nem következett be.

A felperes felülvizsgálati kérelmében a másodfokú bíróság jogerős ítéletének hatályon kívül helyezését kérte. Állította a rPtk. 207. § (1)-(2) bekezdésének, a rPtk. 536. § (1)-(2) bekezdés a) pontjának, a rPtk. 553. § (1) bekezdésének, a rPtk. 555. § (1) bekezdésének, valamint a rPp. 206. § (1) és rPp. 215. §-ának jogszabálysértő módon történő értelmezését a másodfokú bíróság részéről. Hivatkozott arra, hogy a másodfokú bíróság jogértelmezése a biztosítási feltételek 4.9.1. pontja tekintetében sérti a rPtk. 207. § rendelkezéseit, miután a biztosító árvíz mint biztosítási esemény fogalom meghatározása olyan egyoldalúan kikötött szerződési feltétel, amely meglepő és szokatlan, így a fogyasztó (felperes) figyelemfelhívása e vonatkozásban nem történt meg, ezen szerződési feltételek tehát nem váltak a szerződés részévé. Továbbra is állította, hogy a káresemény bekövetkeztekor az ingatlan nem feküdt ártéren, így a 4.9.2. d) pont szerinti kizárási okok nem állnak fenn. Az ideiglenes védművel történő ellátása az ingatlanak a rPtk. 555. §-ában foglalt kárenyhítési kötelezettsége körébe tartozott, amennyiben ez nem történt volna meg, a felperes megszegte volna a kárenyhítési kötelezettségét. Hivatkozott arra, hogy az eljáró bíróságok a tényállást teljes egészében nem tárták fel, ezzel megsértették a rPp. 206. §-ában írt tényállás-felderítési kötelezettségüket, a nyúlgát szerepének a megítélése ui. feltáratlan maradt. Utalt arra, hogy a másodfokú bíróság a rPp. 3. § (2) bekezdése és a rPp. 215. § megsértésével hozta meg ítéletét, mivel az ellenkérelem korlátain túlterjeszkedett, ezen eljárási jogszabálysértése az ügy érdemére is kihatott, állította ugyanis, hogy az alperes a biztosítási esemény hiányára korábban nem hivatkozott, csupán a fennálló 4.9.2. d) pont szerinti kizárási okra történt az alperesi ellenkérelem előterjesztése.

Az alperes felülvizsgálati ellenkérelmében hivatkozott arra, hogy a másodfokú bíróság a 4.9.1. pont megfelelő értelmezésével helyesen állapította meg a biztosítási esemény hiányát. Vitatta, hogy az elsőfokú eljárás során a biztosítási esemény hiányára irányult volna az ellenkérelem, e körben már a 2015. január 19. napján kelt előkészítő iratban is előterjesztette ellenkérelmét.

A Kúria a másodfokú bíróság ítéletét, annak helyes indokai alapján hatályában fenntartotta

A felülvizsgálati kérelemmel kapcsolatosan az alábbiakra mutat rá: A felek között nem vitatottan a rPtk. 536. § (1) bekezdése szerinti biztosítási szerződés jött létre. A szerződés részletes tartalmát a szerződés részévé váló EASY I. módozatú Általános Háztartási Biztosítás Általános és Különös Szerződési Feltételei határozzák meg. A felek jogviszonyát elsődlegesen ezen szerződési feltételek alapján kell elbírálni, amelyekhez képest a rPtk. 536. § (1), a rPtk. 553. § (1) és rPtk. 555. § (1) bekezdései háttérjogszabályként szolgálnak.

A hivatkozott szerződési feltételek közül az árvíz mint biztosítási esemény fogalmát a 4.9.1. pont rendelkezései részletesen meghatározzák. Ezen fogalom meghatározás alapján helytállóan foglalt állást a másodfokú bíróság a körben, hogy a biztosítási esemény nem következett be, a felperesi ingatlan károsodása a fenti fogalom meghatározás kitételeinek nem felel meg, biztosítási esemény hiányában pedig az alperes helytállási kötelezettsége nem áll be. Miután a biztosítási esemény bekövetkezte nem volt megállapítható, a 4.9.2. pontban foglalt kizárások, amelyek a biztosítási esemény bekövetkezte esetére a biztosító helytállási kötelezettsége alóli kizárásokat jelentik, vizsgálata már szükségtelessé vált. Ezen szerződési feltétel tisztességtelen voltára a felperes nem kívánt hivatkozni, kifejezetten úgy nyilatkozott, hogy ezen feltétel kizárására vonatkozóan a keresetét nem kívánja érvényesíteni.

Az eljáró bíróságok ennek következtében eljárási hibát nem követtek el, amikor ezen szerződés részévé váló

feltételt a továbbiakban nem vizsgálták. A szerződéses kikötés értelmezése pedig a másodfokú bíróság által az ítélet indoklásában előadottakhoz vezet, vagyis alperes helytállási kötelezettsége nem állt be, miután a bekövetkezett káresemény nem minősül biztosítási eseménynek.

A fentiek miatt a Kúria a jogerős ítéletet hatályában fenntartotta.

Pesti Központi Kerületi Bíróság 18.P.86.536/2015/7., Fővárosi Törvényszék 48.Pf.637.953/2015/8. Kúria

Közli: dr. Kiss Ferenc Kálmán ügyvéd

kfk@t-online.hu

2019/I/4

A baleset és az egészségkárosodás összefüggése, a különböző közreható okok értékelése orvosi szakértői és jogi kérdés. A károkozó peren kívüli teljesítését a károsult eltérő rendelkezése hiányában a Ptk. szabályai szerint kell elszámolni.

rPtk. 301§, 339§ (1), 35–5§ (1)-(4), 360§ (1)

Kgfbtv 12§, 27§, 28§, 32A§

Az elsőfokú bíróság ítéletében kötelezte az alperest, hogy 15 nap alatt fizessen meg az I. rendű felperesnek 2.000.000,- forintot és 2010. július 9-től a kifizetésig járó, a késedelemmel érintett naptári félévet megelőző napon érvényes jegybanki alapkamattal egyező mértékű késedelmi kamatát. Kötelezte az alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg a II. rendű felperesnek 150.000,- forint tőkét és 2010. július 9-től a kifizetésig járó, a késedelemmel érintett naptári félévet megelőző napon érvényes jegybanki alapkamattal egyező mértékű késedelmi kamatát. Ezt meghaladóan a keresetet elutasította. Az I. rendű felperest 399.075,- forint, a II. rendű felperest 87.915,- forint perköltség alperes javára történő megfizetésére kötelezte. Az I. rendű felperest 377.796,- forint, a II. rendű felperest 82.890,- forint, az alperest 128.514,- forint kereseti illeték megfizetésére kötelezte az állam javára. Az I-II. rendű felpereseket, egyetemlegesen, 433.084,- forint állam által előlegezett költség, továbbá 7.000,- forint feljegyzett fellebbezési illeték, az alperest 136.760,- forint állam által előlegezett költség állam javára történő megfizetésére kötelezte. Megállapította, hogy a felek ezt meghaladóan a költségeiket maguk viselik.

Tényként állapította meg, hogy 2010. július 9-én a 77 éves I. rendű felperest a kijelölt gyalogátkelőhelyen elütötte az alperes által biztosított gépkocsi vezetője. A baleset következtében az I. rendű felperes jobboldali keresztcsonttörést, a szeméremcsont ízületi sérülését, a koponya és a jobb könyök repesztett, míg a bal váll zúzott sérülését, a jobb boka ízületi zúzódását, a bal térd ízületi sérülését, a térdkalács részleges káros elmozdulását szenvedte el. A keresztcsont és a szeméremcsont sérülése miatt végzett műtétet követően kizárólag a műtéti kockázat körébe eső okból a műtéti területen sebgyógyulási zavar alakult ki. Az I. rendű felperes a 2010. július 9. és 2010. november 25. közötti időszakban kórházi kezelés alatt állt, majd 2010. november 25. és 2011. február 18. között otthonában lábadozott. Napi 4 órában gondozó látta el, segítette mindennapi tevékenységét. 2011. február 18. és 2011. február 24. között a balesettel okozati kapcsolatban nem álló agyi keringési zavar következtében kialakult végtagszibbadás, szédülés, és baloldali arcidegbénulás (stroke) miatt állt kórházi kezelés alatt.

Az I. rendű felperes a baleset előtt önállóan közlekedett, kerékpárt használt, segédeszköz használatára nem szorult. Kertes családi házban lakott-n, majd a baleset miatti kórházi kezelését követően is korábbi lakóhelyén gyógyult. 2011. február 24-én rokonaihoz-ba költözött. Új lakóhelyén háztartási munkát végeznie nem kell; 2011. február 25-e után a közepes és nehéz háztartási munkák

tekintetében az I. rendű felperes segítségre szorul. Tömegközlekedési eszközön utazni nem tud, tábotot használ, közepes fokú mozgásbeszűkülése miatt a baleseti eredetű össz-szervezeti egészségkárosodásának mértéke 20%. Élettere és tevékenysége – részben a balesettel, részben pedig az agyi eredetű keringési zavarával és szellemi hanyatlásával összefüggésben – enyhe mértékben beszűkült. A baleset előtti és utáni pszichés állapota a normál öregedési folyamatnak megfelelő, enyhe fokú szellemi hanyatlás tüneteivel. A balesettel kapcsolatos pszichiátriai betegsége, mentális zavara nem alakult ki.

Az I. rendű felperesnek a balesetkor viselt ruhája tönkrement. Lábadozása alatt járókeretet vásárolt, továbbá élelemfeljavításra, gondozásra, ápolásra szorult.

Az I-II. rendű felperesek keresetükben az alperes marasztalását kérték a kötelező gépjármű felelősségbiztosításról szóló 2009. évi LXII. törvény (a továbbiakban: Kgfbtv.) 28. § (1) bekezdésére és a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: régi Ptk.) 345. § (1) bekezdésére alapítottan. Vagyoni és nem vagyoni kárigenyt terjesztettek elő.

Az alperes ellenkérelme a kereset részbeni elutasítására irányult. Azt nem vitatta, hogy kockázatbanálló felelősségbiztosítóként helytállási kötelezettség terheli az I. rendű felperest ért személyi sérüléssel oksági kapcsolatban keletkezett károkért. Az egyes tételek tekintetében azonban vitatta azok felmerülését, a balesettel fennálló okozati összefüggést, az összegszerűséget, valamint teljesítésre is hivatkozott.

Az elsőfokú bíróság ítéletében megállapította, hogy az alperes kockázatban álló felelősségbiztosítóként a Kgfbtv. 12. §-a, 27. §-a, 28. §-a, és 32/A. §-a értelmében köteles helytállni a balesettel okozati összefüggésben keletkezett károkért, a régi Ptk. 559. §-ára is figyelemmel. A kereset elbírálása során a régi Ptk. 339. § (1) bekezdését, 355. § (1)-(4) bekezdéseit, 360. § (1) bekezdését, valamint a 301. § (1) bekezdését alkalmazta.

Az I. rendű felperes keresetét részben találta megalapozottnak. A vagyoni kárigenyt részben az alperes teljesítésére, részben annak bizonyítatlanságára hivatkozással elutasította.

A szakvélemény szerint az I. rendű felperes akadályozottsága túlnyomórészt az agyi keringési zavar és a természetes idősödés következménye; szakértői eszközökkel nem különíthető el, hogy a felperes állapota hány százalékban köthető a bekövetkezett balesethez. Értékelte tanú vallomását is arra vonatkozóan, hogy a tudomány mai állása szerint nem lehet mérni és megállapítani a stroke kiváltó okait. Ezért a további szakértői bizonyítást nem látta indokoltnak; az a per felesleges elhúzódását eredményezte volna.

A nem vagyoni kárigenyt tekintetében részben találta alaposnak az I. rendű felperes keresetét, 2.500.000,- forintban meghatározva az elfogadható nem vagyoni kárigenyt. Értékelte az I. rendű felperes előzményi állapotát, az elszenvedett traumát, az össz-szervezeti egészségkárosodás mértékét, azt, hogy bár az I. rendű felperes a baleset előtt korához képest aktív életet élt, jelenlegi állapota túlnyomórészt a balesettel oksági kapcsolatban nem álló természetes okú betegségére vezethető vissza. Az alperes e körben 500.000,- forintot teljesített, ezért további 2.000.000,- forint megfizetésére kötelezte őt az elsőfokú bíróság, míg az azt meghaladó igényt elutasította.

Az elsőfokú ítélettel szemben az I-II. rendű felperesek fellebbeztek. Jogorvoslati kérelmükben az elsőfokú ítélet részbeni megváltoztatását kérték.

Az I. rendű felperes a 2.000.000,- forint és járulécai nem vagyoni kárigenyt tekintetében az alperest marasztaló ítéleti rendelkezést nem támadta. Ezzel összefüggésben az alperesi részteljesítések régi Ptk. 293. §-a szerinti elszámolásának értékelése körében mutatkozó elsőfokú mulasztást fellebbezése nem érintette. E részében kérte az elsőfokú ítélet jogerőre emelkedésének megállapítását. Ugyanakkor fellebbezésének pontosításában további 500.000,- forint nem vagyoni kárigenyt szerepeltetett elszámolásában.

A jogorvoslati kérelem az okozati összefüggés vizsgálata szempontjából a balesettől számított időszakot két részre osztotta. Az első a balesettől, 2010. július 9-től 2011. február 18-ig, a stroke kialakulásáig tartott: minden olyan baleseti következményért, ami ekkor következett be, az alperest, mint a balesetet okozó személy felelősségbiztosítóját közvetlen és teljes felelősség terheli. Az ezt követő, 2011. február 18. utáni második időszakban jelentkezett következményekért az alperes csak akkor tehető felelőssé, ha megállapítható, hogy a balesetnek és az azt követő mintegy fél éves időszaknak, mint stressztényezőknak, a stroke kiváltásában szerepük volt. A felperesek érvelése szerint az alperes felelőssége a stroke után kialakult állapotért és az ezzel összefüggő károkért olyan mértékben áll fenn, amennyiben a baleset közrejátszott a stroke kialakulásában. Az arány meghatározása az elsőfokú bíróság feladata lett volna, még akkor is, ha a körben szakértői véleményre nem támaszkodhatott. Hivatkoztak az általuk beszerzett magánszakértői véleményre, mely szerint a baleset nagy mértékben járult hozzá a stroke kialakulásához. Ugyanakkor a perben beszerzett szakértői vélemény kiegészítését is idézték, mely szerint az I. rendű felperes véglegesnek tekinthető állapota részint a baleseti károsodás, részint az agyi károsodás következménye. Mindezekre figyelemmel álláspontjuk szerint a baleseti közrehatás aránya 50%; jogorvoslati kérelmük kimunkálása során is ezt a mértéket vették alapul.

A felperesek a jogorvoslati kérelemben sérelmezték az elsőfokú bíróság elszámolását is, ezért a régi Ptk. 293. §-a szerinti levezetést is csatoltak igényük megszerzésének alakulásáról.

Az alperes fellebbezési ellenkérelme az elsőfokú ítélet helybenhagyására irányult a fellebbezésekkel érintett körben, annak helyes indokai alapján.

Érvelése szerint a szakvélemény megállapításaiból nem vonható le az a következtetés, hogy a stroke kisebb részben a balesetre vezethető vissza. A szakvélemény 2016. január 2-i kiegészítése ugyanis azt tartalmazza, hogy „az elszennvedett baleset és az agyi történés között közvetlen, vagy közvetett oksági kapcsolat szakértői szempontból nem véleményezhető”. A fellebbezésben hivatkozott dr. „magánszakértő” szakértői végzettséggel nem rendelkezik.

Szintén a régi Ptk. 293. §-ában foglaltaknak megfelelő elszámolást csatolt részteljesítéseinek feltüntetésével. Cáfolta a perköltség körében előadott fellebbezési állításokat és az alperes rosszhiszeműségére utalást, kiemelve, hogy a jogerőre emelkedett ítéleti rendelkezéseknek eleget tett.

Az I-II. rendű felperesek fellebbezése részben megalapozott.

Az elsőfokú ítéletben is idézett Kgfbtv. 28. §-a, a régi Ptk. 339. § (1) bekezdése, a 355. § (4) bekezdése értelmében, az alperesi ellenkérelem tartalmára is figyelemmel, a felpereseket terhelte annak bizonyítása, hogy a keresetben megjelölt kárai a perbeli balesettel okozati összefüggésben merültek fel.

Az elsőfokú bíróság a kár bekövetkezte és az okozati összefüggés körében a bizonyítékokat okszerűtlenül mérlegelte, és iratellenes megállapításokat tett.

Mindezekre figyelemmel az I. rendű felperes kereseti kérelmei kapcsán a másodfokú bíróság csak részben értett egyet az elsőfokú bíróság döntésével.

A felperesek keresetükben, majd fellebbezésükben is arra hivatkoztak, hogy az I. rendű felperes jelenlegi, véglegesnek tekinthető állapotának közvetlen és közvetett oka is egyben a perbeli baleset.

A közvetett oksági kapcsolattal összefüggésben azt állították, hogy a baleset és az azzal kapcsolatos stressz következtében alakult ki a stroke betegség.

A perben beszerzett igazságügyi szakértői vélemény megállapította a bal vállízületi sérülés következtében a közepes fokú mozgásbeszűkülést, a medencesérülés következtében az enyhébb fokú járászavart (SOTE IBOI 19.P.II.23.758/2013/56. számú irat). Ugyanezen iratban foglaltak szerint az I. rendű felperesnél a balesettel összefüggésben nem alakult ki pszichiátriai betegség, mentális zavar.

A szakértői intézet álláspontját a szakvélemény kiegészítésében is fenntartotta (SOTE IBOI 19.P.II.23.758/2013/67. számú irat), majd annak ismételt kiegészítésében (SOTE IBOI

19.P.II.23.758/2013/75. számú irat) arra is kitért, hogy az elszenvedett agyi történés elsődlegesen a magas vérnyomás és következményes agyi érlemeszesedés kapcsán alakult ki. A baleset és az agyi történés között közvetlen vagy közvetett oksági kapcsolat szakértői szempontból nem véleményezhető. Az I. rendű felperes balesettel összefüggésbe hozható állapotromlása 2011. január 9-re kialakult; az agyi keringési zavar állapotrosszabbító hatással bírt. A fél vizsgálat alatt észlelt állapota részint a baleseti károsodás, részint az agyi károsodás következménye; a két tényező egymáshoz viszonyított százalékos arányát meghatározni nem lehet. A járászavar túlnyomórészt az agyi keringési zavar következménye. A megismételt eljárásban beszerzett újabb szakvélemény kiegészítés (SOTE IBOI 4.P.24.281/2016/8. számú irat) megerősítette ezt a megállapítást.

..... igazságügyi szakértő és az alperes magánszakértője, a 19.P.II.23.758/2013/77. számú tárgyalási jegyzőkönyvben egyezően adták elő, hogy a perbeli baleset és a stroke között nincs oksági kapcsolat, az I. rendű felperesnél poszttraumás stresszt nem állapítottak meg. A felperesek orvosszakértőjük nyilatkozatával és internetes cikkekkel is igazolni kívánták (..... nyilatkozata a 19.P.II.23.758/2013/78. számú irat szerint és a 4.P.24.281/2016/15. számú jegyzőkönyvben) a tartós stressz és a stroke bekövetkezte közötti oksági kapcsolatot; a tanú szakirodalmi cikkekre, szakmai anyagokra hivatkozott vallomásában. A felperesek e körben neurológus szakértő kirendelését is indítványozták.

A bizonyítási eljárás fenti adatait az elsőfokú bíróság ítéletében részben tévesen értékelte. A perben kirendelt szakértői intézet szakvéleménye kétséget kizáróan igazolta, hogy a felperes állapotának kialakulásában mind a balesetnek, mind az agyi érbetegségnek szerepe volt. Az a körülmény, hogy a közrehatás aránya szakértői módszerekkel nem határozható meg, nem a felperesek terhére értékelendő körülmény. Mivel a baleset károki szerepét egyik szakértői vélemény sem zárta ki, hanem azt megerősítette, az alperes nem mentesülhet az I. rendű felperesnél lezajlott stroke betegséget követően felmerült azoknak a károknak megtérítése alól, melyek kialakulásában a baleset is közrehatott. Annak mértékét a szakértői bizonyítás nem tudta egyértelműen megállapítani; a szakvélemények szerint az szakértői módszerekkel nem is véleményezhető. Ezért a másodfokú bíróság mérlegeléssel 50-50% arányban határozta meg a két esemény közrehatásának mértékét – figyelemmel a régi Ptk. 344. § (2) bekezdésére.

A bizonyítási eljárás fent idézett adatai – a fellebbezésben foglaltakkal ellentétben – nem támasztották alá a perbeli baleset és az I. rendű felperes állapota közötti közvetett okozati kapcsolatot. Az alapszakvélemény (SOTE IBOI 19.P.II.23.758/2013/56. számú irat) elkészítésében pszichiáter és pszichológus szakértő is részt vett, akik képzettségük folytán kompetensek voltak az I. rendű felperes pszichés állapotának feltárására. Szakvéleményükben kétséget kizáróan megállapították, hogy az I. rendű felperesnél a baleset következtében nem alakult ki pszichiátriai betegség. A szakértők a szakvéleményt a fél személyes vizsgálata alapján készítették el; annak megdöntésére a fellebbezési állítás, szakcikkek és a nem ezen szakterületen tevékenykedő vallomása nem volt alkalmas. Helytállóan mellőzte az elsőfokú bíróság a neurológus szakértő kirendelését is; mivel az eljárás adatai nem igazolták a tartós stressz kialakulását, szükségtelen volt annak bizonyítása, hogy a stressz eredményezhet-e agyi érbetegséget.

Mindezekre figyelemmel a másodfokú bíróság arra a következtetésre jutott, hogy 2011. február 24. után az I. rendű felperes a közepes és nehéz háztartási munkák, valamint a hosszabb távú utazás során segítségre szorul. Ennek oka azonban – a fent már kifejtettek szerint – részben a baleset, részben pedig az agyi érbetegség; közrehatásuk aránya egyenlő.

Mindezekre figyelemmel a másodfokú bíróság az elsőfokú ítélet fellebbezett rendelkezéseit a régi Pp. 253. § (2) bekezdése alapján részben megváltoztatta, egyebekben pedig helybenhagyta.

Budapesti II. és III. Ker. Bíróság 19.P.II.23758/2013/19 Fővárosi Törvényszék 72.Pf.635.676/2018/11.

Közli: Dr. Bárdos Péter Ügyvédi Iroda
office@bardos.hu

Ha kizárólag a sértett tanúvallomása áll az ügyészség rendelkezésére, a vád megalapozásához az is elegendő, ha az egyéb bizonyítékok azt nem cáfolják. Az ügyészséget nem terheli fokozott gondossági követelmény a vádemelésről szóló döntés meghozatala kapcsán. Az ügyészség vádképviselési tevékenységének polgári jogi megítélésénél csak annak van relevanciája, hogy az ügyészség sértett-e tételes büntető eljárási szabályt, de nincs jelentősége önmagában annak, ha a vádképviselési tevékenységnek vannak felróható elemei

rPtk. 339.§, 349.§, 355.§ (1) bek.

Ütv. (2011 évi CLXIII tv.) 2.§ (1) bek.

Be. 78.§ (3), 164.§ (2), 214.§ (1), 250.§ III.

Az elsőfokú bíróság által megállapított tényállás szerint I. rendű felperes a II., III. rendű felperesek gyermeke, aki 2013 szeptemberében kezdte meg egyetemi tanulmányait. (a továbbiakban sértett) 2013. szeptember 27-én feljelentés tett az I. rendű felperessel szemben szexuális kényszerítés miatt a Kalocsai Rendőrkapitányságon (a továbbiakban nyomozó hatóság). A nyomozó hatóság házkutatást tartott az I. rendű felperes otthonában, valamint budapesti lakásában és lefoglalt több, tulajdonát képező adathordozót. A nyomozó hatóság az I. rendű felperest 2013. szeptember 27-én őrizetbe vette, majd gyanúsítottként hallgatta ki. Az I. rendű felperes a gyanúsítás ellen panasszal élt, de a Kalocsai Járási Ügyészség (a továbbiakban ügyészség) a panaszt elutasította és indítványozta az I. rendű felperes előzetes letartóztatását. Ezt azzal indokolta, hogy a felperesek a házkutatást követően megjelentek a sértett lakásánál, oda be akartak menni, a sértettet szidalmazták, fenyegették, megfélemlítették, aki emiatt rendőri intézkedést kért. Még az intézkedő rendőrök előtt is hangzottak el fenyegetések a sértett felé annak érdekében, hogy vonja vissza az I. rendű felperest terhelő vallomását. A Kalocsai Járásbíróság (a továbbiakban: járásbíróság) végzésével elrendelte az I. rendű felperes előzetes letartóztatását.

A nyomozó hatóság a nyomozás befejezését követően 2014. január 27-én a nyomozati iratokat vádemelési javaslattal megküldte az ügyészséghez. Az ügyészség 2014. február 26-án vádiratot nyújtott be a járásbírósághoz. A vádiratban egy rendbeli a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény (a továbbiakban Btk.) 196. §-ának (1) bekezdésébe ütköző szexuális kényszerítés büntetével és egy rendbeli, a Btk. 204. §-ának (1) bekezdés b) pontjába ütköző folytatólagosan, 18. életévét be nem töltött személyről pornográf felvétel elkészítésével elkövetett gyermekpornográfia büntetével vádolta az I. rendű felperest. A vádirati tényállás bizonyítékeként megjelölte az I. rendű felperes részbeni beismerő vallomását, az I. rendű felperes és a sértett szembesítéséről, a sértett tanúkihallgatásáról, a házkutatásról és a lefoglalásról készült jegyzőkönyvet, a bűnjelként lefoglalt laptopból származó pornográf felvételeket tartalmazó merevlemez, a fényképezőgépből származó memóriakártyát, valamint a tanúk vallomását.

A perben a járásbíróság az ügyészség indítványára elrendelte az I. rendű felperes és a sértett pszichológus szakértői vizsgálatát és tanúként meghallgatta az ügy előadóját. Az ügyészség más informatikus szakértő kirendelésére és fejlettebb technikai eszközök igénybevételére vonatkozó bizonyítási indítványát azonban elutasította. A nyomozás során beszerzett informatikus szakértő véleményét ugyanis aggálytalanak és ellentmondásmentesnek találta, továbbá mert más szakértő sem tudta volna megvizsgálni az I. rendű felperestől lefoglalt valamennyi adathordozót, mivel azokat már kiadták az I. rendű felperesnek.

A járásbíróság 10.B.49/2014/34. sorszámú ítéletével az I. rendű felperest a szexuális kényszerítés büntette és a folytatólagosan elkövetett gyermekpornográfia büntette miatt emelt vád alól felmentette.

Az indokolás szerint a bizonyítékok mérlegelése alapján nem lehetett azt megállapítani, hogy az I. rendű felperes a vád szerinti bűncselekményeket elkövette, ezért a bíróság az I. rendű felperest bizonyítottság

hiányában mentette fel. Az I. rendű felperes több alkalommal is készített a sértetről olyan fényképeket, melyeken a sértett fehérneműben, illetőleg mezítelenül volt látható, ez alkalmakkor csak az I. rendű felperes és a sértett volt jelen. Az I. rendű felperes az általa készített fényképeket – a 2010. július 7-én készítették kivételével – törölte. A bizonyítékok alapján nem lehetett megállapítani, hogy a vádlott készítette-e a sértetről annak 18. életéve betöltése előtt olyan mezítelen fényképet, ami pornográf jellegűnek minősülne; a mezítelen képek az I. rendű felperes vagy a sértett kérésére készültek-e; a sértett az első meztelen fotózást követően az I. rendű felperes fenyegetése hatására működött-e közre a további képek elkészítésében. A kirendelt pszichológus szakértői vélemények a vádbeli cselekményekre vonatkozóan még közvetetten sem szolgáltatott adatot. Az ügyészség indítványára meghallgatott előadó olyan körülményekről számolt be, melyet a házkutatásról készült jegyzőkönyvben rögzíteni kellett volna. Az informatikai szakértő a fényképezőgép memóriakártyájáról törölt képeket nem tudta helyreállítani. A sértetről 18. életévének betöltése előtt készült, rendelkezésre álló fényképek nem pornográf jellegűek. Összességében megállapította, hogy a bizonyítékok nem támasztották alá a sértetti vallomásra figyelemmel bizonyítandó tényeket. A vád szerinti bűncselekmények egyetlen bizonyítéka maga a sértetti vallomás volt, amellyel azonban szemben állt az I. rendű felperes vallomása és ennek alapján büntetőjogi felelősség nem állapítható meg.

A felperesek kereseti kérelmükben jó hírnévhez és az életminőségük megőrzéséhez fűződő személyiségi joguk megsértése miatt az I. rendű felperes javára 2.500.000 forint, a II-III. rendű felperesek javára 1.000.000-1.000.000 forint nem vagyoni kártérítés megfizetésére kérték kötelezni az alperest. Keresetüket a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban Ptk.) 339. §-ra, 349. §-ára 355. §-ának (1) bekezdésére és az ügyészségről szóló 2011. évi CLXIII. törvény (a továbbiakban: Ütv.) 7. §-ának (2) bekezdésére alapították. Előadták, hogy az ügyészség nyilvánvalóan alaptalanul, a bizonyítékokat kirívóan okszerűtlenül mérlegelve emelt vádat az I. rendű felperessel szemben, mert az egyetlen bizonyíték a sértett vallomása volt, amit az I. rendű felperes, a tanúk vallomása, illetőleg a nyomozati eljárásban igénybe vett informatikai szakértő véleménye nem támasztott alá. Súlyos jogsértést követett el tehát az ügyészség, amikor jobb tudomása ellenére vádat emelt pusztán a sértett vallomására alapozva. Ezt igazolja, hogy a járásbíróság bizonyítékok hiányában mentette fel az I. rendű felperest. Sérelmezték továbbá, hogy az ügyészség felróhatóan járt el és eljárási jogait nem az általában elvárható módon gyakorolta, amikor a nyomozati iratokat magához vette, a bírósági eljárás során a bizonyítékokat „csöpögtetve” terjesztette elő, és prekonceptiója alapján minél rosszabb színben igyekezett feltüntetni az I. rendű felperest, figyelmen kívül hagyva a mellette szóló körülményeket. A szexuális kényszerítés miatt is vádat emelt, noha elkésetten, 30 napon túl terjesztették elő a feljelentést. Tévesen állította a vádiratban, hogy a II-III. rendű felperesek megfenyegették a sértettet és az elsőfokú ítélettel szemben alaptalan fellebbezést terjesztett elő. A büntetőeljárás két éven át folyt, az I. rendű felperes súlyos lelki nyomás alatt volt, egyetemi tanulmányaiban komoly fennakadást okozott, rombolta jó hírnevét és társadalmi kapcsolatait. A II-III. rendű felperesek jó hírnévhez fűződő személyiségi jogát is sértette az ügyészség, azzal, hogy súlyos pszichikai tehernek voltak kitéve, társadalmi kapcsolataikat rombolta az eljárás. Mindez megalapozza a nem vagyoni kártérítés iránti igényüket. A vád alaptalanságát bizonyítja az, hogy a büntetőeljárás befejezését követően a sértett egyetlen ügyvédi felszólítás hatására késznek mutatkozott 100.000 forint sérelemdíj megfizetésére. Ezzel elismerte, hogy a feljelentés alaptalan volt. Ezt az ügyészség is elérhette volna.

Az alperes a kereset elutasítását kérte, vitatta annak jogalapját és összegszerűségét is. Előadta, hogy az ügyészség közhatalmi jogkörét gyakorolva járt el, részéről nem történt kirívóan súlyos jogértelmezési hiba vagy tévedés. Az a döntése, hogy vádat emelt, nem volt okszerűtlen és nyilvánvalóan alaptalan. Az I. rendű felperest egyébként is bizonyítottság hiányában mentették fel, ami nem jelenti azt, hogy nem követte el a bűncselekményt. A II-III. rendű felperesek nem is voltak a büntetőeljárás terheltjei. Tévesen állították a felperesek, hogy magához vonta az ügyet, mert az iratokat a nyomozó hatóság küldte meg az ügyészségnek vádemelési javaslattal. A bizonyítékokat nem „csöpögtette”, hanem az eljárás menetének megfelelően terjesztette elő azokat. Vitatta, hogy alaptalan fellebbezést terjesztett volna elő, mert csak a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvényben (a továbbiakban: Be.) biztosított jogorvoslati lehetőségével élt. Jogainak

gyakorlása nem valósíthat meg jogellenes magatartást. Eseti döntésekre utalással kifejtette, hogy a tisztességes eljáráshoz való jog nem tekinthető személyiségi jognak, hanem alkotmányos alapjog.

A bíróság a felperesek keresetét elutasította. Ítéletének indokolásában kifejtette, hogy a felperesek alaptalanul hivatkoztak arra, hogy az alperes az eljárás során kirívóan súlyos jogalkalmazási és jogértelmezési hibát követett volna el, továbbá alaptalanul állították, hogy az alperes a nyomozati iratokat magához vonta, azt ugyanis a nyomozó hatóság küldte meg az ügyészség részére vádemelési javaslattal. Az Ütv. 2. és 7. §-a alapján kiemelte, hogy az alkotmányos keretek között megalkotott eljárási szabályok biztosítják azokat a mérlegelési lehetőségeket, amelyeken belül az alperes kötelezettségének eleget tud tenni. Ennek alapján rögzítette, hogy a büntetőeljárás nem csupán az eljárás alá vont személyek számára nyújt eljárási garanciákat, hanem azok védelmét is szolgálja, akik érdekében az állam büntető igényét az ügyészségen keresztül érvényesíti. A vád törvényessége szempontjából annak ténybeli megalapozottsága, a bizonyítékokkal kellően alátámasztott volta közömbös, ez a büntető per érdemére tartozó kérdés. A vádnak nem kell teljes bizonyosságon alapulnia, elegendő az alapos gyanú, a terhelt bűnösségét ugyanis csak a bíróság állapíthatja meg. A vád alapjául szolgáló bizonyítékok erejének értékelése az alperes szabad mérlegelési jogkörébe tartozik. A perbeli esetben az ügyészség vádirata a sértett következetes vallomásán, a nyomozati eljárás során beszerzett informatikai szakvéleményen alapult. A rendelkezésre álló bizonyítékok téves értékelése jogellenes és felróható magatartásnak csak abban az esetben minősülhet, ha kirívóan okszerűtlen. Azonban a perbeli esetben az alperes ilyen magatartást nem tanúsított. Tévesen hivatkoztak tehát a felperesek arra, hogy az alperes vádemelése nyilvánvalóan alaptalan volt. A járásbíróság a büntető perben új pszichológus szakértő kirendelését is magában foglaló bizonyítási eljárást folytatott le, majd a lefolytatott bizonyítás alapján állapította meg, hogy az I. rendű felperes nem követte el a terhére rótt cselekményeket. Az a tény, hogy a büntetőügyben eljáró bíróság a felperest felmentette, nem teszi a korábbi intézkedéseket jogellenessé. Az alperes tehát nem lépte túl a jogszabályok által biztosított értelmezési és mérlegelési jogkörét.

A bizonyítási eljárás során az alperesnek joga volt arra, hogy a bizonyítás állásának megfelelően terjessze elő az általa szükségesnek tartott további bizonyítási indítványait. A fellebbezési jog gyakorlása pedig nem minősül jogellenes tevékenységnek.

Az ítélet elleni fellebbezésükben a felperesek elsődlegesen kérték, hogy az ítélet tábla az elsőfokú bíróság ítéletét változtassa meg és marasztalja az alperest a kereset szerint. Másodlagosan az elsőfokú bíróság ítéletének hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróság új eljárásra kötelezését kérték. Az első- és másodfokú eljárás perköltségét összesen 225.000 forintban kérték megállapítani. Kérték tárgyalás tartását.

A felperesek a fellebbezési tárgyaláson előadták, hogy a megváltoztatásra irányuló fellebbezési kérelmük kapcsán a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) 369. §-ának (3) bekezdés c) pontja szerinti, a hatályon kívül helyezésre irányuló fellebbezési kérelmük tekintetében pedig a Pp. 369. §-ának (3) bekezdés b) pontja szerinti felülbírálati jogkör gyakorlását kérik. Fellebbezésükben arra hivatkoztak, hogy az elsőfokú bíróság nem találta kirívóan okszerűtlennek az ügyészség mérlegelő tevékenységét, ítéletének indokolásában azonban elmulasztotta kifejteni, hogy miért. Az alperesi magatartás egyéb, tehát nem a jogalkalmazási, jogértelmezési tevékenységhez kapcsolódó felróhatóságát pedig az elsőfokú bíróság részben egyáltalán nem vizsgálta, részben pedig téves megállapításokat tett ezekre vonatkozóan.

Fenntartották azt az álláspontjukat, hogy a vád alátámasztására összegyűjtött bizonyítékok nyilvánvalóan alkalmatlanok voltak arra. Nem fogadhatta volna el az ügyészség a sértett vallomását, mert a sértett nem volt szavahihető és nem volt egyéb bizonyíték, amely alátámasztotta volna előadását. A szavahihetőséget még a vádemelés előtt tisztáznia kellett volna az alperesnek. Alkalmatlan volt a vád alátámasztására a műszaki szakértői vélemény, annak megerősítéséről már a vádemelés előtt kellett volna gondoskodnia az ügyészségnek. A pszichológiai szakértői vélemény sem támasztotta alá a vádat. Ezt is már a vádemelés előtt tisztáznia kellett volna az ügyészségnek. A büntetőeljárás anyagában nincs egyetlen olyan tanúvallomás sem,

amely a vádat alátámasztotta volna. Tehát megállapítható, hogy a bizonyítékok csak kirívóan okszerűtlenül értelmezve és értékelve lehetnek alkalmasak a vád alátámasztására. Mivel a vádemelés nagyon súlyos beavatkozás az egyén életébe, ezért fokozott gondosság volt elvárható az alperestől. Utaltak rá, hogy a büntetőbíróság ítéletére alapozzák azt az álláspontjukat, hogy az alperes a büntetőeljárás során csak csepegtette a bizonyítékokat. Kétségtelen, hogy a tisztességes eljárás jogát a gyakorlat nem tekinti személyhez fűződő jognak, amennyiben azonban az eljárás elhúzódása valamilyen nevesített személyhez fűződő jogot sért, úgy a sérelemdíj megítélhető. Kifogásolták továbbá, hogy az elsőfokú bíróság a kereset összegszerűségével egyáltalán nem foglalkozott.

Az alperes fellebbezési ellenkérelmében az elsőfokú bíróság ítéletének helybenhagyását kérte. Másodfokú perköltség igénye nem volt. Ellenkérelmének indoklásában kifejtette, hogy az elsőfokú bíróság a tényállást helyesen állapította meg, abból okszerűen levont következtetéssel, helyes indokolással, az alkalmazott jogszabályok megjelölésével megalapozottan utasította el a keresetet. Erre figyelemmel az elsőfokú ítélet megváltoztatására vagy hatályon kívül helyezésére alapot adó ok nem áll fenn. Az elsőfokú eljárásban előadottakat fenntartva rámutatott, hogy a Be. 6. §-a szerinti feltételek mellett a büntetőeljárás terheltje köteles tűrni, hogy vele szemben eljárást folytassanak. A terhelt tehát nem ugyanabban a helyzetben van, mintha büntetőeljárás nem indult volna ellene. A büntetőeljárás szabályok keretei között lefolytatott büntetőeljárás önmagában nem sérti a terhelt Ptk. szerinti személyhez fűződő jogait. A polgári jogi jogintézmények nem szolgálhatnak a büntetőeljárásban írt jogorvoslati lehetőségek helyett, vagy mellett azok kontrolljaként. Az állandó gyakorlat szerint az ügyészségi jogkörben eljáró ügyész magatartása még eljárási szabálysértés esetén sem feltétlenül eredményez önmagában személyhez fűződő jogsértést. Az adott esetben pedig az ügyészség eljárási szabályt nem sértett, mérlegelési jogkörének keretein belül járt el. A felpereseket tehát a sérelemdíj nem illeti meg. Az elsőfokú bíróság ítéletének indoklásából megállapíthatóan a jogalap hiánya miatt utasította el a felperesek keresetét, erre tekintettel szükségtelen lett volna a kereset összegszerűsége körében vizsgálni.

A Fővárosi Ítéltábla a fellebbezést alaptalannak találta. Megállapította, hogy az elsőfokú bíróság a bizonyítást a szükséges terjedelemben lefolytatta, a rendelkezésre álló bizonyítékokat okszerűen mérlegelte, és a tényállást helyesen állapította meg. A másodfokú bíróság az abból levont jogi következtetésével, valamint a meghozott döntéssel is maradéktalanul – annak indokaira is kiterjedően – egyetértett. A fellebbezésben foglaltakra tekintettel mindössze az alábbiakat emelte ki.

A felperesek az államigazgatási jogkörben okozott kár megtérítése iránti igényüket arra alapították, hogy álláspontjuk szerint az ügyészség az I. rendű felperes elleni büntetőeljárásban a vádemelési, illetőleg a vádképviselési jogát nem megfelelően gyakorolta és ezzel megsértette a felperesek személyhez fűződő jogait.

Az alperes tevékenysége döntően jogalkalmazás. A jogalkalmazási tevékenység jogellenességének megítélése kapcsán kialakult bírósági gyakorlat szerint nem lehet szó a felróhatóság körén kívül eső károkozásról, ha az alkalmazandó jogszabály értelme teljesen nyilvánvaló. Mérlegelési jogkörben hozott döntés esetén azonban csak a kirívóan súlyos jogértelmezési tévedés, a mérlegelés kirívó okszerűtlensége vagy megalapozatlansága képezheti a kártérítési felelősség alapját.

Az Alaptörvény 29. cikkének (1) bekezdése szerint az ügyészség az igazságszolgáltatás közreműködőjeként mint köztisztviselő az állam büntetőigényének kizárólagos érvényesítője. Az ügyészség feladatait az Ütv. 2. §-ának (1) bekezdése részletezi, melynek e) pontja kimondja, hogy az ügyészség köztisztviselőként gyakorolja a vádemelési közhatalmi jogkörét, a bírósági eljárásban képviseli a vádat, továbbá gyakorolja a Be.-ben számára biztosított jogorvoslati jogokat. Az ügyészség e feladatait a Be. szabta kereteken belül jogosult és köteles ellátni.

Ennek különös jelentőséget az kölcsönöz, hogy a korábbi, a büntetőeljárásról szóló 1973. évi I. törvényen (a továbbiakban: régi Be.) alapuló, több évtizedes gyakorlattal szakítva a Be. áthelyezte a büntetőeljárás

súlypontjait, és a bizonyítás fő színterévé a bíróság előtti szakaszt tette. A Be. 75. §-ának (1) bekezdése szerint a bizonyítás során itt már valóban a tényállás alapos és hiánytalan, a valóságnak megfelelő tisztázására kell törekedni. A nyomozás során azonban a Be. 164. §-ának (2) bekezdése értelmében a tényállást csak oly mértékben kell felderíteni, hogy a vádló dönthesse arról, vádat emel-e. Az ügyészség a nyomozás befejeződését követően az akkor rendelkezésre álló bizonyítékokat a Be. 78. §-ának (3) bekezdése alapján egyenként és összességükben szabadon értékelve, az így kialakult meggyőződése szerint állapítja meg a bizonyítás eredményét, és a Be. 214. §-ának (1) bekezdése szerint dönt, hogy a büntetőeljárás hogyan folytatódjon: azaz az e) pont szerint vádat is emelhet.

A törvény értelmében tehát a vádemelés pillanatában a történeti tényállás nincs feltétlenül tisztázva a törvényi tényállást meghaladóan, és nem feltétlenül áll rendelkezésre valamennyi szóba jöhető bizonyíték. A vádemeléskor a büntetőeljárás megindítására és lefolytatására okot adó cselekmény hátterének, a valóságban törtéteknek sok esetben még csak a mozaikszerű feltárása miatt szükségképpen vannak bizonytalanságok. Az ügyészségnek annyit azonban szem előtt kell tartania a vádemelés kérdésében való döntésénél, hogy a Be. 4. §-ának (1) bekezdése alapján a bíróság előtt a vád bizonyítása őt terheli.

Ebből következően a vádemelés aktusa a tényállás megállapítása és a büntetőjogi felelősség fennállásának elbírálása tekintetében egyértelműen mérlegelésen alapuló jogalkalmazói tevékenység. Ezért a fentiek szerint az ügyészség polgári jogi felelősségét csak akkor alapozhatja meg az indokolatlan vádemelés, ha az kirívóan okszerűtlen.

A vád törvényessége szempontjából azonban annak ténybeli megalapozottsága, bizonyítékokkal való kellő alátámasztottsága közömbös, ez a büntetőperre tartozó érdemi kérdés. A vádemelés feltétele a terhelttel szembeni alapos gyanú megléte.

Egy vádemelés mint ügyészségi jogalkalmazási aktus természetesen lehet jogsértő és jogellenes, ha az teljesen alaptalan, mert szembe megy a tényekkel, vagy tendenciózus, illetőleg koncepciózus, azaz az ügyészség teljesen nyilvánvalóan indokolatlanul emel vádat. Ez esetben ugyanis a vád vagy már önmagában jogellenes, vagy ennek hiányában is olyan mértékben valósítja meg az alapul fekvő tények értékelésének okszerűtlenségét, illetőleg a jogszabályok alkalmazásának hibás voltát, hogy az megalapozza az eljáró szerv kártérítési felelősségét. De ez az adott esetben nem állapítható meg.

A perbeli esetben a sértett által a nyomozási eljárásban tett vallomás tartalma (nyomozó hatóság 03030/1209/2013.bü. számú nyomozati irata, 20. oldal, alulról 3. bekezdés) alapján pedig megállapítható, hogy az teljes egészében alátámasztotta a vádat: a sértett előadta, hogy 18 éves kora előtt is készített róla pornográf jellegű felvételeket az I. rendű felperes. A vádban hivatkozott egyéb tanúvallomások, illetőleg tárgyi bizonyítási eszközök sem cáfolták a sértett vallomását, azzal szemben csak az I. rendű felperes tagadása állt. Az, hogy az ügyészség a fenti adatok alapján úgy ítélte meg, hogy az alapos gyanú az I. rendű felperessel szemben fennáll, a sértetti vallomás kiemelt jelentőségére figyelemmel nem tekinthető a rendelkezésre álló bizonyítékok kirívóan okszerűtlen mérlegelésének. Kétségtelenül tűnhet a vád kissé elnagyoltnak, de teljesen képtelennek, alaptalannak és indokolatlannak nem.

Az elsőfokú bíróság tehát a Ptk. 339. §-a szerinti felelősséget megalapozó kirívóan okszerűtlen mérlegelő, értékelő, értelmező tevékenységgel megvalósított jogellenes alperesi magatartás hiányában megalapozottan döntött a felperesek keresetének elutasításáról anélkül, hogy a felperesek keresetének összecszerúságát vizsgálta volna. Mivel a másodfokú bíróság e döntéssel egyetértett, ezért a bizonyítás kiegészítésének szükségességével indokolt hatályon kívül helyezési kérelem is alaptalan volt.

Minderre tekintettel a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 383. §-ának (2) bekezdése alapján, annak helyes indokaira és a Pp. 386. §-ának (4) bekezdésére utalással helybenhagyta.

A felperesek tehát eredménytelenül fellebbeztek, azaz a másodfokú eljárásban is elvesztesek lettek. Így az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény (a továbbiakban: Itv.) 62. §-ának (1) bekezdés f) pontja szerint tárgyi illetékfeljegyzési jogos perben le nem rótt fellebbezési illetéket az Itv. 74. §-ának (3), valamint a Pp.-nek a 364. §-ban foglalt utaló szabály értelmében alkalmazandó 83. §-ának és 102. §-ának (1) bekezdése alapján a polgári és közigazgatási bírósági eljárás során meg nem fizetett illeték és állam által előlegezett költség megfizetéséről szóló 30/2017. (XII. 27.) IM rendelet 3. §-ának (2) bekezdése szerint kötelesek megfizetni a Pp. 87. §-ának (2) bekezdésére tekintettel érdekeltységük arányában. Az alperes másodfokú perköltséget nem számított fel, ebben tehát nem kellett a felpereseket marasztalni.

Fővárosi Törvényszék 31.P.21.508/2018/17 Fővárosi Ítéltábla 17.Pf.20.157/2019/4-II.

Közli: Dr. Bárdos Péter Ügyvédi Iroda
office@bardos.hu

Publikált határozatok

BH 2019.1.14 I. A Ptk. 356. § (1) bekezdésének, valamint (3) bekezdésének együttes alkalmazásából következik, hogy a rendkívüli munkateljesítményből származó speciális jogkövetkezmények levonásához mindkét jogszabályhelyben meghatározott feltételeknek fenn kell állniuk. A baleset előtti és utáni jövedelem közötti különbség vizsgálata során e feltételek fennállása akkor is megállapítható, ha a keresetkülönbség csak a rendkívüli munkateljesítménnyel elért jövedelem figyelmen kívül hagyásával mutatható ki.

II. A rendkívüli munkateljesítményt attól függően, hogy mire van hatással, a vagyoni kár és a nem vagyoni kár megtérítése körében is lehetséges jogilag értékelni [1959. évi IV. tv. (rég. Ptk.) 4. §, 355. §, 356. §].

BH 2019.1.16 A Pp. 2. § (1) bekezdésének megsértése felülvizsgálati eljárásban nem orvosolható; a Ptk. 339. §-ának alkalmazása nem jogalkotási tevékenység [1952. évi III. tv. (rég. Pp.) 2. § (1)-(2) bek., 1991. évi XLIX. tv. (Csődtv.) 33/A. §, 1959. évi IV. tv. (rég. Ptk.) 339. §].

BH 2019.1.21 A jogalkotással okozott kár megtérítésére irányuló per nem tartozik az Itv. 62. § (1) bekezdés g) pontjának tárgyi hatálya alá [1990. évi XCIII. tv. (Itv.) 62. § (1) bek., 1952. évi III. tv. (rég. Pp.) 23. § (1) bek.].

BH 2019.1.22 Nem állapítható meg a minősített befolyással rendelkező tag konzernjogi felelőssége, ha az ellenőrzött gazdasági társaság veszteséges gazdálkodását nem a tag befolyásoló magatartása és a megfelelő intézkedésének elmulasztása idézte elő [1991. évi XLIX. tv. (Cstv.) 63. § (2) bek.; 1952. évi III. tv. (rPp.) 206 § (1) bek.].

BH 2019.1.23 Nem állapítható meg a felszámoló kártérítési felelőssége a felszámolási költségek esedékességkor történő kielégítésének elmulasztása miatt, ha más kiegyenlítés nélkül maradt felszámolási költségek megelőzik és meghaladják a felperes hitelezői igényét [1991. évi XLIX. tv. (Cstv.) 54., 58. § (1) bek.; 1959. évi IV. tv. (rPtk.) 339. § (1) bek.].

BH 2019.2.48 A kontraktuális felelősség szükségképpen feltételezi a károkozó és a károsult közötti szerződéses jogviszonyt, a károkozó magatartást a szerződésszegés jelenti [1959. évi IV. tv. (rég. Ptk.) 315. § (1) bek., 339. § (1) bek.].

BH 2019.2.49 A vasúti pályaudvar üzemeltetőjétől elvárható, hogy a járműszerelvények biztonságos megközelíthetőségét különleges üzemeltetési helyzetben is biztosítsa. Ennek elmulasztása alapot ad a kártérítési felelősségének megállapítására [1959. évi IV. tv. (régi Ptk.) 339. § (1) bek., 1952. évi III. tv. (régi Pp.) 206. § (1) bek.].

BH 2019.2.56 I. A munkáltató az őt terhelő bizonyítási kötelezettség folytán akkor sem zárható el annak bizonyításától, hogy a kárt kizárólag a károsult elháríthatatlan magatartása okozta, ha a balesetnek nem volt szemtanúja [2012. évi I. törvény (Mt.) 166. § (2) bek. b) pont].

II. A bíróság a szükséges különleges szakértelem hiányában nem dönthet a munkáltató kárfelelősség alóli mentesüléséről [1952. évi III. tv. (Pp.) 177. § (1) bek., 206. § (1) bek., 2012. évi I. tv. (Mt.) 160. § (2) bek. b) pont].

BH 2019.3.79 Harmadik országbeli telephelyű gépjármű üzemeltetésével Magyarországon okozott kárért a Nemzeti Iroda csak akkor köteles helytállni, ha a károkozó gépjármű honossága szerinti országgal nemzetközi gépjármű-biztosítási megállapodás áll fenn, illetve ha a gépjármű üzembentartója (vezetője) határbiztosítást kötött és a Magyarországon való tartózkodása idején azt folyamatosan fenntartotta [2009. évi LXII. tv. 3. §, 41. §, 42. §, 43. §; 2009/103/EK rendelet].

BH 2019.4.106 A jogalkotási tevékenységgel okozott érdeksérelem – az uniós jog által biztosított alanyi jogot sértő jogalkotáson kívüli esetekben – a szerződésen kívül okozott károkért való polgári jogi felelősség általános szabályain alapuló igényt akkor alapozhat meg, ha az Alkotmánybíróság az Alaptörvénnyel való kollíziója miatt megsemmisítette a megalkotott és kihirdetett jogszabályt vagy megállapította a jogalkotó magatartásával előidézett alaptörvény-ellenességet [2013. évi V. tv. (Ptk.) 6:519-6:534. §].

BH 2019.4.108 I. Ha a biztosított a károkozást nem ismeri el, és az jogerős ítélettel sem igazolt, nincs olyan kár, amelyre a felelősségbiztosítás alapján a biztosítónak fedezetnyújtási kötelezettsége állna fenn.

II. Elismert vagy jogerősen megítélt kártérítési összeg hiányában a kártérítés iránti igénnyel fellépő személynek nincs olyan védendő joga, amely a biztosítóval szemben a felelősségbiztosítási szerződésen alapuló helytállási kötelezettség megállapítására irányuló keresetét megalapozná.

III. A rosszhiszemű álképviselő eljárásának jóváhagyásához egyértelmű, a jóhiszeműség és tisztesség általános polgári jogi követelményének megfelelő magatartás várható el. Ennek értékelése során a bíróságnak fokozott körültekintéssel kell eljárnia [1959. évi IV. tv. (régi Ptk.) 221. § (1)-(2) bek., 559. § (1)-(2) és (4) bek.].

BH 2019.5.131 A kereskedelmi ügynöki szerződésnek az a kikötése, amely a kereskedelmi ügynöki szerződés megszűnését követő időre csak a fenntartott biztosítási szerződések figyelembevételével állapítja meg a díjra való jogosultságot, és a megszűnt biztosítási szerződések esetén objektív alapon teremt lehetőséget a már kifizetett ügynöki megbízási díj visszakövetelésére, nem ütközik jogszabályba, a jó erkölcsöt sem sérti és nem tisztességtelen [2000. évi CXVII. tv. (Küsz tv.) 12. §, 1959. évi IV. tv. (régi Ptk.) 200. § (2) bek. 209. § (5) bek. 221. §, 1997. évi CXLIV. tv. (Gt.) 9. § (2) bek.].

BH 2019.5.135 A betegnek a műtét előtt részletes és egyéniesített tájékoztatást kell kapnia – egyebek mellett – a beavatkozás vagy elmaradásának lehetséges előnyeiről, kockázatairól, a műtét szövődményeiről, a lehetséges alternatív eljárásokról, módszerekről és a beavatkozás folyamatáról, annak várható kimeneteléről. Ennek a követelménynek nem felel meg, ha a beteg évekkel korábban hasonló műtétet

hajtottak végre, és a kezelőorvos csak utal az akkor adott tájékoztatásra és annak tartalmára [1952. évi III. tv. (régi Pp.) 206. § (1) bek., 1997. évi CLIV. tv. (Eütv.) 13. § (1) bek., 134. §, 135. §].

BH 2019.6.156 I. Az elkormányzás a baleset-elhárítás körében általában nem elvárt magatartás [KRESZ 3. § (1) bek. c) pont].

II. A segítségnyújtás elmulasztásának minősített esete csak akkor állapítható meg, ha az elkövetőnek a veszélyhelyzet előidézése felróható [Btk. 166. § (1) bek. és (3) bek. I. ford.; 2/1999. BJE határozat].

III. Járművezetéstől eltiltásnak nemcsak közlekedési bűncselekmény esetén van helye, ezért az a segítségnyújtás elmulasztását elkövetővel szemben is kiszabható [Btk. 55. § (1) bek. a) pont, 166. §].

BH 2019.6.182 Az a kereskedelmi kommunikáció megtévesztő és ezért jogsértő, amely azt sugallja, hogy napi 100 forint befizetésével az életbiztosítással akár 3,5 millió forintos biztosítási összeg elérhető (holott ezt a biztosítási konstrukció kizárja), és ezáltal „érdemi” segítséget nyújt a temetési és egyéb kiadások kifizetésénél [1996. évi LVII. tv. (Tpv.) 78. § (1), (3) bek., 2008. évi XLVII. tv. (Fttv.) 3. § (1) bek., 6. § (1) bek., 1952. évi III. tv. (Pp.) 206. § (1) bek., 339/B. §].

BH 2019.7.200 Az építésügyi hatóság kártérítési felelősségét a használatbavételi engedélyezési eljárás során történt, a kárral okozati összefüggésbe nem hozható mulasztása nem alapozza meg [1959. évi IV. tv. (régi Ptk.) 339. § (1) bek. 349. § (1) bek.].

BH 2019.7.209 Az Ebtv. 67. §-a szerinti megtérítés felelősség akkor állapítható meg, ha a baleset a foglalkoztatóra kötelező munkavédelmi szabályokban foglalt kötelezettségek megszegésével okozati összefüggésben következik be [a kötelező egészségbiztosítási ellátásairól szóló 1997. évi LXXXIII. törvény (Ebtv.) 67. § (1) bek.].

BH 2019.8.226 Ha a fél a teljesítés megtagadása következményének érvényesítésére vonatkozó alanyi jogát már érvényesítette, és a választása szerint előterjesztett, a késedelem jogkövetkezményének alkalmazását célzó, teljesítés iránti keresetet a bíróság jogerősen elutasította, a teljesítés elmaradása miatt indított kártérítési per ítélt dolognak minősül [1959. évi IV. tv. (régi Ptk.) 300. § (1) bek. 312. § (2) bek. 313. §].

BH 2019.8.233 Ha a nem közösségi áru tényleges szállítójának lebonyolítója – beleértve az alfuvarozót is – az árut más fuvarozónak az árutovábbítási okmánnyal együtt átadta, és a következő útszakasz alkalmával azt újból átvette, az áru újbóli átvételekor csak akkor köteles meggyőződni az áru bemutatásáról, és a bemutatás elmaradásáért csak abban az esetben tehető felelőssé, ha ekkor tudta, hogy az árutovábbítási eljárás nem fejeződött be szabályszerűen [2913/92/EGK tanácsi rendelet (Közösségi Vámkódex) 96. cikk (2) bek., 2454/93/EGK rendelet (Vhr.) 181b. cikk., 361. cikk. 362. cikk].

BH 2019.8.234 I. A részvényes nem követhet el szerződésszegést olyan magatartásokkal, amelyeket ebben a minőségében nem akadályozhatott meg és nem is hajthatta végre [1959. évi IV. tv. (rPtk.) 318. § (1) bek., 2006. évi IV. tv. (Gt.) 22. § (4) és (6) bek., 29. § (1) bek., 30. § (1) bek.].

II. Az adós vezető tisztségviselőjének kártérítési felelőssége a hitelező irányában az rPtk. 339. § (1) bekezdése alapján – ha az egyáltalán ezen a jogcímen érvényesíthető – csak akkor állhat fenn, ha a kárt okozó cselekményének célja, eredménye saját magánvagyonának növelése volt [Gt. 30. § (1) és (3) bek., 1991. évi XLIX. tv. (Cstv.) 33/A. §].

BH 2019.8.235 Az, hogy az emberi szervezetet ért károsodás munkabalesetnek vagy foglalkozási megbetegedésnek minősül-e általában szakértő igénybevétele nélkül eldönthető. Kivételes esetben előfordulhat, hogy szakértő igénybevétele szükséges a foglalkozási megbetegedés és a munkabaleset fogalmak közötti azon „átfedés” feloldására mely szerint a baleset is bekövetkezhet „aránylag rövid idő alatt” és a foglalkozási megbetegedés is lehet heveny, hirtelen fellépő [a munkavédelemről szóló 1993. évi XCIII. törvény (Mvt.) 87. §].

ÍH 2019.12 JOGSÉRTÉS ESETÉN A SÉRELEMDÍJ NEM AUTOMATIKUS SZANKCIÓ

Ha a felek az egymást érintő sértő nyilatkozataik miatt bocsánatkérésben állapotodnak meg, majd ennek nyilvánosságot adva kölcsönösen eleget tesznek, akkor az elégtételadással a személyiségi jogsértés orvoslást nyert. Az elégtételadás után az egyik fél által később ugyanazon jogsértés miatt indított perben a jogsértés megállapítás objektív szankciójának alkalmazására sincs szükség és kompenzálendő sérelem hiányában a sérelemdíj fizetésre kötelezésnek sincs alapja [2013. évi V. tv. (Ptk.) 2:51. § (1) bekezdés a), c) pontjai, 2:52. § (1) bekezdés].

ÍH 2019.16 ÖNKORMÁNYZATI ELADÓ KÁRTÉRÍTÉSI KÖTELEZETTSÉGE INGATLAN HELYTELEN ÖVEZETI BESOROLÁSA MIATT

Az önkormányzatnak az a tulajdonosi magatartása, amellyel a jogszabály megváltoztatása után úgy tartotta fenn a perbeli ingatlan övezeti besorolását, hogy annak a jogszabályi követelményeknek való megfeleltetéséről nem gondoskodott, megalapozza a kártérítési felelősségének megállapítását [1997. évi CXLI. tv. 5. §; 1959. évi IV. tv. 339. §]

ÍH 2019.17 FELELŐSSÉG A JOGALKOTÁSSAL OKOZOTT KÁRÉRT

Az állam jogalkotással okozott károkért való felelősségét a Ptk. 339. § (1) bekezdése alapozhatja meg akkor is, ha a jogalkotás jogellenessége az uniós jog megsértésében áll. A Magyar Állam a jogalkotással okozott kárért felelősséggel tartozik, immunitást nem élvez [1959. évi IV. törvény 339. § (1) bek., 349. §; Jat 17. §; EUMSZ 56. cikk].

ÍH 2019.18 A KÖZHATALOMMAL OKOZOTT KÁRÉRT VALÓ FELELŐSSÉG FELTÉTELEI

I. A nyomozó hatóságnak a Be. 155. § (3) bekezdése alapján a büntetőeljárás keretein belül nem feladata, hogy több igénybejelentő közül a jogosult személyét a bejelentők közötti polgári jogi jogvita eldöntésének eredményeként válassza ki.

II. A jogszabály által megengedett magatartás tanúsítása önmagában a károkozást nem teszi jogszerűvé. Ehhez a Ptk. 6:520. § d) pontja alapján annak a további feltételnek a teljesülése szükséges, hogy a magatartás más személy jogilag védett érdekét ne sértse, vagy a jogszabály a károkozót kártalanításra kötelezze.

III. Ha a közhatalmat gyakorló szerv határozatát többféle értelmezést (is) engedő jogszabály alapján hozta, az esetleges téves jogalkalmazáson alapuló tévedése a felrőhatóság körén kívül esik. [Ptk. 6:548. §, 6:520. §; Be. 155. §]

ÍH 2019.19 AZ EGÉSZSÉGROMLÁSSAL OKOZATI ÖSSZEFÜGGÉSBEN LAKÁS ÁTALAKÍTÁSÁBAN, ÚJ GÉPKOCSI BESZERZÉSÉBEN JELENTKEZŐ VAGYONI KÁROK MEGTÉRÍTÉSÉNEK SZEMPONTJAI

Ha az egészségügyi szolgáltatás miatt egészségromlást szenvedett gyermek szülei ingatlanukat a gyermekük egészségi állapotának megfelelő lakókörnyezet biztosítása céljából átalakítják, valamint az egészségkárosodásra tekintettel a gyermek speciális szállítására alkalmas gépkocsit szereznek be, úgy ezzel

kapcsolatos kiadásait a vagyoni kár részeként érvényesíthetik azért, mert nem olyan célra fordították a pénzüket, amire károkozó magatartás hiányában költhették volna.

A káronszerzés tilalma miatt azonban az ingatlanra fordított beruházási költség összegéből le kell vonni az ingatlanban a beruházásból – akár a károsultak akarata nélkül – származó értéknövekedés összegét, még akkor is, ha az ingatlant a károsultak értékesíteni nem kívánják.

A gépjármű beszerzésének költségéből pedig a káronszerzés tilalma okán le kell vonni a korábban a gyermek szállítására szolgáló, a szülők tulajdonában maradó és ettől kezdődően más célra szolgáló gépjármű fennálló értékét, mivel a kártérítés a károsodástól független más cél támogatására nem szolgálhat. [1959. évi IV. törvény 355. § (1) és (4) bekezdés].

ÍH 2019.31 AZ EGYSZEMÉLYES TÁRSASÁG TULAJDONOSÁNAK KONSZERNJOGI FELELŐSSÉGE – A VEZETŐ TISZTSÉGVISELŐ FELELŐSSÉGE A CSTV. ALAPJÁN

Amennyiben az egyedüli tag a vezető tisztségviselő hatáskörébe tartozó kérdéseket illetően írásban utasítja a vezető tisztségviselőt, akkor ugyanezért a magatartásért a tulajdonos konszernjogi felelősségének hiányában a vezető tisztségviselő felelőssége sem állapítható meg a Csődtörvény alapján [Gt. 21. §, 22. § (4) és (5) bekezdés, 30. §; Cstv. 63. § (2) bekezdés, 33/A. § (1) bekezdés].

ÍH 2019.47 SÉRELEMDÍJ MEGÁLLAPÍTÁS – BIZONYÍTÁSI TEHER SÉRELEMDÍJNÁL

A személyiségi jogaiban megsértett személy az őt ért nem vagyoni sérelemért követelhet sérelemdíjat, a sérelemdíj megítélésének feltétele ezért nem vagyoni sérelem bekövetkezése. A törvény ugyanakkor mentesíti a sérelmet szenvedett személyt a hátrány bizonyításának eljárásjogi kötelezettsége alól, a jogsértő azonban bizonyíthatja, hogy a személyiségi jogaiban megsértett személyt a jogsértéssel okozati összefüggésben nem érte olyan súlyú nem vagyoni sérelem, amely sérelemdíj megítélését indokolná [Ptk. 2:52. § (1), (2), (3) bekezdés].

ÍH 2019.50 KÁRTÉRÍTÉSI FELELŐSSÉG – OKOZATI ÖSSZEFÜGGÉS

Csak az a jogellenes magatartás alapozhat meg kártérítési felelősséget, amellyel okozati összefüggésben következett be a kár [1959. évi IV. törvény (1959. évi Ptk.) 339. §].

ÍH 2019.66 VEZETŐ TISZTSÉGVISELŐ – ÁRNYÉKVEZETŐ

Az alperes az adós teljes körű képviselőre való feljogosítással rendelkezett, az adós vendéglátó-ipari tevékenységét irányította, a munkavállalók alkalmazásáról döntött, a napi működés ellenőrzését, a munkavállalók irányítását, az adós pénzkezelését végezte. Mindezek alapján ún. árnyékvezetőnek minősül [Cstv. 33/A. § (1)-(2) bekezdés].

BDT2019. 3961.

Amennyiben a páciens hátrányosan megváltozott egészségi állapota mint végeredmény részben sorsszerű megbetegedésével, részben az egészségügyi intézmény eljárásával összefüggésben alakult ki, az egészségügyi szolgáltató csak a magatartásával okozati összefüggésben bekövetkezett hátrányokért felel. Alkalmazott jogszabályhelyek: 1997. évi CLIV. tv. 13. §, 77. §, 244. § (2) bek.; 2013. évi V. tv. 2:52. §, 6:519. §, 6:522. §, 6:540. §

BDT2019. 3964.

I. Ha a közjogi jogosítványok gyakorlása és kötelezettségek teljesítése polgári jogi jogviszonyok útján realizálódik, e viszonylatokban a polgári jog szabályai irányadóak. A magánjogi szabályok alkalmazása szempontjából a magánjogi elvárásoknak való megfelelés követelhető meg.

II. Költségvetési szerv létrehozásával és megszüntetésével az alapító önkormányzat egyúttal a tulajdonosi jogosultságait is gyakorolja. Ha a visszaélészerű joggyakorlás károkozással jár, kárkötelmi jogviszony jön létre.

III. A nyilvánosság és a közvetlenség elve általában kizárja, hogy a bíróság a tanúvallomás helyett a perben releváns körülményekről ismerettel rendelkező személyek írásban tett nyilatkozatát fogadja el, mivel ezek kapcsán a törvény által a vallomástételhez fűzött garanciális követelmények (igazmondási kötelezettségre való figyelmeztetés, érdekeltiségi viszonyok tisztázása) nem érvényesülnek.

Alkalmazott jogszabályhelyek: 1959. évi IV. tv. 5. §, 339. §

BDT2019. 3966.

A megbízás nélküli ügyvivőként eljáró jogi személy által kötött egyezség alapján, a szerzői jogi jogsértés miatt kifizetett kártérítés részben, arányosan áthárítható arra a személyre, akit a megbízás nélküli ügyvivő az egyezség teljesítésével a jövőbeni, további károsodástól óvott meg.

Alkalmazott jogszabályhelyek: 1959. évi IV. tv. 484. §, 485. § (1) bek., 486. § (1)-(3) bek.

BDT2019. 3968.

I. Az a körülmény, hogy a per folyamatban léte alatt elhunyt ügyvéd teljes kártérítési felelősségét jogerős közbenső ítélet megállapította, nem zárja ki, hogy a bíróság az összecszerűség körében folytatódó eljárásban a perbevont jogutódok kárfelelősségét korlátozza a hagyatéki tartozásokért fennálló felelősség szabályai szerint.

II. Ha a sorrendben előbbre álló hagyatéki tartozások az átadott hagyatékot teljes egészében kimerítették, de a hagyatéknak az ügyvédi felelősségbiztosítás alapján járó, ki nem fizetett biztosítási szolgáltatás is a részét képezi, az örökagyó által okozott kár megtérítése iránti követeléssel szemben az örökösök kárfelelőssége a biztosítási összegre korlátozódik. Azt, hogy a kártérítési követelés kielégítésére a biztosítási összeg szolgál, a bíróságnak ítélete rendelkező részében ki kell mondania.

Alkalmazott jogszabályhelyek: Ptk. 6:470. §, 6:473. §, 7:94. §, 7:95. §, 7:96. §; 1952. évi III. tv. 213. § (3) bek., 216. §

BDT2019. 3977.

I. A kár elhárítására a végrehajtási kifogás mint rendes jogorvoslat csak akkor alkalmas, ha az annak következtében meghozott rendelkezés zárja ki a kár későbbi bekövetkezését.

II. Az eljárás tisztességes lefolytatásához és észszerű időn belül történő befejezéséhez való jog megsértésére alapított kártérítés követeléséhez való jog sui generis jog, ami a bíróságra, illetve az egyes nemperes eljárásokban bíróságnak minősített szervezetekre vonatkozik, és kizárólag ezekkel szemben érvényesíthető.

Alkalmazott jogszabályhelyek: 1959. évi IV. tv. 339. § (1) bek., 349. § (1), (3) bek.; 1994. évi LIII. tv. 217. §; 1952. évi III. tv. 2. § (2), (3) bek.

BDT2019. 3994.

Amennyiben bíróság jogerősen megállapította, hogy a vezető tisztségviselő nem az ilyen tisztséget betöltő személyektől elvárható gondossággal, a társaság érdekének elsődlegessége alapján járt el, és a társaságnak a kötelezettségzegéssel okozott károk megtérítéséért felel, az e magatartással okozott, de később

bekövetkezett károk megtérítése iránti ugyanazon felek között folyó perben a felelősségét nem teheti vitássá, azt a bíróság ismét nem vizsgálhatja.

Alkalmazott jogszabályhelyek: 1952. évi III. tv. 229. § (1) bek.; 2006. évi IV. tv. 30. §

BDT2019. 4008.

A tagsági jogviszony megszűnését követően hatályba lépett felelősségáttörést tartalmazó törvényi tényállás alapján a tag korlátlan felelőssége nem áll fenn.

Alkalmazott jogszabályhely: 2006. évi V. törvény 118/A. § (3) bek.

BDT2019. 4011.

I. Az ügyvezető károkozásának elbírálásánál nem bír jelentőséggel, hogy a vezető tisztségviselő egyben a társaság tagja-e, a felelősségre vonás a vezetői tisztséghez tartozó kötelezettségek megszegéséhez és nem a tagi mivoltához kapcsolódik.

II. Vezető tisztségviselő kártérítésre kötelezése iránti perben a hatáskör szempontjából a marasztalási kereset pertárgy értéke az irányadó, és nem a Pp. 23. § (1) bekezdés ed) pontja, akkor sem, ha a vezető tisztségviselő egyben a társaság tagja is.

Alkalmazott jogszabályhelyek: 1952. évi III. törvény 22. § (1) bek., 23. § (1) bek. a) és ed) pont, 28. §, 45. § (1) és (2) bek. b) pont

BDT2019. 4013.

A fogvatartottat a büntetés-végrehajtás keretében történt munkáltatása során ért személyiségjog-sérelem miatt érvényesített sérelemdíj iránti kereset elbírálása nem a munkaügyi perekben eljáró bíróság, hanem – a pertárgy értékétől függően – a járásbíróság vagy a törvényszék hatáskörébe tartozik.

Alkalmazott jogszabályhelyek: 2016. évi CXXX. törvény 20. § (2) bek., 508. § (1) és (4) bek.; 2013. évi CCXL. törvény 3. § 13. pont; 143. §

BDT2019. 4015.

A sérelemdíj mint szankció funkciója kettős: egyfelől kompenzációs szerepet tölt be a személyiségi jogsértés tekintetében, másfelől magánjogi büntetés a hasonló jogsértések megelőzése érdekében. Ha a bűncselekményt is megvalósító személyiségi jogot sértő magatartás miatt a jogsértő személyt büntetőjogi felelősségre vonták, a sérelemdíj összegének meghatározása során – a kétszeres értékelés tilalmába ütközés elkerülése érdekében – a kompenzációs funkciónak van meghatározó szerepe.

Alkalmazott jogszabályhelyek: 2013. évi V. tv. 2:45. § (2) bek., 2:52. § (1)-(3) bek.

BDT2019. 4016.

I. A szolgáltató a szerződészegéssel okozott károk megtérítésére vonatkozó szabályok szerint felel azokért a károkért, amelyek abból erednek, hogy az általa üzemeltetett vagyónvédelmi rendszer nem felelt meg a szerződésben vállalt tulajdonságoknak.

II. Kártérítés címén azt a költséget kell megfizetnie, amiből a gépjármű szakszerűen megjavítható. Amennyiben a gépkocsi javítása kapcsán az áfa megfizetése bármely okból elmaradna, az nem szolgálhat a károkozó alperes javára. A javítási költség felmerülésének igazolásához számla csatolása azért nem szükséges, mert a javítási költségben jelentkező hátrány akkor is felmerül, ha a javításról a károsult egyáltalán nem gondoskodik. A szakszerű javítás ellenértéke az általános forgalmi adót is magában foglaló költséggel azonos, függetlenül attól, hogy annak megfizetésére sor kerül-e.

III. A károsult a kártérítéssel szabadon rendelkezik, nincs olyan kötelezettsége, hogy azt arra a célra használja fel, amelyre tekintettel az összegszerűségének a meghatározása történt.

Alkalmazott jogszabályhelyek: 1959. évi IV. tv. 318. § (1) bek., 310. §, 339. §; 18/1999. (II. 5.) Korm. rendelet

BDT2019. 4023.

Nem biztosított a közigazgatási bírói út a jogsértés megállapítására, ezért nincs helye a közigazgatási jogkörben okozott kár megtérítése iránti keresetlevél visszautasításának, ha az állított jogsértés a Pp. és a Kp. hatálybalépését megelőzően történt, ezért az igényt érdemben kell vizsgálni.

Alkalmazott jogszabályhelyek: 2016. évi CXXX. tv. 24. § (3) bek., 176. § (1) bek. c) pont; 2017. évi I. tv. 38. § (1) bek. f) pont, 39. § (1) bek., 157. § (1) bek.

BDT2019. 4034.

I. A kárnak nem elengedhetlen feltétele, hogy a károsult teljes vagyonában – közgazdasági értelemben – csökkenés következzen be. Jogi értelemben a károsodás megvalósul akkor is, ha a károsult olyan dolog vásárlására kényszerül, ami kizárólag a károkozás miatt vált szükségessé, ilyenkor az elköltött pénzösszeg teljes megtérítésére igényt tarthat.

II. Amennyiben a károkozó magatartás folytán szükségessé vált kiadás miatt megnő a károsult tartós értéket képviselő vagyonának (pl. ingatlanának) az értéke, a kártérítés összegének meghatározása során ezt az értéknövekményt figyelembe kell venni. A ráfordítás teljes összegének megtérítése az értéknövekmény erejéig a károsult káronszerzéséhez vezetne.

Alkalmazott jogszabályhely: 1959. évi IV. tv. 339. §

HÍREK, ESEMÉNYEK

Rövid hírek

A Magyar Tudományos Akadémia 191. közgyűlésén Dr. Harmathy Attila, az ELTE ÁJK Polgári Jogi Tanszékének professor emeritusa, az MTA rendes tagja vehette át az Akadémiai Aranyérem kitüntetést.

https://mta.hu/mta_hirei/harmathy-attila-kapta-iden-az-akademiai-aranyermet-109657

*

Az ELTE ÁJK Polgári Jogi Tanszék oktatói, Dr. Fuglinszky Ádám egyetemi tanár és Dr. Tókey Balázs egyetemi adjunktus a 2018-ban megjelent Szerződési jog – különös rész című kézikönyvként és tankönyvként egyaránt bevezetett művükért részesültek megosztva QP Akadémiai Kiválósági Díj elismerésben.

https://mta.hu/mta_hirei/a-kiemelkedo-tudomanyos-tevekenyseg-elismerese-a-magyar-tudomanyos-akademia-191-kozgyulesen-109658?fbclid=IwAR26_NCRvc9qZ34sEEHZsuUW4pXIEzhz17yEAtKrRXq7EHZiEQfj2AS6ji0

*

A HVG Orac kiadásában megjelent Pataky Tibor A kötelező gépjármű-felelősségbiztosítás szabályozása és továbbfejlesztésének lehetőségei c. műve, amelynek méltatására valamelyik következő számunkban visszatérünk (a szerk).

*

Az MNB honlapján angol nyelven elérhető a Magyarország területén való szolgáltatásnyújtás feltételeiről szóló részletes tájékoztató,(general good guide).

<https://www.mnb.hu/letoltes/general-good-guide.pdf>

A Magyar Nemzeti Bank – mint az Mnbtv. 39. § (1) bekezdésében meghatározott törvények hatálya alá tartozó szervezetek, személyek és tevékenységek felügyeletét ellátó kompetens hatóság – közzétette a Magyarország területén való szolgáltatásnyújtás feltételeiről szóló – aktualizált, 2019. évre szóló – jogszabályi tájékoztatóját.

A jogszabályi tájékoztató a Magyarországon fióktelepként vagy határon átnyúló szolgáltatás keretében működni kívánó, az Európai Gazdasági Térség (EGT) valamely tagállamában székhellyel rendelkező pénzügyi szervezetek (köztük biztosítók és biztosításközvetítők) számára készült. Célja – a vonatkozó jogszabályoknak megfelelően – az új piacra lépők számára a szolgáltatásnyújtás magyarországi feltételeiről való tájékoztatás, a magyar jogszabályi környezet megismertetése és a jogalkalmazás megkönnyítése.

A szolgáltatásnyújtás („Freedom of Services” – FOS), illetve a letelepedés („Freedom of Establishment” – FOE) szabadságát gyakorló külföldi székhelyű pénzügyi szervezetek, illetve azok magyarországi fióktelepei az anyavállalat székhelye szerinti tagállam („Home Country”) és a fióktelep letelepedése szerinti ún. fogadó

tagállam („Host Country”) jogi szabályozásának metszéspontjában tevékenykednek, mivel tevékenységükre elsődlegesen a Home Country jogszabályai irányadók, a Host Country jogszabályai pedig annyiban, amennyiben a fogadó állam közjóját szolgálják.

A szóban forgó tájékoztatót szokás ezért ún. közjó („General Good”) közleménynek is hívni, mely segíti a FOS és FOE alapon Magyarországon szolgáltatást nyújtó pénzügyi szervezetek eligazodását a tevékenységükre irányadó magyar szabályokat illetően.

*

A Pan European Organisation of Personal Injury Lawyers 2019. szeptember 5-én és 6-án tartja az éves konferenciáját Amszterdamban, mely értekezlet témája többek között környezetszennyezésből eredő kártérítési igények, kártérítési igények elévülése, és az agysérültek kártérítése. Bővebb információ a www.peopil.com weblapon.

*

Az Institute for European Traffic Law 2019. október 3-án és 4-én rendezi meg a XX. Európai Közlekedési Jogi Napok elnevezésű konferencián Athénban. A tanácskozás főbb témái az európai közlekedési joggal, a nemzetközi kárrendezéssel, a technológia és mobilitás összefüggésével és a Brexit várható hatásaival kapcsolatosak. Bővebb információ és jelentkezés a www.idec.lu honlapon.

Néhány szó az idei goslari konferenciáról

A német közlekedési jogi napok története

Az első német közlekedési jogi napokat 1963. január 25-én rendezték Goslarban. A közlekedési jogi napok középpontjában a nyolc munkacsoportban folyó szakmai tanácskozások állnak. A vitát több szakreferátum vezeti be. Tartalmilag a közlekedési jog szinte egyetlen területe sem marad ki a tanácskozáson. Mindenekelőtt a közlekedési jog anyagi és szankciós jogi kérdései, valamint az eljárási kérdések vannak előtérben, azonban az idők folyamán a polgári jog, ezen belül pedig különösen a biztosítási jog kapott jelentőséget. Ennek következtében az érdeklődés egyre inkább a semleges bírói álláspont felől az egyes szakmai csoportok hivatásbeli prioritásai felé tolódott el.

A munkacsoportok megbeszélései során az ellentétek olykor keményen összeütköznek.

Az ajánlások éppen ezért gyakran kompromisszumon alapulnak. Ezzel elkerülhető a véletlenszerű többség dominanciája és megakadályozza a közlekedési jogi napok egyoldalú állásfoglalását.

Az első közlekedési napok óta dokumentálják az eredményeket. Az évente megjelenő kötetek tartalmazzák az összes referátumot és az ajánlásokat, és így érdekes történeti betekintést adnak a német és az európai közlekedési jog fejlődésébe.

A konferencia állásfoglalásaiból

IV. Munkacsoport

A személyi sérülései károk egyezséggel történő rendezése

1. A munkacsoport szűk többséggel azon a véleményen van, hogy a BGB (a német Ptk.) 843. § (3) bekezdésének megváltoztatása – azaz megadni a járadék és a tőkésítés közötti választás jogát a károsultnak – nem szükséges, mert az a működő jogi gyakorlatból indul ki.

Ezzel szemben a munkacsoporton belül egy kisebb csoport azon a véleményen van, hogy szükséges a változtatás, mert szükségesnek tartják a tőkésítés bírósági kontrollját.

2. Az egyezség vagy bírósági eljárás során történt tőkésítésnél a futamidő mellett (mint a halálozási helyzet javulása, a nyugdíjba vonuláskori életkor, különösen az önállóknál és a fiatal károsultaknál) a személyhez kötött jövőbeli változásokat (mint a munkabéremelés, szakmai előmenetel vagy visszaszorulás), a munkahelymegtartás és a csőd kockázata, előzménybetegségek és a gazdasági körülményeket (mint a tőke kezelési költsége, a tőke hozamának adója, a nemzetgazdasági helyzet alakulása) is figyelembe kell venni. A tőkésítési megállapodásnál mégis alapvetően a felek megállapodására marad, hogy a tőke összegét milyen számítási paraméterek szerint számolják ki.

A munkacsoport kártételek szerinti, az adott esetre vonatkozó dinamizációt ajánl, feltéve, hogy ezt eddig a jövőbeli változások előrejelzésekor még nem vették figyelembe.

Szűk többséggel azt ajánlják, hogy a károsult számára a felelősségbiztosítás költségére tegyék lehetővé, hogy a tőkésítési összeget független szakértő számítsa ki.

3. A tőkésítésre kalkulált tőkeösszegnek a bírói gyakorlat értelmében elegendőnek kell lenni ahhoz, hogy a károsult abba a helyzetbe kerüljön, hogy a tőkecsökkenés és a kamatok hozama a járadékot fedezze.

A munkacsoport azon a véleményen van, hogy a jelenlegi alacsony kamatfázisú időszakban a BGH (a német Szövetségi Felsőbíróság) által az akkori alacsony kamatfázisú időszakban, 1981-ben elfogadott 5%-os kamat túl magas.

A munkacsoport többsége orientációs segédletül legfeljebb 3%-os kamatlábat ajánl alapul venni a tőkésítésnél a futamidőhöz képest és az egyedi eset figyelembevételével.

4. Amennyiben gyermekbalesetnél konkrét támpontok állnak rendelkezésre a nagy összegű tőke nem rendeltetésszerű felhasználására, a gyermek érdekében vagy járadékfizetésben kell megállapodni, vagy a tőkésítési összeget biztonságos módon befektetni.

– A konferencia munkájára, az ott elfogadott ajánlások részletes ismertetésére következő számaink valamelyikében visszatérünk. – A szerk.

Válogatás az utóbbi bő másfél évben megjelent kártérítési témájú cikkekből, tanulmányokból

Az Európai Unió Bíróságának ítélete felelősségbiztosítóval szemben indított kártérítési perek joghatósági szabályairól – a C-106/17. sz. ügy (EJ, 2018/1., 37–39. o.)

Barzó Tímea: Felelősségi alapkérdések az egészségügyben (GJ, 2019/6., 1–7. o.)

Boros György: Az ügyvédi kártérítési felelősség és korlátozása az Üttv. hatálya alatt (MJ 66. évf. 1. sz. / 2019 25–39.o.)

Certicky Mária: A sérelemdíj megjelenése a felelősségbiztosítás területén (Publicationes Universitatis Miskolcensis Sectio Juridica et Politica, Tomus XXXV (2017), 221–235. o.)

https://matarka.hu/cikk_list.php?fusz=151593

Csák Csilla: A kártérítés szerepe a környezetjogi szabályozásban

www.mjsz.uni-miskolc.hu/2017kulon2/12_csakcsilla.pdf

Fazekas Éva: A nem vagyoni kártérítés és rehabilitáció jogi szabályozása és gyakorlati érvényesülése Angliában

<https://docplayer.hu/107041494-Fazekas-eva-a-nem-vagyoni-karterites-es-rehabilitaci...>

Görög Márta: A pernyertességi esély elvesztése (Gazdaság és jog, 2019/ 4.sz. 13–15. o.)

Hajnal Zsolt: A hibás termékért való felelősség rendszere és szabályai Európában* (DJM, 2018/1-2.)

Kenderes György – Prugberger Tamás: Hozzászólás Szalma József „A munkajogi kártérítési felelősség - osztályozása, és helye a magánjogi felelősségi rendszerben” című írásához. (JK, 2018/7-8., 355–358. o.)

Kemenes István: Az esély elvesztése mint vagyoni és nem vagyoni hátrány (MJ, 2018/12., 657-669. o.)

Kovács László: Az új Ptk.-nak a biztosítási szerződésekre vonatkozó szabályai – I. rész (CH, 2019/7., 10–12. o.)

Miskolczi Bodnár Péter: A kártérítési felelősség egyes közös szabályainak mögöttes szabályként való alkalmazhatósága (JK, 2019/6., 241–250. o.)

Dr. Mohai Máté: Szerződésen kívüli kötelmi jogviszonyok az uniós és a magyar kollíziós magánjogban (EJ, 2018/6., 15–23. o.)

Nagyné Sándor Ildikó: Külföldi jog alkalmazása a polgári perben – kártérítési peres kitekintéssel (ESz, 2018/3., 9–16. o.)

Parlagi Mátyás: A sérelemdíj iránti kereset elutasítása és a hátrány kutatása (JK, 2018/9., 369–379. o.)

Dr. Pataky Tibor: A kárrendezési megbízott jogállásának egyes kérdései (EJ, 2018/3., 27–30. o.)

Rácz Lilla: A kártérítés tanához – Menyhárth Gáspár nyomán

http://epa.oszk.hu/02600/02687/00008/pdf/EPA02687_jogi_tanulmanyok_2018_522-531.pdf

Sándor István: A sérelemdíj dogmatikáját és gyakorlatát elemző monográfiáról (JK, 2018/9., 409–412. o.)

Szalai Ákos: A kár fogalma a polgári jogban és a joggazdaságtani irodalomban (IAS, 2018/2., 195–261. o.)

Szalma József*: A munkajogi kártérítési felelősség osztályozása - és helye a magánjogi felelősség rendszerében (MJ, 2018/1., 58–64. o.)

Dr. Tálné dr. Molnár Erika: A munkáltató kártérítési felelőssége összecszerűségének kérdései a bírói gyakorlat tükrében (MJO, 2018/4., 52–58. o.)

Könyvismertetés: Tattay Levente: Szalma József – Sérelemdíj és a személyiségi jogok megsértésének magánjogi szankciói az európai és magyar jogban (MJ, 2018/7-8., 463–464. o.)

Válogatás a Kúria Sajtótitkársága által 2019 első félévében közzétett tájékoztatókból

A folyóirat szó szerint közöl egyes, a Kúria honlapján a *Sajtó, közlemények, média* menüpont alatt a Kúria Sajtótitkársága által közzétett, a Kúria tanácsai által elbírált ügyekről készített tájékoztatókat.

1. Tájékoztató a munkáltató egészségsértése miatti kárfelelőssége tárgyában

A Kúria M.I. tanácsa által tárgyaláson kívül elbírált a Mfv.I.10.210/2018. számú ügyet, 2018. december 17-én, melynek elvi tartalma: a felszámolás kezdő időpontja után a gazdálkodó szervezet ellen a felszámolás körébe tartozó vagyonnal kapcsolatos pénzkövetelést csak a felszámolási eljárás keretében lehet érvényesíteni. Ezért a felszámolás kezdő időpontja előtt indított munkaügyi per a hitelező munkavállalót nem mentesíti a felszámolási eljárásban történő igénybejelentés kötelezettsége alól. A munkáltató Bt. elleni felszámolási eljárásban, amennyiben a munkavállaló nem vált hitelezővé, a Bt-vel szemben a követelése érvényesíthetősége, következésképpen a mögöttes felelős Bt. beltaggal szembeni igény érvényesíthetősége is elenyészett (Csődtv. 37. § (2)-(3) bekezdés).

A felperes az I. r. alperes munkavállalójaként 2007. május 7-én üzemi balesetet szenvedett. I. r. alperest a peres eljárás alatt 2013. március 14-én jogerőre emelkedett végzéssel a cégnyilvántartásból törölték. A felszámolási eljárásban felperes a perbeli követelésére vonatkozóan hitelezői igénybejelentéssel nem élt. A felperes keresete az üzemi balesetből eredő vagyoni és nem vagyoni kárai megtérítésére irányult, pontosított keresetét I. r. alperesként a munkáltatóval, mögöttes felelőssége alapján III. r. alperesként a beltaggal szemben tartotta fenn. III. r. alperes ellenkérelmében vitatta a kereset jogalapját és összecszerűségét is. Az elsőfokú bíróság megismételt eljárásban hozott ítéletével megállapította, hogy a III. r. alperes mögöttes felelőssége alapján felel a felperes 2007. május 7-én bekövetkezett balesetéből eredő károkért. A III. r. alperesre terhesebben 70-30%-ban állapította meg a kármegosztás arányát. Kötelezte a III. r. alperest a felperes javára egy összegben 46.160.519 forint megfizetésére, valamint kártérítési járadékot is megítélt. Ezt meghaladóan a keresetet elutasította. A III. r. alperes fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság ítéletével az elsőfokú ítéletet megváltoztatta, a keresetet elutasította. A felperes felülvizsgálati kérelme a jogerős ítélet hatályon kívül helyezésével az elsőfokú ítélet helybenhagyására irányult. III. r. alperes felülvizsgálati ellenkérelmében a jogerős ítélet hatályában fenntartását kérte.

A felülvizsgálati kérelem nem megalapozott. A felperes jogszabálysértésként a Gt. 104. § (1) bekezdését, 108. § (1) bekezdését jelölte meg. A törvényszék ítéletét azonban nemcsak a Gt. 108. § (1) bekezdésére, hanem a Csődtv. 37. § (1), (3) bekezdéseire és 38. § (2) és (3) bekezdéseire is alapította. Megállapította, hogy az igény

III. r. alperesnek mint az I. r. alperes beltágjának a Gt. 108. § (1) bekezdésén alapuló mögöttes felelőssége folytán előterjeszhető volt, és nem a beltág e mögöttes felelőssége szűnt meg a perbeli igényrel összefüggésben, hanem csak annak érvényesíthetősége a jogvesztés miatt. A Bt. beltág mögöttes felelőssége törvény rendelkezésén alapuló járulékos jellegű, másodlagos, közvetett helytállási kötelezettséget jelent. A járulékos kötelezettség mindig főkötelezettséget feltételez, tehát mindig ehhez a főkötelezettséghez igazodik. A járulékos kötelezettségből következik az is, hogy a főkötelezett oldalán bekövetkezett jogi tények kihatnak a járulékos kötelezetre, vagyis a mögöttes kötelezett helyzete a főkötelezett helyzetéhez igazodik. Ebből következően ha a fő kötelezettel szemben jogvesztés következik be, az kihat a mögöttes kötelezetre is. A fentiek alapján a törvényszék jogszerűen, a bírói gyakorlatnak (EBH2012.P.10, EBH2010.2241) megfelelően foglalt állást arról, hogy a főkötelezettel (I. r. alperes munkáltató Bt.) szembeni felszámolási eljárásban a felszámolás közzétételétől számított 180 napon belüli igénybejelentés elmulasztása a főkötelezettel szemben jogvesztéssel járt [Csódtv. 37. § (1) és (3) bekezdés], ami a járulékos kötelezettel szemben is jogvesztést eredményezett. A felszámolás kezdő időpontja előtt indított eljárás a hitelezőt nem mentesíti (a törvényszék által is figyelembe vett) Csódtv. 37. § (1) bekezdésben foglalt felszámolási eljárásban történő igénybejelentési kötelezettsége alól (Mfv.I.10.030/2016/6.). A fentiekre tekintettel a Kúria a jogerős ítéletet a Pp. 275. § (3) bekezdése alapján hatályában fenntartotta.

Budapest, 2019. január 28.

Forrás: <https://kuria-birosag.hu/hu/sajto/tajekoztato-munkaltato-egeszsegsertese-miatti-karfelelossege-targyaban>

2. Az egészségügyi szolgáltató tájékoztatási kötelezettségének megítélése

A Kúria tájékoztatója a Kúria Pfv.III.22.569/2017. számú elvi ügyben hozott határozatáról.

A felperes keresetében 5.000.000 forint nem vagyoni kártérítés, 430.500 forint elmaradt jövedelem és ezek késedelmi kamatai, valamint perköltség megfizetésére kérte kötelezni az alperest. Keresete egyik indokaként arra hivatkozott, hogy a 2013-ban elvégzett műtéttel kapcsolatban az alperes megsértette a tájékoztatási kötelezettségét, mert nem adott számára részletes, egyéniesített, a műtét kockázataira, szövődményeire kiterjedő tájékoztatást, ezért a műtét szövődményeként kialakult egészségkárosodásért felelősséggel tartozik. A nála 2004-ben végzett, hasonló műtéttel kapcsolatos tájékoztatás álláspontja szerint nem helyettesítette a perbeli beavatkozásra vonatkozó tájékoztatást.

Az elsőfokú bíróság a felperes keresetét részben találta alaposnak, és a tájékoztatási kötelezettség elmulasztása miatt kötelezte az alperest 500.000 forint és kamatai megfizetésére.

A peres felek fellebbezését elbíráló másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatta, és a keresetet elutasította.

A felperes felülvizsgálati kérelme folytán eljárta Kúria a jogerős ítélet hatályon kívül helyezésével az elsőfokú bíróság ítéletét helyben.

Az alperes tájékoztatási kötelezettségével kapcsolatban rámutatott, hogy a felperes részére évekkel korábban, hasonló műtétje során adott tájékoztatás nem mentesíti a kezelőorvost az adott beavatkozással kapcsolatos teljes körű, egyéniesített formában történő, a lehetséges szövődményekre is kiterjedő, az

egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvényben előírtaknak megfelelő tájékoztatási kötelezettség alól. Ennek elmaradása, illetve alperes általi bizonyítatlansága esetén felel minden olyan kárért – így a műtét szövődményeként kialakult egészségkárosodásért –, amely a beavatkozás nélkül nem következett volna be.

Budapest, 2019. január 30.

Forrás: <https://kuria-birosag.hu/en/node/14057>

3. A Kúria tájékoztatója a Kúria M.I. tanácsa által 2019. február 27-én tárgyaláson elbírált Mfv.I.10.291/2018. számú ügyről.

A döntés elvi tartalma:

I. A munkavállaló kizárólagos és elháríthatatlan magatartása a baleset bekövetkezésénél nem állapítható meg, ha a munkáltató nem tett eleget az egészséges és biztonságos munkavégzés biztosítására vonatkozó jogszabályi előírásoknak.

II. Amennyiben a baleset bekövetkezésének pontos oka a rendelkezésre álló adatok alapján nem határozható meg, úgy nem vonható le következtetés arra, hogy a baleset kizárólag a károsult elháríthatatlan magatartása miatt következett be [Mt. 166. § (1), (2) bekezdés].

A felperes gépkezelő munkakörben állt az alperes alkalmazásában. 2014. május 11-én az éjszakai műszakban balesetet szenvedett, melynek következtében gyűrűsujját az éjszaka folyamán a traumatológiai osztályon megműtötték. 2014. júniusától október 21-ig a felperes könnyített munkát végzett. Miután az üzemorvos alkalmasnak minősítette a feladatra, ismételten gépkezelői munkakört töltött be. A felperes keresetében sérelemdíj címén 4.500.000 forint és kamata megfizetésére kérte kötelezni az alperest. Az alperes ellenkérelmében a kereset elutasítását kérte. Az elsőfokú bíróság ítéletével a keresetet elutasította. A másodfokú bíróság ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta. A felperes felülvizsgálati kérelmében elsődlegesen a jogerős ítélet hatályon kívül helyezése mellett a jogszabályoknak megfelelő határozat meghozatalát kérte, másodlagosan az első-, vagy a másodfokú bíróság új eljárásra és új határozat hozatalára utasítását indítványozta. Az alperes felülvizsgálati ellenkérelme a jogerős ítélet hatályában való fenntartására irányult.

A felülvizsgálati kérelem az alábbiak szerint megalapozott. A baleset okaként a munkavállaló kizárólagos és elháríthatatlan magatartása nem állapítható meg, ha a munkáltató nem tett eleget az egészséges és biztonságos munkavégzés biztosítására vonatkozó jogszabályi előírásoknak [Mt. 21. § (1)–(5) bekezdések]. Jelen esetben az eljáró bíróságok nem a fenti következetes ítélkezési gyakorlat szerint jártak el, továbbá az Mt. 166. § (2) bekezdés első mondatában foglalt bizonyítási teher szabályait is figyelmen kívül hagyták, amikor a baleset bekövetkezése körülményeinek bizonyítatlanságát, tisztázatlanságát a felperes terhére értékelték. A megismételt eljárásban ezért vizsgálni kell, hogy a munkáltató eleget tett-e a biztonságos munkavégzés biztosítása követelményének, és a munkavállaló a szakmai szabályok és előírások alapján látta-e el a feladatát. Ennek során – a felek indítványa szerint – szakértői bizonyítás lefolytatása látszik szükségesnek. Értékelni szükséges, hogy a felperes által használt eszköz megfelelt-e a munkafolyamathoz előírtnak, illetve miért volt szükség arra, hogy saját szerszámát vigye a munkaterületre. Nem hagyható értékelés nélkül, hogy a felperes részére biztosított védőeszköz (kesztyű) anyaga, minősége megfelelt-e a szakmai elvárásoknak, és ha igen, hogyan fordulhatott elő, hogy a felperes – aki bizonyítottan használta a védőeszközt – ilyen súlyos sérülést szenvedjen. Szakértő tud a fentiek megválaszolása mellett ahhoz is

adatokat szolgáltatni, hogy a baleset bekövetkezésének körülményei alapján valamely fél teljes vagy részleges mentesülése megállapítható-e az általa tanúsított magatartás mellett. Mindezen bizonyítási eljárás lefolytatása után lesz a bíróság abban a helyzetben, hogy megalapozott, mindenre kiterjedő döntést hozzon, ezért a Kúria a másodfokú bíróság ítéletét az elsőfokú bíróság ítéletére kiterjedően hatályon kívül helyezte és az elsőfokú bíróságot új eljárásra és új határozat hozatalára utasította a Pp. 275. § (4) bekezdése alapján.

Forrás: <https://kuria-birosag.hu/hu/sajto/kuria-hatarozatot-hozott-munkahelyi-baleset-es-karteritese-targyaban>

4. Munkabaleset minősítése és munkabalesettel összefüggésben felmerült egészségbiztosítási ellátások megtérítése iránti perben hozott döntést a Kúria

A Kúria összefoglalója a Kúria 2019. február 11. napján tárgyaláson elbírált, Mfv.III.10.354/2018. számú ügyben hozott határozatáról

Az alperes határozatával a felperest, az általa villamos hálózat karbantartó munkakörben foglalkoztatott személy munkabalesetével összefüggésben felmerült egészségbiztosítási ellátások megtérítése címén 2.748.933 forint és kamata megfizetésére kötelezte. A határozat indokolása szerint a baleset a munkavédelemről szóló 1993. évi XCIII. törvény (Mvt.) 2. § (2) bekezdése, 18. § (1) bekezdése, 40. § (1) bekezdése, 41. § (1) bekezdése, 54. § (2) bekezdése, 54. § (7) bekezdés b), c) és h) pontjai, valamint a munkaeszközök és használatuk biztonsági és egészségügyi követelményeinek minimális szintjéről szóló 14/2004. (IV.19.) FMM rendelet 12. §-a felperes általi megsértésével okozati összefüggésben következett be, a felperes a balesetmentes munkavégzéshez köteles lett volna kockázatértékelés alapján biztonságos munkaeszközt biztosítani. A felperes keresetében a társadalombiztosítási határozat hatályon kívül helyezését arra hivatkozva kérte, hogy a határozatban felsorolt munkavédelmi szabályokat betartotta, a baleset kizárólag a sérült figyelmetlensége miatt következett be. Az elsőfokú bíróság a társadalombiztosítási határozatot hatályon kívül helyezte. A másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatta és a felperes keresetét elutasította. A Kúria a jogerős ítéletet hatályon kívül helyezte és az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta, mert a másodfokú bíróság döntését részben az Ebtv. 67. § (1) bekezdése helytelen értelmezésével, részben a bizonyítékok Pp. 206. § (1) bekezdésével ellentétes, okszerűtlen mérlegelésével hozta meg. A Kúria az elsőfokú bíróság által is felhívott, EBH 2010.2262. számon közzétett határozatában rámutatott arra, hogy helytelen az Ebtv. 67. § (1) bekezdésének olyan értelmezése, amely szerint a munkavédelmi szabályszegést elkövető munkavállalót ezzel összefüggésben ért balesetért a foglalkoztató minden esetben felel, ha ez a munkavállaló a munkavégzés irányításával meg volt bízva. A munkavállaló balesetével összefüggésben felmerült társadalombiztosítási szolgáltatásokért megtérítési kötelezettség akkor nem terheli a foglalkoztatót, ha a balesetelhárító, vagy egészségvédő óvórendszabályt vagy óvintézkedést kizárólag maga a balesetet szenvedett munkavállaló mulasztotta el. A másodfokú bíróság a fentiekkel ellentétes jogértelmezés eredményeként állapította meg, hogy a sérült munkavállaló munkavédelmi szabályszegése, figyelmetlensége miatt bekövetkező balesetért a felperes felelősségét megalapozta, hogy a munkavállaló a munka irányításával is meg volt bízva. Az Ebtv. 67. § szerinti felelősséget önmagában nem alapozza meg az, ha a foglalkoztató egy munkahelyi baleset bekövetkezése után, annak következményeit levonva, a hasonló balesetek elkerülését biztosítandó, intézkedéseket tesz, így pl. a baleset körülményeit, okát, megelőzési módozatait munkavédelmi oktatás keretében ismerteti, belső szabályzatát, utasítását módosítja. A foglalkoztató munkavédelmi szabályszegése, mulasztása önmagában a munkahelyi baleset bekövetkeztének tényével nem támasztható alá (Mfv.III.11.195/2010/4., Mfv.III.10.542/2010/5.),

ehhez hasonlóan a munkafolyamat, technológia, munkaeszköz nem megfelelő megválasztását sem bizonyítja önmagában az, hogy munkabaleset következett be és az sem, hogy a foglalkoztató a balesetveszély minimalizálása érdekében a technológiában módosításokat hajtott végre vagy egyéb megelőző intézkedéseket tesz (Mfv.III.10.602/2015/4.). A baleset utáni megelőző, veszélycsökkentő intézkedések elrendelése nem teszi mellőzhetővé annak a vizsgálatát, hogy a baleset – részben vagy egészben – a foglalkoztatóra „kötelező munkavédelmi szabályokban foglalt” kötelezettségek megszegésével vagy elmulasztásával okozati összefüggésbe hozható-e.

Budapest, 2019. április 1.

Forrás: <https://kuria-birosag.hu/hu/sajto/munkabaleset-minosítése-es-munkabalesettel-osszefuggesben-felmerult-egeszsegbiztositasi>

5. Kerékpárost gázoló autós – nem vétkes a sofőr, ha a vele egy irányba haladó biciklis váratlanul elé kanyarodik

A Kúria tájékoztatója a Kúria Bfv.II.1.278/2018. számú jelentős ügyben, 2019. április 2-án hozott határozatáról.

Amennyiben a kerékpáros sértett váratlanul balra irányt változtatva az addig mögötte és vele egy irányban haladó, irányát nem változtató terhelt által vezetett személygépkocsi elé kanyarodik, ezzel megsérti azt a közlekedési szabályt, amely szerint, aki járművel irányt változtat, köteles az azonos irányban vagy szemben haladó, irányt nem változtató járműveknek elsőbbséget adni. Ha ebben a helyzetben a terhelt minimális (2,5 másodperc) késedelemmel nem észleli a sértett elé kanyarodását, de észlelési késedelem nélkül is elütötte volna a sértettet, cselekménye nem bűncselekmény, nem valósítja meg a közúti baleset okozásának vétségét.

A járásbíróság a terheltet bűnösnek mondta ki közúti baleset okozásának vétségében [Btk. 235. § (1) bekezdés, (2) bekezdés b) pont], s ezért vele szemben büntetést szabott ki. A másodfokon eljáró bíróság az elsőfokú ítéletet helybenhagyta.

A bíróságok szerint a terhelt megszegte a KRESZ 34. § (8) bekezdésének szabályát, és ez a szabályszegés okozati összefüggésben állt a bekövetkezett eredménnyel.

A bíróság jogerős ügydöntő határozata ellen a védő terjesztett elő felülvizsgálati indítványt a terhelt bűnösségének megállapítása miatt, felmentés érdekében.

A Kúria azt állapította meg, hogy a védő felülvizsgálati indítványa és a Legfőbb Ügyészség – azzal egyetértő – indítványa alapos.

A kerékpárján a belterületi út jobb oldalán haladó sértett a tőle elvárható módon nem mérte fel a kialakult közúti közlekedési helyzetet, amikor – függetlenül attól, hogy karjával jelezte az akaratát – váratlanul balra – a mögötte, vele egy irányban, szabályosan haladó, az előzése érdekében már balra húzódó és őt megközelítő – a terhelt által vezetett személygépkocsi elé kanyarodott annak féktávolságán belül. Az volt a

célja, hogy az utat keresztező gyalogos-átkelőhely után induló, balra kanyarodó sávba térjen át. Mindezt a terhelt 2,5 másodperc késedelemmel észlelte, és fékezés nélkül a gyalogos-átkelőhelyen ütközött a sértettel, aki a baleset következtében a helyszínen életét veszítette.

A sértett megszegte a KRESZ 29. § (1) bekezdésében előírt közúti közlekedési szabályt, amely szerint, aki járművel irányt változtat, köteles az azonos irányban vagy szemben haladó, irányt nem változtató járműveknek elsőbbséget adni. Ezzel közvetlen baleseti veszélyhelyzet alakult ki, amelyben a terheltet a baleset elhárításának kötelessége terhelte. A KRESZ 3. § (1) bekezdés c) pontjában meghatározott általános balesetelhárítási szabály megszegése azonban értelemszerűen csak akkor róható a terhelt terhére, amennyiben megvolt számára a baleset elhárításának a lehetősége.

Az irányadó tényállás alapján az volt megállapítható, hogy a sértett váratlan balra kanyarodása folytán kialakult közlekedési helyzetben – függetlenül attól, hogy 2,5 másodperc észlelési késedelemmel állapítható meg – a terhelt az általánosan és így tőle is elvárható intenzív fékezés mellett sem háríthatta el – minden kétséget kizáróan – a sértettel való ütközést, a baleset bekövetkezését.

A Kúria álláspontja szerint – eltérően a bíróságok érvelésétől és egyetértve az indítványozó védő, valamint a Legfőbb Ügyészség álláspontjával – az alapügyben a terhelt terhére rótt, KRESZ 34. § (8) bekezdés a) pontjában rögzített közúti közlekedési szabály a kijelölt gyalogos-átkelőhelyen és közvetlenül a kijelölt gyalogos-átkelőhely előtt lévő gyalogosok védelmére hivatott. Kizárólag a kijelölt gyalogos-átkelőhelyen, illetőleg annak közvetlen térségében tartózkodó, elsőbbségre jogosult gyalogosok tekintetében határoz meg a járművezetőkre nézve kötelezettséget. Nem célja, nem rendeltetése a közúti közlekedésben részt vevő más járművezetők védelme.

Az ítélkezési gyakorlat – részben a 6/1998. BJE határozat iránymutatása nyomán – a büntetőjogi felelősséget a baleset bekövetkezéséért való felelősséghez kapcsolja. A baleset bekövetkezéséért való felelősség megállapítása során pedig mindig vizsgálni kell, hogy a tettes terhére rótt szabályszegésnek volt-e konkrét relevanciája.

A konkrét normasértés konkrét relevanciájának a vizsgálata az objektív elkerülhetőség, illetve elkerülhetetlenség vizsgálatát jelenti. Szillogizmus, amelyben a ténylegesen megtörtént történeti tényállást, a konkrétan bekövetkezett eredményt egybevetjük egy, a jogkövető magatartást feltételező fiktív magatartással.

A relevancia vizsgálatának fő módszere tehát az, hogy a fiktív tényállásban a jogkövető magatartást jelenítjük meg. Mi történt volna, ha a terhelt észlelési késedelem nélkül intenzív fékezésbe kezd. A Kúria az irányadó tényállás alapján azt állapította meg, hogy a baleset akkor is bekövetkez(het)ett volna.

A konkrét normasértés relevanciájának a vizsgálata során csak egy elemet cserélhetünk ki, a normasértő elkövetési magatartást, és azt is csak olyanformán, hogy a jogkövető magatartással helyettesítjük. (Vajon a baleset akkor is bekövetkezett volna?) Egyéb releváns körülmények – mint pl. behaladás, kihaladás, elkormányzás stb. – megváltoztatására nem kerülhet sor. A tényleges elkövetési magatartást tehát a szabályok megtartásával tanúsított magatartással kell egybe vetni, és ha a kerékpárost ebben az esetben is elgázolta volna, akkor a szabályszegés nem volt releváns. Ha viszont a fiktív tényállásban az eredmény

elmarad, akkor a normasértés releváns és a konkrét normasértés az elkövető által okozott eredménybe beszámítható.

A gyakorlati jogalkalmazás során az egyedi eset konkrét körülményeinek mindenre kiterjedő figyelembevételével kell eldönteni azt a kérdést, hogy a jogszerű alternatív magatartás mellett reális lehetőség nyílott volna-e a tényállásszerű eredmény (példánkban a halál) elkerülésére.

A Kúria egyetért azzal a jogirodalmi állásfoglalással, amely szerint a rizikófokozási elmélet a mulasztási cselekményeknél alkalmazhatatlan. A jogszerű alternatív magatartás ugyanis nem lehet más, mint az elmulasztott szabályszerű pozitív cselekvés, amelynek a feltételezett hatását az eredmény bekövetkezésére már a mulasztás okozatosságának a megállapításához figyelembe kell venni.

A napi jogalkalmazás során a terhelt terhére beszámítható okozati összefüggés megállapítása kizárólag a tényállásszerű eredmény tiltott veszélyét előidéző magatartás (a gyakorlatban kizárólag csak a hanyag gondatlansággal megvalósuló bűncselekmények) esetén jut jelentőséghez, mert e cselekmények megállapításának az egyik feltétele az objektív gondossági köteletség megsértése.

Az eredmény tiltott veszélyének a követelménye a magatartással szemben támasztott feltétel. Mindig szükségképpen a magatartás tanúsításának az időpontjára kell vizsgálni, abban az időpontban, amikor a konkrét eredmény még nyilvánvalóan nem következett be.

Összegezve a Kúria azt állapította meg, hogy a sértett közlekedési szabályszegése idézte elő a közvetlen baleseti veszélyhelyzetet és indította el a balesethez vezető okfolyamatot. A terhelt felelőssége a baleset el nem háritásában nem állapítható meg.

A terhelt cselekménye nem bűncselekmény, tehát bűnösségének megállapítására a büntető anyagi jog szabályainak megsértésével került sor, ezért a Kúria az ellene emelt vád alól felmentette.

Budapest, 2019. április 15.

Forrás: <https://kuria-birosag.hu/hu/sajto/kerekparost-gazolo-autos-nem-vetkes-sofor-ha-vele-egy-iranyba-halado-biciklis-varatlanul-ele>

6. A Munka törvénykönyve alapján nincs lehetőség arra, hogy a bíróság a károkozó munkavállalót teljes egészében mentesítse a kártérítés megfizetése alól

A Kúria tájékoztatója a Kúria Mfv.II.10.548/2018. számú jelenős ügyben hozott határozatáról:

Az Mt. 190. §-a szerinti jogintézmény alkalmazásának célja nem a ténylegesen kárt okozó és kártérítési felelősséggel tartozó munkavállaló mentesítése, hanem az, hogy a kisebb felelősséggel kirívóan nagy összegű kár okozása esetén a munkavállalót ne terhelje a kár teljes összege.

A felperes villamosvezető munkakörben állt munkaviszonyban az alperesnél, távolléti díja 152.617 forint volt. Az alperes kollektív szerződésének rendelkezése szerint a munkavállaló gondatlan károkozása esetén a kártérítés mértéke legfeljebb 4 havi távolléti díjnak megfelelő összeg lehet.

A felperes 2016. február 8-án a forgalomirányító jelzőlámpa tilos jelzése ellenére nem állt meg és emiatt összeütközött a kereszteződésben neki jobb kéz felől, vele azonos irányból a forgalomirányító fényjelzőkészülék szabad jelzésére induló személygépkocsival. Ennek következtében a villamosban és a gépkocsiban is anyagi kár keletkezett, valamint egy személy 8 napon belül gyógyuló sérülést szenvedett. A felperes a magatartásával 523.240 forint kárt okozott az alperesnek, amelynek megtérítésére a munkáltató a 2016. május 2-án kelt kártérítési határozatával kötelezte a felperest.

A felperes a keresetében az alperes kártérítési határozatának hatályon kívül helyezését és az alperes perköltségben történő marasztalását kérte. Az alperes a kereset elutasítását kérte.

A közigazgatási és munkaügyi bíróság ítéletével az alperes kártérítési határozatában a felperes által fizetendő kártérítés összegét 50.000 forintra mérsékelte, ezt meghaladóan a keresetet elutasította. Ítéletének indokolásában megállapította, hogy a felperes a munka törvénykönyvéről szóló 2012. évi I. törvény (Mt.) 179.§ (1) bekezdése alapján kártérítésre köteles. A felek vagyoni helyzetét mérlegelve azonban megállapította, hogy az alperes 3 milliárd forintot meghaladó vagyona a felperes havi nettó 129.488 forint átlagkeresetéhez képest kirívóan nagy. Ilyen jövedelem mellett életszerű, hogy a felperesnek megélhetési problémát okoz az alperes által követelt összeg teljesítése, ezért – figyelemmel arra is, hogy a munkáltató nem rendelkezett CASCO biztosítással – a kártérítés összegét 50.000 forintra mérsékelte.

Az alperes fellebbezése alapján eljáró bíróság ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érintette, a fellebbezett részét megváltoztatta és a felperes keresetét elutasította. A másodfokú bíróság az Mt. 190. §-ában foglalt körülmények közül a jogsértés súlyának tulajdonított kiemelkedő jelentőséget. Álláspontja szerint a felperes magatartása súlyosan gondatlan volt és az így elkövetett jogsértés kizárja az Mt. 190. §-a alapján a kártérítés összegének mérséklését, amelyet további körülmény sem indokol.

A felperes felülvizsgálati kérelme alapján eljáró Kúria a jogerős ítéletet hatályában fenntartotta. Ítéletének indokolása szerint az Mt. 190. §-a alapján nincs lehetőség arra, hogy a bíróság a károkozó munkavállalót teljes egészében mentesítse a kártérítés megfizetése alól, csupán az okozott kár részbeni elengedésére ad felhatalmazást. Az Mt. rendelkezése a kártérítés alól történő részbeni mentesítés során figyelembe vehető méltánylandó körülményeket a „különösen” megjelöléssel csak példálózóan sorolja fel, megjelölve a felek vagyoni helyzetét, a jogsértés súlyát és a kártérítés teljesítésének következményeit. A felsorolás nem teljes körű és nem jelent sorrendiséget sem. Mindig az adott tényállás dönti el, hogy az értékelhető szempontokat a bíróság milyen súllyal veszi figyelembe.

Az Mt. 190. §-a szerinti jogintézmény alkalmazásának célja nem a ténylegesen kárt okozó és kártérítési felelősséggel tartozó munkavállaló mentesítése, hanem az, hogy a kisebb felelősséggel kirívóan nagy összegű kár okozása esetén a munkavállalót ne terhelje a kár teljes összege.

Budapest, 2019. május 15.

Forrás: <https://kuria-birosag.hu/hu/sajto/munka-torvenykonyve-alapjan-nincs-lehetoseg-arra-hogy-birosag-karokozo-munkavallalot-teljes>

IMPESSZUM

A Kártérítési és Biztosítási Jog az AIDA Biztosítási Jogi Egyesület negyedévenként megjelenő elektronikus folyóirata.

Szerkesztőség:

Dr. Bárdos Péter ügyvédi iroda
H-1024 Budapest, Margit körút 43-45. IV/9.
Tel.: (00-36)-1-212-8731
Fax: (00-36)-1-212-8733
szerkesztoseg@kbj.hu
<https://kbj.hu/>

Szerkesztőbizottság:

Dr. Bárdos Péter ügyvéd, az ELTE ÁJK tiszteletbeli tanára, főszerkesztő
Dr. Kiss Ferenc Kálmán ügyvéd, főszerkesztő-helyettes
Dr. Boronkay Miklós ügyvéd, választottbíró
Dr. Csöndes Mónika PhD egyetemi adjunktus (BCE GTK)
Dr. Molnár István ügyvéd, szerkesztő
Dr. Pataky Tibor PhD ügyvéd, biztosítási szakjogász
Dr. Takáts Péter CSc. c. egyetemi tanár
Dr. Tókey Balázs PhD egyetemi adjunktus (ELTE ÁJK)

Kiss László Tibor olvasószerkesztő

Csurgóné Somodi Ildikó webszerkesztő

Tudományos tanácsadó: Prof. Dr. Fuglinszky Ádám LL.M. (Heidelberg) PhD
(Hamburg), egyetemi tanár, választottbíró

Felelős kiadó: Dr. Csurgó Ottó

Kiadó és a weboldal tulajdonosa:

AIDA Magyar Nemzeti Szekció Biztosítási Jogi Egyesület (AIDA Biztosítási Jogi Egyesület)
Székhelye: 1024 Budapest, Rómer Flóris u. 8.
E-mail cím: aidahungary@aidahungary.